

VRIJ EN VRULIJK

SYMPTOOM VAN EEN
ZIEKE JEUGDZORG...

uitgave:
werkgroep bijzondere jeugdzorg

----- Text continues after this page -----

This publication is made available in the context of the history of social work project.

See www.historyofsocialwork.org

It is our aim to respect authors' and publishers' copyright. Should you feel we violated those, please do get in touch with us.

Deze publicatie wordt beschikbaar gesteld in het kader van de canon sociaal werk.

Zie www.canonsociaalwerk.eu

Het is onze wens de rechten van auteurs en uitgevers te respecten. Mocht je denken dat we daarin iets fout doen, gelieve ons dan te contacteren.

----- Tekst gaat verder na deze pagina -----

VOORWOORD.

Over de instelling VRIJ EN VROLIJK zijn de meningen verdeeld.

Een vorige aktie rond deze mammoetinstelling beschreef voornamelijk de pedagogische wantoestanden. De hele aanklacht werd in de doofpot gestopt door zogenaamd gebrek aan bewijzen. De directie, hoewel met geschonden imago, haalde het toen door voortdurend te verwijzen naar het gebrek aan subsidies.

Twee jaar na de feiten werden de auteurs van dit dossier, een groep opvoeders, leraren, sociaal assistenten en psychologen, nog steeds gekonfronteerd met dezelfde wantoestanden. De direktie had rustig de situatie gelaten zoals ze was.

Er nauw op lettend steeds het belang van het kind, verblijvend in instellingsverband, centraal te stellen, wil dit dossier een aanklacht zijn van de nog steeds heersende pedagogische en materiële wantoestanden in Vrij en Vrolijk. Tevens zullen we pogen het eeuwige argument van PROF. DR. WENS en DIR. MERECY, nl. het gebrek aan subsidies, waarmede ze steeds opnieuw de wantoestanden willen verantwoorden, te ontzenuwen. Vandaar het belang gehecht aan het aspekt wanbeheer in dit dossier.

Hiermede komen we tevens tegemoet aan de herhaalde vraag van de instanties om bewijsmateriaal. In dit kader verwijzen we naar specifieke klachten die neergelegd werden bij het parket, het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, het Ministerie van Justitie, het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, en het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling, welke voor de instelling de subsidiërende instanties zijn.

Een tweede vaak door de direktie gehanteerde argument om de beschuldigingen weg te wuiven citeren we letterlijk: "... het anti-humanistisch karakter van akties gevoerd door welbepaalde politieke groepen tegen de enige vrijzinnige, pluralistische instelling in België...".

Opdat het karakter van onze aktie van bij het begin voor iedereen duidelijk zou zijn, wensen we op deze aantijging onmiddellijk het volgende te repliceren:

Vooreerst is onze aktie op geen enkele wijze anti-humanistisch geïnspireerd; slechts die personen, die zich bedienen van het humanisme om daarmee mensonwaardige toestanden te verdoezelen, willen we ontmaskeren. Overtuigd van de wantoestanden welke eveneens heersen in sommige andere niet-vrijzinnige instellingen, wil onze aktie-groep ieder initiatief ondersteunen om ook die situaties te analyseren en aan te klagen. Dat het om een "welbepaalde politieke groep" zou gaan, wensen we als volgt te weerleggen: onze aktie-groep bestaat uit personeelsleden die allen op hetzelfde tijdstip in de instelling werkten, en die slechts een groep zijn gaan vormen op het ogenblik dat het een gemeenschappelijke doelstelling werd de noodsituatie van kinderen en personeelsleden in Vrij en Vrolijk aan te klagen.

Naast het louter analyseren en aanklagen van het systeem Vrij en Vrolijk is het onze bedoeling een eerste voorstel tot alternatief beleid voor deze instelling te formuleren.

Als summum van korruptie, wantoestanden en uitbuiting van gehandicapten kan Vrij en Vrolijk beschouwd worden als SYMPTOOM VAN HET GANSE ZIEKE JEUGDZORGBELEID in ons land. Bewust van de gevaarlijke evolutie die onze bijzondere jeugdzorg vandaag kent, wensen we ook in dat verband enkele, zij het vrij algemene, voorstellen te formuleren.

Het Aktie - Komitee Vrij en Vrolijk.

INHOUD.

VOORWOORD.

I. INLEIDING:

1. Statuten en leidende figuren.
2. Pedagogische principes van Prof. Dr. Wens en realisatie in de praktijk.
3. Overzicht van de verschillende afdelingen.

II. BESCHRIJVING VAN DE LEEFSITUATIE IN DE VERSCHILLENDE AFDELINGEN:

1. Afdeling De Donk en de annexe van Mastenhof.
2. Home Kinderleute.
3. De Domino
4. Mastenhof (Kapellen) en Ankerhof.
5. Home voor Halve Vrijheid: - De Voorpost (voor jongens)
- Kinderleute (voor meisjes)
6. Ons Kasteel (verblijfplaats B.W.'ers).

BESLUIT.

III. ALLEEN BIJZONDER ONDERWIJS !

IV. DE MEDISCHE -, PSYCHOLOGISCHE - en SOCIALE DIENST.

1. De medische dienst.
2. De psychologische dienst.
3. Het gespecialiseerd P.M.S. - centrum.
4. De sociale dienst: een ronseldienst !

V. ENKELE KONKRETE FEITEN EN WANTOESTANDEN.

VI. DE VOEDING EN KLEDING.

1. De voeding.
2. De kleding.

VII. VAN WAAR KOMEN DE INKOMSTEN VAN DE INSTELLING ?

1. De kategorisering van handicaps: ook bestudeerd in functie van subsidiëring ?
2. Inbreuken op de sociale wetgeving.
3. Inbreuk betreffende vakantietoelagen.
4. De personeelsbezetting: een bron van inkomsten ?
5. De kinderbijslag.

6. Hoe winst maken op de gesubsidieerde verblijfskosten?

4.

7. Schenkingen en giften.

8. De Beschuttende Werkplaats "Noordheuvel".

VIII. WAAR GAAN DE GELDEN HEEN ?

1. Gelden die afvloeien naar beheerders en kaderpersoneel.

2. Allerhande kosten ten gevolge van uitbreidingsdrang.

3. Geldverspilling ten gevolge van wanbeheer en slechte organisatie.

4. Personeelspolitiek van de instelling.

5. Allerhande juridische uitgave-posten.

IX. BESLUIT EN EERSTE VOORSTEL TOT ALTERNATIEF BELEID VAN VRIJ EN VROLIJF

X. ALTERNATIEF VOOR DE BIJZONDERE JEUGDZORG IN BELGIE.

HOOFDSTUK I : INLEIDING.

§ 1 : De Statuten.

. Oprichting en raad van Beheer.

De V.Z.W. OPENLUCHTOPVOEDING werd opgericht op 30.1.1937 (zie bijlage Belgisch Staatsblad nr. 30 van 30.1.37).

Het DOEL van de vereniging is het bevorderen van de verstandelijke, lichamelijke en zedelijke opvoeding en heropvoeding door middel van openluchtopvoeding (art. 2 van de oorspronkelijke statuten) en onderwijs in 't algemeen, evenals het bevorderen van liefdadigheid en menslievende werken in 't algemeen (art. 2 bijlage Belgisch Staatsblad 16.2.67).

Tot statutair beheerder werd de heer QUADENS benoemd die deze functie waarnam tot aan zijn dood (maart '69).

Op 16.2.67 werd juffrouw M.WENS benoemd tot tweede statutair beheerder-volmachtdrager, voor de duur van de vereniging (de duur van de vereniging is ONBEPERKT : Belg. Staatsbl. art.5, 16.2.67).

Na het overlijden van de heer QUADENS bleef juffr. WENS over als enige statutair volmachtdrager (3.4.69). De heer MERECY werd tegelijkertijd tot directeur van de vereeniging benoemd.

De huidige situatie is als volgt (Bijlage B.S. 27.1.72):

a) De Beheerraad

Gans de beheerraad is verbonden aan de instelling.

1. Juffrouw WENS

Volgens eigen zeggen is zij onbezoldigd statutair beheerder-volmachtdrager. Zij is tevens Docente aan de faculteit van psychologische en pedagogische wetenschappen van de R.U.G. in de afdeling orthopedagogiek.

Juffrouw WENS stelt zichzelf voor als de grote idealiste die zich

volledig, dit betekent dag en nacht en onbezoldigd inzet voor het welzijn van de kinderen. Dat zij inderdaad een grote werkzaamheid ten toon spreidt wordt hier geenszins in twijfel getrokken, MAAR deze is niet gericht op het welzijn van de kinderen zoals uit het vervolg van dit dossier zal blijken. Zelfs het volledig onbezoldigd waarnemen van haar functie als statutair beheerder-volmacht-drager kan in twijfel getrokken worden.

2. De heer MEREKY

Een beheerder van de v.z.w. kan geen bezoldigde functie waarnemen in de v.z.w.

De heer Merecy is beheerder van de v.z.w., Directeur van de v.z.w. en Directeur van de Beschuttende Werkplaats resortterend onder de v.z.w. Doet hij dit alles onbezoldigd ?

3. Dokter BIJL

De heer BIJL is als Hoogleraar verbonden aan de universiteit van Utrecht, afdeling neurologie. Tevens is hij full-time bezoldigd hoofdgeneesheer in de v.z.w., waar hij eens in de veertien dagen die functie waarneemt.

4. De heer CLAUS

De heer CLAUS is verzekeringsmakelaar.

5. Dokter VAN RAVENSTEIN

De heer VAN RAVENSTEIN is als kinderarts verbonden aan de Vesalius-kliniek te Brasschaat. Daarnaast is hij full-time bezoldigd kinderspecialist in de v.z.w.

b) Leden van de v.z.w.

Het aantal leden is onbeperkt, maar zal tenminste drie bedragen.

Nieuwe leden worden aangenomen door een meerderheidsbeslissing van de Algemene Vergadering, waarin noodzakelijk moet begrepen zijn de stem van de Statutair beheerder- volmacht-drager.

De uitsluiting van leden zal geschieden door algemene vergadering met twee-derde meerderheid, waarin noodzakelijk moet begrepen zijn de stem van de statutair beheerder- volmachtdrager.

Het actiecomitee heeft het vermoeden dat de beheerraad van de v.z.w. tevens de enige leden van de v.z.w. zijn.

BESLUIT

Uit wat voorafgaat blijkt dat de Raad van Beheer van de v.z.w. bestaat uit Juffrouw Wens, bijgestaan door de voornaamste belanghebbenden.

De Raad van Beheer wordt nooit als dusdanig samengeroepen, behalve wanneer Juffrouw Wens niet uit haar persoonlijke naam beslissingen wenst te nemen. De algemene vergadering bestaat enkel op papier omdat dit wettelijk verplicht is.

B. Algemene structuur van de v.z.w.

De algemene structuur van een vereniging kan normaal het best uitgedrukt worden in een organigram. Voor de v.z.w. Openluchtvoeding is dit na herhaalde pogingen totaal onmogelijk gebleken. Het enige wat met zekerheid kan vastgesteld worden is dat Juffrouw Wens alles in handen heeft. Daarnaast kunnen we wel trachten enkele belangrijke figuren van de instelling even nader te belichten.

De voornaamste figuur in de instelling na juffrouw Wens is de heer MERECY. De positie van directeur Merecy is zeer speciaal. Zijn taak is het verzorgen van de public relations. Als politiek sterke figuur staat hij in voor de kontakten met de ministeries, politici en pers. Aan het dagelijks beheer van de instelling neemt hij weinig of niet deel.

De centrale figuur voor het functioneren van de instelling is de heer BLOMME. Zijn kwalifikatie is die van onderwijzer. Zijn positie in de instelling is de volgende:

- a) officieel is hij leraar algemene vakken in de technische afdeling.
- b) verder is hij algemeen dienstoverste.
- c) tevens is hij hoofd van de sociale dienst.
- d) daarnaast is hij ook nog hoofd van de afdeling halve vrijheid.

Zijn taak als leraar in de technische afdeling, waarvoor hij full-time door het ministerie van Nationale Opvoeding wordt bezoldigd, beperkt zich tot enkele uren per week. In feite is hij als algemeen dienstoverste en als hoofd van de sociale dienst de spil waarrond alles draait, zoals verder nog zal blijken.

Situëren we vervolgens de rol van de familie QUADENS:

de belangrijkste figuur is hier ongetwijfeld HERMAN, de zoon van de stichter van de school, steeds opgevoed samen met de in de instelling geplaatste jongeren.

In het Belgisch Staatsblad van 30.1.1937, art. 13 der statuten staat te lezen: "Indien de zoon Herman Quadens van de medestichter Remi Quadens, nog in leven is en meerderjarig, zal aan hem alleen en bij uitsluiting van andere afstammelingen de overdracht van machten gebeuren".

Bij de herziening van de statuten (Belgisch Staatsblad 16.2.67) wordt er met geen woord meer over Herman Quadens gerept - merken we hierbij op dat Juffrouw M. Wens toen tot tweede statutair beheerder-volmachtdrager werd benoemd. Hieruit blijkt voor de eerste maal de machtspositie die juffrouw WENS zich heeft weten te veroveren.

Hoewel HERMAN QUADENS van de door hem weggelegde positie beroofd werd, heeft hij zich toch een positie in de instelling weten te creëren.

Het eigendomsrecht over een gedeelte van de gronden van de v.z.w. Openluchtopvoeding zal hieraan zeker niet vreemd zijn. Ondanks zijn geringe kwalifikatie als opvoeder klasse II, bezit hij een direktiefunctie en bezit hij een positie die, alhoewel formeel parallel met die van Dhr. Blomme, toch ondergeschikt is aan de positie van laatstgenoemde.

Zeer recent is de familie Quadens weerom meer greep gaan krijgen op de instelling:

- a) MEVROUW QUADENS : vervangend dienstleider Home Kinderleute te Maria-burg, en tevens lerares huishoudkunde.
- b) FRANK QUADENS : verantwoordelijk voor herstructuratie van Keuken en Beschuttende werkplaats.
- c) Dhr en Mevr. SMULEWITS (schoonbroer en schoonzus van Herman Quadens): hoofdverantwoordelijken voor de afdeling "De Donk"; beiden zonder enige kwalifikatie.

- d) FRANK GOOYVAERTS (socioloog) - (schoonbroer van Herman Quadens):
hoofdverantwoordelijke voor "De Voorpost", zal vanaf 1.9.74 in dienst treden als directeur van de sociale dienst.

Bij de voornaamste figuren in de instelling kunnen we nog voegen:

Dhr. en Mevr. VAN MOL - MARIEN , respectievelijk schoolhoofd zonder klas (B.L.O.) en direktrice bijzonder technisch onderwijs, met als respectievelijke diploma's: onderwijzer en kleuteronderwijzeres (beiden met diploma hogere opvoedkundige studiën).

Alle andere figuren zijn ondergeschikt aan de bovengenoemde, en hun rol zullen we terloops belichten bij de bespreking van de verschillende afdelingen.

A. Inleiding.

Vooraleer we toe zijn aan de bespreking van de diverse afdelingen van v.z.w. Openluchtopvoeding Brasschaat, en de pedagogische en materiële toestanden daar, dient eerst iets gezegd over de ortho-pedagogische principes van Prof. Dr. Wens, en wat deze "wetenschappelijke" standpunten in werkelijkheid dekken:

Kort samengevat komen de belangrijkste punten hierop neer:

- a) Het erop nahouden van grote instellingen omwille van financiële leefbaarheid.
- b) De heterogene groepssamenstelling.
- c) De uitgangspunten van pedagogen als Makarenko (opvoeding door arbeid) en Decroly ("Centres d'intérêts"), (werkelijkheidsonderricht.)

B. Belangrijkste principes.

a) Het principe van de grote instelling

In de v.z.w. Openluchtopvoeding verblijven meer dan 700 jeugdigen, verspreid over diverse afdelingen. Deze afdelingen bestaan niet autonoom ; alle afdelingen zijn zowel op pedagogisch, materieel als administratief vlak volkomen gecentraliseerd. Men weet wat deze centralisatie betekent: alles in handen van Prof. Dr. M. Wens.

D.w.z. er zijn zowel observatie- als behandelingsafdelingen, die weliswaar voor de subsidiërende instanties gescheiden zijn, doch in realiteit volkomen door elkaar lopen, en, qua overgangsmogelijkheden, volkomen op elkaar aansluiten. Op voorschools niveau is er een kinderkribbe en een peutertuin, en op school vlak is er bijzonder kleuter- bijzonder lager- en bijzonder beroepsonderwijs.

Naast de gewone observatie- behandelingsafdelingen zijn er homes voor Halve Vrijheid (een voor jongens en een voor meisjes) en een Beschut- tende Werkplaats (een voor jongens en een voor meisjes).

Dit alles is vanzelfsprekend voorhanden in de optiek van internaats-verblijf.

Op die manier is het overduidelijk dat sociaal gehandicapte jongeren vanaf hun geboorte (kinderkribbe) tot hun dood in deze instelling kunnen behouden worden.

De instelling kan voor het verblijf van een jeugdige gesubsidieerd worden vanaf zijn geboorte, tot en met zijn eventuele opname in de beschuttende werkplaats.

Er zijn 4 departementen die voor subsidiëring instaan: Het Ministerie van Volksgezondheid, het Ministerie van Justitie, Het Ministerie van Nationale Opvoeding (onderwijs), en het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling (beschuttende werkplaats).

Eenmaal ingeschreven in de Beschuttende Werkplaats van v.z.w. Openluchtopvoeding is de zogenaamd minder-valide werknemer op een andere wijze een financiële melkkoe voor de instelling (voor nadere uitleg uitleg hierover, zie de tekst over de beschuttende werkplaats).

We stellen aldus vast dat het voornaamste motief voor het erop nahouden van een grote instelling, een financieel motief is, met een dubbel aspect:

1. Een grote instelling is economisch gemakkelijker leefbaar (cfr. grote en goedkope aankopen).
2. Een grote instelling waarin de afdelingen op elkaar aansluiten, waarborgt de mogelijkheid dat leerlingen van de ene naar de andere afdeling kunnen overgeheveld worden en aldus op een vlotte manier kunnen behouden blijven, zodat ook de subsidies voor het verblijf van het kind kunnen "behouden" blijven.

Hoewel de financiële overweging duidelijk is, zien we echter een pedagogische verantwoording van grote instellingen niet zitten, vooral niet als men weet met welk tekort aan opvoedingspersoneel men in België te kampen heeft.

Groepen van 30 à 40 kinderen met daarbij één enkele opvoeder, zijn in Vrij en Vrolijk dagelijkse kost; en één opvoeder die soms 5 à 6 dagen aan een stuk dag en nacht-dienst doet is evenmin een uitzonde-

ring.

b) De heterogene groepssamenstelling

In Vrij en Vrolijk zijn diverse typen van stoornissen aanwezig: mentale stoornissen (matige en vnl. lichte), epilepsie, kinderen met spraak- en leermoeilijkheden, sociale gevallen waaronder de zogenaamd karakterieel gestoorden.

Het principe van de heterogene groepssamenstelling komt hierop neer dat in een groep zich kinderen situeren met de meest uiteenlopende stoornissen. Zo zijn er groepen waar zwaar en licht mentaal gestoorden samen zitten met kinderen met zware karaktermoeilijkheden en sociale gevallen, die vaak volkomen normaal functioneren.

De wetenschappelijke verantwoording van juffr. WENS hiervoor is dat het hierdoor mogelijk wordt dat de enen zich aan het gedragspatroon van de anderen optrekken; zo zou bv. het ongedurige gedragspatroon van een karaktergestoorde onderdrukt worden door het trage functioneren van debielen; omgekeerd zou het tempo van een debiele jeugdige ietwat opgedreven worden door de overactiviteit van de karakterieel.

Theoretisch is dit volkomen aanvaardbaar;

Wat doet zich echter voor in de realiteit ?

Voor de samenstelling van de groepen wordt geen enkel criterium gehanteerd; de plaatsing van een kind in een groep gebeurt louter toevallig.

Daarbij dient alles gesitueerd in het kader van de realiteit van het groepsleven in deze instelling, d.w.z. veel te grote groepen (soms 30 à 40 kinderen) met te weinig opvoeders, waarbij alle leerlingen in staat van een zekere ontbering leven - al was het maar alleen op afektief vlak - en waarbij vnl. de wet van de sterkste geldt.

Dit veroorzaakt volgende konsekwenties - steeds met betrekking tot de heterogene groepssamenstelling:

1. Debiele (of minder verstandige) leerlingen worden uitgebuit en onderdrukt door diegenen die intelligenter zijn.

2. In de meeste gevallen bereikt de leerling met een uitgesproken negatief gedragspatroon meer persoonlijk voordeel dan een rustige, kalme jongen (cfr. de vaststelling dat de ergste leerlingen het vlugst uit de instelling geraken).
Normale leerlingen die bv. om sociale redenen geplaatst zijn en in zulke groep terecht komen worden onmiddellijk gekonfronteerd met voornoemde delinquente gedragsmodellen en worden spijtig genoeg al te vlug overtuigd van de efficiëntie van negatieve gedragswijzen
3. Het spreekt vanzelf dat ook de minder verstandigen in zo'n groep al was het maar door hun beïnvloedbaarheid- zich een agressief gedrag gaan eigenmaken.
4. Een normale of zelfs meerbegaafde leerling- geplaatst in een groep met zwaar delinquenten, epileptici en zwaar mentaal gestoorden- zal ongetwijfeld mettertijd meerderwaardigheidsgevoelens aankweken en i.p.v. eerbied voor de zwaar gestoorde makkers treedt een diepe haat en misprijzen in de plaats.
5. Daarenboven is het voor de opvoeder in zo'n groep onmogelijk met iedereen op hetzelfde vlak te kommunikereren. Zowel op het vlak van het menselijk contact als wat de activiteiten betreft zijn de keuzemogelijkheden beperkt. Een spelletje voor debiele jongens van 17 jaar, die mentaal functioneren op het niveau van 10 à 11-jarigen is absoluut niet aantrekkelijk voor zijn normale leeftijdsgenoot. Vaak richt de opvoeder zich dan op die jongens in zijn groep die hij nog recuperabel acht en het menselijk contact tussen opvoeder en leerlingen verengt zich tot een klein groepje uitverkorenen, die meestal evolueren tot medewerkers van de opvoeder om de orde te handhaven. De zwaargestoorde leerlingen verdwijnen dan uit het aandachtsveld van de opvoeder en worden aan hun lot overgelaten, zodat van enige vooruitgang voor deze leerlingen geen sprake kan zijn.

Als konklusie voor dit punt zouden we kunnen stellen dat van de

ortho-pedagogische bedoeling van dit principe niets verwezenlijkt wordt en dat enkel om opportunistische redenen (vnl. ordehandhaving) verschillende stoornissen worden samengevoegd;

Immers: - in een groep van karaktergestoorden en debielen zal het veel moeilijker zijn om geslaagde complotten te smeden.

- indien de opvoeder enkele normale leerlingen of karaktergestoorde leerlingen in zijn groep goed in handen heeft dan is het wel gemakkelijker de orde in de groep te handhaven.

(voor deze laatstvermelde punten: cfr. hoofdstuk II, §4 over afdeling "Mastenhof").

Zelfs op het niveau van het groepsleven speelt dus de verdeeld en heerspolitiek - zo typisch voor heel deze instelling - zijn rol.

c) Decroly en Makarenko: de pedagogische steunpilaren van Vrij en Vrolijk

1. De stichter van de school, Remi Quadens, was een kwekeling van DECROLY. Decroly is als pedagoog voornamelijk bekend voor zijn onderwijsideeën: uitgaan van de belangstelling, de beleving van de kinderen en volledig gericht zijn op de realiteit achtte hij één der belangrijkste middelen voor een meer aangepast onderwijsproces

In het bijzonder onderwijs in Vrij en Vrolijk worden deze ideeën echter slechts in verkapt vorm gerealiseerd, omdat de meeste aandacht uitgaat naar allerhande expressie-technieken (ritmiek-dans-plastische vormgeving) en in hoofdzaak naar de resultaten hiervan welke dan op alle mogelijke en onmogelijke momenten aan de bezoeker "getoond" worden.

In onze afzonderlijke tekst over het onderwijs zal hier dieper op ingegaan worden.

2. De ideeën van Makarenko, nl. socialisatie en opvoeding door ARBEID een opvatting die het deed in de revolutionaire en post-revolutionaire periode in de Sovjet-Unie, worden nog steeds volop toegepast in Vrij en Vrolijk.

De leerlingen moeten tijdens de onderwijs-uren werken voor de school d.w.z. samen met een technisch leraar moeten zij de school

verder uitbouwen (bv. konstrueren en uitrusten van nieuwe gebouwen) en onderhouden. Afgezien van een luttel wekelijks zakgeld van maximum 35F (toegekend op basis van ijver, afwerking en gedrag) doen ze dit volkomen gratis. De direktie geeft als uitleg hiervoor: "het is een technische school en daar wordt nooit betaald voor prestaties".

Op de kwaliteit van de technische opleiding in Vrij en Vrolijk, komen we terug bij de bespreking van de onderwijsstructuur.

Wetend dat achter het hanteren van Makarenko's ideëen een brutale profiteursmentaliteit schuilgaat, op die manier houdt juffr. Wens er immers een enorm aantal gratis werknemers op na, willen we hier nogmaals verwijzen naar de decalage die er bestaat tussen de theoretische "ortho-pedagogische standpunten" van prof. Dr. Wens en de verderfelijke realiteit die hierdoor wordt gedekt.

BESLUIT ivm. BELANGRIJKSTE ORTHO-PEDAGOGISCHE PRINCIPES.

Deze ortho-pedagogische principes worden zuiver om opportunistische redenen gebruikt en verspreid onder alle bezoekers, studenten en veldwerkers die zich aan het funktioneren van de instelling interesseren.

De realiteit is meestal gans anders, vooral op het vlak van de zogenaamde "optimale kansen" die aan het kind - op basis van deze ideëen - geschonken worden.

i.p.v. pedagogische opbouw gebeurt alleen afbraakwerk met verstrekkende gevolgen voor het kind, omdat het FINANCIEEL RENDEMENT VAN DE INSTELLING VOOROPSTAAT.

C. Andere algemeen aanvaarde ortho-pedagogische principes .

Andere algemeen aanvaarde ortho-pedagogische principes als gerichtheid op reïntegratie in het gezin en de maatschappij en het vertrouwen in het kind, worden in deze instelling slechts met het woord verdedigd.

Laten we even het "propaganda-boekje" van Openluchtopvoeding citeren: p. 14 "... Onze bezorgdheid is dan ook, het contact tussen ouders en kind te bevorderen en een goede verstandhouding tussen de ouders en onze instellingen tot stand te brengen...", en even verder p.17: "...Briefwisseling tussen de kinderen en hun ouders wordt aangemoedigd, de ouders mogen binnen redelijke grenzen pakjes verzenden..."

Wat gebeurt er in de realiteit ?

- a) Ouders die zonder toelating of zonder op voorhand te verwittigen(!), hun kind(eren) komen bezoeken, worden door de dienstleiding met een kluitje in het riet weggestuurd of botweg geweigerd hun kinderen te zien.
- bv. een Marokkaans gastarbeider komt zijn zoon bezoeken. Hij neemt daartoe een dag verlof; neemt vanuit Brussel de trein naar Antwerpen, van hieruit de bus naar Brasschaat en moet dan nog + een 30' te voet naar Vrij en Vrolijk. Hij vraagt zijn zoon te zien; dit wordt hem door de dienstleiding geweigerd. In gebroken frans legt hij zijn situatie uit. Hij wordt naar juffr. Wens gestuurd - niemand durft immers zonder haar te raadplegen een beslissing nemen. Juffr. Wens kan niet gestoord worden want ze is in drukke bespreking met de architect van de school. De man keert op dezelfde wijze terug naar huis. Niemand stelt hem zelfs voor hem naar Brasschaat te voeren.
- b) Voor ouders die het inzicht hebben hun kinderen uit de school terug te trekken, is het een ware veldslag: psychologen, sociaal assistente desnoods zelfs dokters, worden dan opgetrommeld om de ouders met allerlei mooi-praterij te overtuigen hun kind(eren) in de school te laten met argumenten als: "anders breekt u de op gang zijnde conditionering" of "uw zoon was nu juist aan het beteren"...
- Als psycholoog krijg je dan soms persoonlijk van Juffr. Wens of Dhr. Blomme uitleg hoe je dat individuele ouderpaar daartoe het best aanpakt, in de zin van: "die moeder is een debiele, je zult de vader moeten overtuigen, want dat is een zeveraar".

Ouders die hun rechten niet kennen worden van Pontius naar Pilatus gestuurd om op het laatste te horen dat hun zoontje of dochtertje net op uitstap is met de groep.

c) Ouders (of afgevaardigden van jeugdrechtbanken) lukken er zelden in bij een bezoek hun kind (of beschermeling) alleen te spreken. Steeds is er de hinderlijke aanwezigheid van een personeelslid van de instelling, gedelegeerd door de dienstleiding om de gesprekken bij te wonen.

Het kind zou immers eens iets verkeerd kunnen zeggen over de behandeling in de instelling !

Dat dit een gevangenisklimaat scheidt is duidelijk en over eventuele spontaneïteit in de verhouding tussen ouders en kind moet men zich in dergelijke kondities geen illusies maken.

d) Het aanmoedigen van de briefwisseling tussen ouders en kind is een even wansmakelijke leugen als de zogenaamde gerichtheid op reïntegratie.

Geven we even een verduidelijking omtrent het systeem van briefwisseling in Vrij en Vrolijk: alle brieven, zowel van ouders aan kinderen als van kinderen aan ouders (of andere instanties), gaan via de controlerende handen van dienstleider Blomme. Hij bepaalt of de brief verstuurd of doorgegeven wordt. Hij censureert de inhoud en verplicht de kinderen een andere tekst te schrijven... anders gaat de brief niet weg en dat weten de meeste kinderen ook.

Op het bureel van Dhr Blomme zijn vaak geopende brieven te vinden, zowel van ouders aan kinderen als omgekeerd; deze brieven worden nooit of soms maanden nadien aan de betrokkenen doorgegeven.

Zo ook is Dhr Blomme de man die alle telefonische kontakten met de ouders manipuleert en hen op een zeemzoete wijze - meestal in een geslaagd dialectgebruik - gerust stelt over de situatie van hun kind(eren). Kinderen die naar hun ouders willen telefoneren is een ander lot beschoren. Na vele aanvragen aan de dienstleiding en evenveel beloftes kan het soms dagen, soms weken duren, vooraleer een kind aan de telefoon staat.

Slaagt de jeugdige hierin dan kan hij er steeds op rekenen dat een sociaal assistent wordt aangesteld om het telefoongesprek te volgen. Een kind kan in deze instelling geen enkele aanspraak maken op enige privacy; zelfs het personeel moet soms hard van zich afbijten, want hoeveel brieven, gericht aan personeelsleden, worden niet per "toeval" door de dienstleiding geopend?

We kunnen hier voorbeelden aanhalen van flagrante misbruiken:

1. Brieven van meisjes aan de komissaris van Brasschaat gericht, handelend over mishandeling en seksuele toenaderingspogingen van (dronken) opvoeders, zijn nooit ter bestemming gekomen. Een ernstige heer Blomme belooft de heftig geëmotioneerde meisjes de brief te versturen. Eens zij uit de dienstkamer weg zijn, verscheurt hij echter de brieven.
2. Jongen X : De jongen had tijdens het weekend een konflikt gehad met zijn stiefvader, die gezegd had dat hij zich moest verontschuldigen vooraleer hij terug in verlof mocht komen. Bij de eerstvolgende uitstap met de groep naar Oteppe had de jongen zelf reeds een brief opgestuurd, maar nooit van de vader antwoord ontvangen. Zo verliepen een drietal maanden waarin de jongen een achttal brieven opstuurde met verontschuldigungen voor vader - hij gaf de brieven regelmatig door aan de dienstleider Blomme. Er kwam geen antwoord, tot grote wanhoop van de jongen. Tijdens een nieuwe tocht met de groep naar Oteppe stuurde de jongen zelf nogmaals een brief. De brief was opgesteld in termen als "ik ben nu lang genoeg gestraft geweest...". De vader, die voor het eerst een brief kreeg, schrok van de agressieve ondertoon en trok onmiddellijk naar de school om zijn zoon om uitleg te vragen. De jongen zegde reeds 8 brieven aan Dhr Blomme te hebben afgegeven. Deze ontkende ook maar één brief te hebben gehad. Hierop haalde de jongen 8 dubbels van zijn brieven boven. De dienstleider had de brieven gewoon achtergehouden.

BESLUIT:

Dit is één voorbeeld uit de honderden anderen, wier brieven, zowel in de ene als in de andere richting- dus zowel van het kind naar het milieu als omgekeerd- geopend, achtergehouden en vernietigd worden. Aldus worden via de dienstleider de overgebleven kontakten tussen gezin en kind a.h.w. opgeblazen, want de ene krijgt van de andere de indruk dat er geen enkele belangstelling meer is en wordt agressief. Aldus is de direktie van de instelling er zeker van dat het een langdurige plaatsing wordt.

Aldus worden kinderen jarenlang gehouden en vervreemden van hun ouders.

Hetzelfde gebeurt met telefoongesprekken. Alle kommunikatie-kanalen tussen kind en buitenwereld geschieden langs Dhr Blomme om, die zowel aan de ene als aan de andere kant leugens vertelt en beloften doet.

3. Jongen Y : Deze jongen schreef vorig jaar een brief aan jeugdrechter Calmeyn waarin hij klaagde over de fiktieve situatie in het home voor halve vrijheid voor jongens, "De Voorpost".

De jongen toonde de brief ter goedkeuring aan Dhr Blomme. Deze verplichte de jongen de brief tot tweemaal toe te herschrijven. De laatste weergave voldeed echter nog niet aan de eisen van Dhr Blomme, en toen schreef Dhr Blomme met rode stylo een andere- compleet verwrongen- tekst boven deze van de jongen.

Aldus werd de jongen verplicht de door hem voorgeschreven tekst te kopiëren. Deze brief werd dan ook door Dhr Blomme effectief verstuurd.

Jeugdrechter Calmeyn is van deze feiten volledig op de hoogte; want een volledige kopij van bijgevoegde brieven berust op de jeugdrechtbank te Kortrijk.

BESLUIT.

Deze frontale aanslagen op de vaak zeer broze kontakten tussen ouders en

kind kunnen enkel de reïntegratie-kansen in de weg staan of ze zelfs definitief vernietigen.

Kan iemand zich inbeelden welke graad van wantrouwen tegenover de gehele maatschappij bij deze - soms reeds bij opname- relatiegestoorde kinderen door deze handelwijze wordt gecreëerd ? Kan iemand de diepte van de haat aanvoelen en de daaraan verbonden gedragskonsequenties voorspellen van een jeugdige die lang in zo'n klimaat heeft vertoefd ?

Misschien gelukkig dat de meeste kinderen in Vrij en Vrolijk reeds lang geen vertrouwen meer hebben in de dienstleiding en de directie en hun brieven laten posten door eerlijke opvoeders die nog het belang van het kind centraal stellen.

Reden van deze toestand:

REINTEGRATIE VAN HET KIND IN HET NATUURLIJK MILIEU BETEKENT VERLIES VAN KIND EN DUS OOK VERLIES VAN SUBSIDIERING. HOE LANGER MEN HET VERBLIJF VAN HET KIND IN DE INSTELLING KAN REKKEN, HOE MEER GELD HET KIND OPBRENGT VOOR DE INSTELLING.

§ 3 : De verschillende afdelingen beheerd door de v.z.w. Openluchttopvoeding op grond van het erkenningsvoorstel met ingang van 1.1.1974 ; overzicht.

N.B. TOT 31 DECEMBER 1973 WAREN ALLE INSTELLINGEN ALLEEN ERKEND DOOR HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID. VAN DIE DATUM AF ZIJN ALLE ERKENNINGEN VERSTREKEN. DE NIEUWE ERKENNINGEN ZIJN NOG HANGENDE.

A. De ortho-pedagogische inrichtingen.

a) Onthaal-, observatie-, en behandelingscentra.

1. "DE DONK" , Donksesteenweg, 237 - 2130 Brasschaat.

Het betreft hier een klein opvangcentrum, erkend voor 12 bedden, voor kinderen van 18 maanden tot 12 jaar, zowel ressorterend onder volksgezondheid als onder justitie.

In werkelijkheid is de Donk de verblijfplaats voor de kleintjes van 18 maanden tot 3 jaar. Kinderen van 3 tot 12 jaar vindt men hier niet. Is een kind 3 jaar geworden, dan gaat het over naar de kleuterafdeling van Mariaburg, home Kinderleute.

Bovendien zijn er geregeld meer dan 12 kinderen aanwezig; voor meer uitleg zie de tekst over de Donk.

Tenslotte is de Donk de officiële zetel van het Gespecialiseerd P.M.S.-centrum. Dat ook dit niet in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen lezen we in de tekst over het Gespecialiseerd P.M.S.

2. Het Observatiepaviljoen "HOME KINDERLEUTE" , Boskapellei, 60 - 2130 Brasschaat, Mariaburg.

Het betreft een paviljoen erkend voor tien bedden, voor kinderen van 18 maand tot 12 jaar. De nieuwe erkenning is aange-

vraagd bij Volksgezondheid en Justitie.

In werkelijkheid bestaat dit observatiepaviljoen niet; in ieder geval is het noch aan de opvoedsters, noch aan de psychologen bekend welke kinderen in behandeling tussen de kinderen die in observatie zijn en degenen die in de medisch-pedagogische inrichting Home Kinderleute ingeschreven zijn.

3. "DOMINO" , miksebaan, 264 (bosdreef) - 2130 Brasschaat.

Dit centrum is erkend voor 81 bedden, voor jongens van 12 tot 21 jaar; de nieuwe erkenning is aangevraagd bij Volksgezondheid en Justitie.

Zowel onthaal, observatie en behandeling zijn onbestaande.

4. "MASTENHOF" , Kalmthoutsesteenweg, 43-45 - 2080 Kapellen.

Dit paviljoen is erkend voor 80 bedden voor meisjes van 12 tot 21 jaar. De nieuwe erkenning is aangevraagd bij Volksgezondheid en Justitie.

Momenteel wordt reeds een gedeelte van deze meisjes overgebracht naar "Ankerhof", een nieuw aangekocht domein.

De bedoeling is Mastenhof over ongeveer twee jaar helemaal af te schrijven.

5. "ANKERHOF" , Miksebaan, 305-309 - 2130 Brasschaat.

Het betreft hier een nieuw aangekocht domein waarvoor erkenning is aangevraagd voor 25 bedden, voor meisjes van 12 tot 21 jaar.

De erkenning is aangevraagd bij Volksgezondheid en Justitie.

b) De medisch - pedagogische inrichtingen waarvoor erkenning is aangevraagd bij Volksgezondheid en Justitie.

1. "HOME KINDERLEUTE" , Boskappellei, 60 - 2130 Brasschaat/Mariaburg.

Deze inrichting is erkend voor 90 bedden voor kinderen van 18 maanden tot 12 jaar, en voor meisjes van 12 tot 21 jaar.

In praktijk is hier ook het home voor Halve Vrijheid voor de meisjes gevestigd, momenteel twee meisjes. Hiervoor vonden we geen bevestiging van de erkenning, noch in het erkenningsvoorstel van 1-1-1974, noch in de brochure van de school van 1973, waarin als tehuis voor halve vrijheid voor meisjes tot 21 jaar de "Annexe 1" bij Mastenhof te Kapellen staat aangegeven.

2. Openluchtschool "VRIJ EN VROLIJK", Miksebaan 264, 2130 Brasschaat.

Deze inrichting is erkend voor 390 bedden, voor kinderen van 3 tot 6 jaar en voor jongens van 6 tot 21 jaar.

3. "DE VOORPOST", Helena Thijslei 2, 2130 Brasschaat.

Dit tehuis resorteert volgens het erkenningsvoorstel van 1-1-1974 onder de medisch-pedagogische inrichtingen ; het is erkend voor 25 bedden voor jongens van 12 tot 21 jaar.

Volgens de brochure van de school van 1973 is het erkend als tehuis voor halve vrijheid door het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin (Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg), en door het Ministerie van Justitie (Dienst voor Jeugdbescherming).

Momenteel genieten in deze afdeling twee jongens van het regime halve vrijheid (werken buiten de instelling).

Opmerking : Volgens de brochure van de school zouden in het home voor halve vrijheid drie mogelijkheden van toepassing kunnen zijn :

- buitengewoon beroepsonderwijs volgen
- in de beschuttende werkplaats tewerkgesteld zijn
- werken buiten de instelling.

- B. De homes voor gehandikapte arbeid(st)ers, werkzaam in de beschutten-
de werkplaatsen.

-
- a) "ONS KASTEEL" (twee sekties), Miksebaan 264, 2130 Brasschaat.

Het tehuis is erkend voor 30 bedden en 6 bedden, voor jongens die

tewerkgesteld zijn in de beschuttende werkplaatsen.

Hoewel er maar 36 bedden erkend zijn voor de werknemers van de B.W. werken er ongeveer 65 jongens in de B.W. De overige B.W.'ers zijn gelogeed bij de andere leerlingen van het technisch onderwijs, afdeling Domino.

"Ons Kasteel" is gevestigd op de bovenverdieping van de verpleegdienst van "Vrij en Vrolijk".

- b) "ANNEXE" bij observatiecentrum "Mastenhof", Kalmthoutsesteenweg 43-45, 2080 Kapellen.

Dit centrum is erkend voor 6 tot 8 bedden voor meisjes die in de beschuttende werkplaats tewerkgesteld zijn.

HOOFDSTUK II : DE LEEFSITUATIE IN DE DIVERSE
AFDELINGEN.

§ 1 : Afdeling 1 : DE DONK

Donksesteenweg, 237 Brasschaat

A. Informatieve gegevens.

a) De aard van de instelling.

- Bij de Ministeries van Volksgezondheid en Justitie is per 1-1-1974 een aanvraag tot erkenning ingediend voor de Donk als onthaal-, observatie- en behandelingscentrum.
- Officieel zijn er voor "De Donk" 12 bedden aangegeven, voor kinderen van 18 maand tot 2 jaar.
- In de gids van de school van 1973 staat "De Donk" aangegeven als een klein opvangcentrum voor kinderen waarmee men niet onmiddellijk raad weet, of die tijdelijk ondergebracht dienen te worden.
- Bij het Ministerie van Nationale opvoeding is "De Donk" aangegeven als officieel zetel van het gespecialiseerd P.M.S. centrum, hoewel dit in strijd is met de wettelijke bepalingen. (Zie hiervoor de paragraaf over het gespecialiseerd P.M.S. centrum).

b) Aard en omvang van de kinderbefolking.

Hoewel de erkenning aangevraagd is voor 12 bedden verbleven er gedurende het afgelopen jaar 17 à 20 kinderen. Evenals in "Home Kinderleute" wordt ook hier ijverig met bedden geslept als de inspectie verwacht wordt. De leeftijd van de kinderen varieert van 1½ tot 3 jaar. De kinderen zijn ingedeeld in drie groepen : de twee oudste groepen van elk ongeveer 6 kinderen verblijven overdag in twee klaslòkaaltjes, en slapen in het hoofdgebouw ; de jongste groep woont en slaapt in een afzonderlijk paviljoentje.

Het grootste deel van de kinderen komt uit sociaal-ekonomisch zwakkere milieus, en vertoont geen of slechts een lichte ontwikkelings-

achterstand ; in ieder geval is hun handicap niet van die aard dat ze enkel in een internaat opgevoed kunnen worden. Toch worden deze kinderen bij Volksgezondheid aangegeven als karakterieel of mentaal gestoord ; voor meer uitleg hierover verwijzen we naar de paragraaf over de psychologische dienst. Hier willen we alleen nog opmerken dat karakteriële stoornissen bij jonge kinderen zéér zeldzaam zijn. Voor lichte mentale stoornissen geldt dat ze bij kinderen, jonger dan 6 jaar, niet te onderscheiden zijn van milieubepaalde en in de meeste gevallen inhaalbare ontwikkelingsachterstanden.

Naast deze peuters verblijft overdag een groep meisjes van de technische afdeling op "De Donk". ; deze meisjes volgen hier een huishoudklas onder leiding van het diensthoofd, en staan in voor een deel van het huishoudelijk en onderhoudswerk.

c) Personeel.

"De Donk" is de enige afdeling van Openluchtvoeding waar geen chronisch personeelstekort heerst. Zowel de samenstelling van de groepen als de kinderverzorgsters per groep zijn tamelijk konstant, wat pedagogisch zeer belangrijk is.

Tot voor de inspektie van het P.M.S. centrum op 18 februari 1974 was er geen medische dienst. Sinds deze inspektie is de verpleegster van het P.M.S. centrum overdag meestal aanwezig. Het team van kuisvrouw, huishoudklas en dienstleiding voldoet zeker voor het onderhoud van gebouwen en materialen. Hoewel "De Donk" aangegeven staat als gespecialiseerd P.M.S. centrum en als opvangcentrum met doorstromingsbedoelingen, is er alleen bij hoge uitzondering een psycholoog aanwezig.

B. Werking.

In de brochure van de school staat "De Donk" aangekondigd als opvangcentrum. Toch funktioneert deze afdeling zeker niet als zodanig:

- De duur van het verblijf van de kinderen staat niet in functie van een oriëntering naar een aangepaste instelling. De kinderen blijven er zolang de plaatsende instantie (meestal de ouders) hen er wil

laten.

- Het psychologisch onderzoek dient evenmin om de kinderen op een voor hen gepaste plaats te doen belanden. De psychologische onderzoeken hebben als enig doel het opmaken van medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale getuigschriften (zie hierover de paragraaf over de psychologische dienst) en het inventariseren van de kinderbevolking. Praktische maatregelen ten gunste van de kinderen zijn uit deze onderzoeken nog steeds niet voortgekomen, hoewel bleek dat de meerderheid van de kinderen geen ernstige stoornissen vertoont.
- De enige overplaatsingen die gebeuren zijn deze naar "Home Kinderleute" (kleuterafdeling) ; ze zijn gebaseerd op de leeftijd van de kinderen : als de kleintjes van "De Donk" 3jaar geworden zijn gaan ze automatisch over naar "Home Kinderleute".

Als "De Donk" aan zijn doel zou beantwoorden (nl. opvang, observatie en doorsturen), dan zou de kinderbevolking gehalveerd kunnen worden. Dit zou echter een totaal andere opzet vragen ; zoals "De Donk" nu funktioneert zou men het kunnen opvatten als een redelijk goede instelling voor sociaal gehandikte peuters van 1½ tot 3 jaar. Dit is zeer positief, op voorwaarde dat men de mogelijkheid tot reïntegratie in het gezin terdege bestudeerd heeft en tot de konklusie is gekomen dat reïntegratie niet mogelijk is. Bij geen enkele plaatsing is echter een degelijk sociaal onderzoek gebeurd.

Bovendien, waarom moet men sociaal gehandikte kinderen als karakterieel en/of mentaal gestoord aangeven aan het Ministerie van Volksgezondheid ?

De materiële en pedagogische verzorging op "De Donk" steekt bijzonder positief af tegen de andere afdelingen van Openluchtopvoeding. Eerst zullen we deze positieve aspecten bespreken en vervolgens analyseren hoe "De Donk" in deze uitzonderingspositie gekomen is.

a) Het voedsel.

Hoewel ook "De Donk" bevoorraad wordt vanuit "Vrij en Vrolijk", ondergaat het voedsel een aantal verbeteringen voordat het in "De Donk" op tafel komt.

Allereerst wordt het vlees van de centrale keuken meestal vervangen door vlees van betere kwaliteit, dat aangekocht wordt door de dienstleiding van "De Donk". Zo zien we dat grote hoeveelheden gehakt, rundsvlees e.d. in de keuken van "De Donk" bereid worden voor de daar verblijvende peuters.

Bovendien wordt het eten uit Vrij en Vrolijk dat wel op tafel komt opgewarmd en ontdaan van mislukte gerechten, bv. schorseneren in stijfselsaus worden door de dienstleiding van "De Donk" zorgvuldig afgewassen tot de saus eraf is.

b) Kleding.

De kleren van de kinderen van "De Donk" zijn van goede kwaliteit en goed verzorgd (versteld, schoon, gestreken)..

Toch zijn ook die kleren van de instelling.

c) Pedagogische verzorging.

Zowel de pedagogische activiteiten als de aanwezig materialen zijn zonder meer bevredigend. In verband met de materialen is het zo dat nieuw speelgoed en meubels in de eerste plaats naar "De Donk" gaan. Dus ook op dit vlak verkeert "De Donk" in een uitzonderingspositie. Bv. nieuwe stoeltjes in design-form zijn wel mogelijk op "De Donk", maar niet in "Home Kinderleute".

Dat de pedagogische activiteiten meestal goed uitgewerkt worden, ligt gedeeltelijk aan het feit dat het opvoedend personeel zich volledig inzet, maar ligt tevens voor een groot deel aan het feit dat de groepen hier veel kleiner zijn dan in de andere afdelingen: ongeveer 6 kinderen met 1 à 2 opvoedsters per groep.

Een bijkomende faktor is zeker ook dat het grootste deel van deze kinderen niet bijzonder gestoord is, en dus geen andere behandeling nodig heeft dan een doorsnee kind van die leeftijd.

Hoe komt het nu dat deze gang van zaken wel op "De Donk" mogelijk is, maar niet in de andere afdelingen ?

De belangrijkste verschillen tussen "De Donk" en de andere afdelingen zijn :

1. De dienstleiding van "De Donk" werkt praktisch autonoom t.o.v. de centrale dienstleiding, met name van Dhr. Blomme, dit zowel m.b.t. het personeel als m.b.t. de kinderen en ouders.
2. De dienstleiding van "De Donk" wordt met betrekking tot materiële zaken bevoordeligd, bv. als er een nieuwe lading kinderkleedjes aankomt, heeft "De Donk" de eerste keus ; hetzelfde geldt voor keukengerief en meubels.
De dienstleiding heeft ook grotere financiële vrijheid m.b.t. aankoop van aanvullend voedsel (vlees).
Mogelijk is het feit dat de dienstleiding familie is van de familie Quadens hier niet vreemd aan.
3. Het aantal kinderen op "De Donk" is veel geringer (ongeveer 20) dan in elk van de andere afdelingen, terwijl de personeelsbezetting relatief hoger is, zodat de groepen klein blijven en de begeleiding intensiever kan zijn.
4. "De Donk" wordt voor inspecties en bezoekers gebruikt als paradepaardje om te tonen hoe goed de instelling kan functioneren.

Dit alles pleit voor onze opvatting dat een kleine gedecentraliseerde instelling veel leefbaarder is en zowel pedagogisch als materieel een betere verzorging waarborgt.

Hoewel dus op "De Donk" qua verzorging weinig aan te merken is, blijft het een feit dat sociaal gehandikte kinderen niet thuishoren in een instelling voor mentaal en/of karakterieel gehandikten.

Bovendien is het pedagogisch en moreel volkomen onverantwoord deze jpnge kinderen - omwille van subsidiëring - te etiketteren als mentaal of karakterieel gestoord.

§ 2 : Afdeling 2 : HOME KINDERLEUTE

Boskapellei 60 (Mariaburg)

2130 Brasschaat

A. Informatieve gegevens.

a) Aard van de instelling.

"Home Kinderleute" is officieel, d.w.z. voor het subsidiërende Ministerie (Volksgezondheid) bekend als :

- Onthaal-, observatie- en behandelingscentrum
en - Medisch-pedagogische inrichting,

beiden beheerd door Openluchtopvoeding V.Z.W.

In de realiteit is "Home Kinderleute" niets meer of minder dan een afdeling, een verblijfplaats voor een gedeelte van de kinderen van "Vrij en Vrolijk", waarin noch een onthaal-, observatie- en behandelingscentrum, noch een medisch-pedagogische inrichting te onderscheiden valt. Dit wordt verklaard door het feit dat al deze facetten van internaatsbehandeling overgeleverd zijn aan de googwill van de individuen die er werken, en niet georganiseerd zijn in een globaal behandelingsplan.

b) Aard van de kinderbevolking.

Voor het Ministerie van Volksgezondheid werd met ingang van 1 januari 1974 ter erkenning voorgelegd :

- 10 bedden in het onthaal-, observatie- en behandelingscentrum, voor kinderen van 18 maand tot 12 jaar.
- 90 bedden in de medisch-pedagogische inrichting, voor kinderen van 18 maand tot 12 jaar en voor meisjes van 12 jaar tot 21 jaar.

In de praktijk komt het erop neer dat alle kinderen, ruw ingedeeld volgens de leeftijd, verspreid zijn over de aanwezige gebouwen. Het kinderaantal schommelt van dag tot dag (verlofgangers, nieuwkomers), maar ligt meestal boven het toegelaten aantal. Zo tellen we op 29-4-1973 op een naamlijst, overgenomen van de dienstleiding, 143 namen, en op 7-1-1974 weer 139 namen. Om dit feit te verheimelijken t.o.v. mogelijke inspectie, wordt er dagelijks met bedden gezeuld, die overdag in een gesloten kamer worden opgeborgen. Wanneer de bevolking het aantal bedden overtreft, gebeurt het dat een gedeelte van de meisjes voor enkele nachten wordt overgeheveld naar een andere afdeling ("Mastenhof"). Onlangs nog werden ongeveer 6 meisjes van de pretechniek van "Home

Kinderleute" voor enkele nachten overgeheveld naar het paviljoen "Withuis" van "Mastenhof".

De kinderen zijn verdeeld in de volgende groepen :

- Kleuters : totaal ongeveer 65, verdeeld in 4 leefgroepen waarvan er 2 sinds 1-3-1974 een leefruimte in "Vrij en Vrolijk" hebben, in het nieuwe paviljoen "De Tweelingen".
- Middengroepen : totaal ongeveer 65 meisjes :
 - een groep van kinderen van ongeveer 7 tot 9 jaar
 - een groep van kinderen van ongeveer 10 tot 11 jaar.
 - een groep van kinderen van ongeveer 12 tot 13 jaar.
- Pretechnische afdeling : totaal ongeveer 15 meisjes, die één groep vormen waarvan de jongste ongeveer 13 jaar en de oudste ongeveer 15 jaar is.
- Beschuttende werkplaats : totaal 6 meisjes, waarvan een drietal hier overnachten. Het is niet erg duidelijk waarom deze meisjes in "Home Kinderleute" verblijven, vermits de erkenning van dit tehuis maar aangevraagd is voor meisjes van 12 tot 21 jaar, en vermits er voor meisjes van de B.W. erkenning is aangevraagd voor de "Annexe" bij "Mastenhof".
- Halve Vrijheid : (sinds Pasen 1974) : totaal twee meisjes. In het erkenningsvoorstel van januari 1974 vinden we nochtans niets terug van een aanvraag tot erkenning van Home Kinderleute als Home voor halve vrijheid voor meisjes

c) Personeel.

Van samenwerking onder de verschillende functies is er weinig sprake. Als er problemen rijzen worden die zelden of niet uitgepraat. De relaties onderling worden gekenmerkt door de autoritaire structuur en de verdeel - en heers - politiek die de hele instelling Vrij en Vrolijk kenmerkt.

Problemen die hieruit voortvloeien zijn o.m. het ondermijnen van het gezag van bepaalde personen, bv. de dienstleiding van de hoofdinstelling ondermijnt het gezag van deze te Mariaburg door ze

volledig van hen afhankelijk te maken, door weinig of geen beslissingen aan hen over te laten ; de dienstleiding te Mariaburg ondermijnt soms het gezag van de opvoedsters door zich onmiddellijk te richten tot de kinderen en de desbetreffende opvoedster niet te erkennen.

Het autoritair stelsel laat zich natuurlijk ook voelen t.o.v. de kinderen. De opvoedsters worden gedwongen autoritair op te treden, door het aantal kinderen in de groep, maar ook door het systeem dat hen dwingt : de kinderen zijn reeds zodanig gekonditioneerd dat ze van de opvoedsters verwachten dat deze sterk eisend gaan optreden, en de bovengeschieden eisen ditzelfde optreden, zodat er geen andere weg bestaat dan autoritair op te treden.

Elke week zijn er wel vergaderingen voor de opvoedsters en de dienstleiding samen, afwisselend geleid door dhr. Blomme en de sociaal assistente, waarin getracht wordt tot oplossing te komen van de organisatorische problemen. De vergaderingen die door de dienstleider Blomme geleid worden, of waarop deze aanwezig is, zijn echter een monoloog waarin de opvoedsters en de dienstleiding van Mariaburg weinig of niet aan bod komen.

Praktische problemen zoals het uitvallen van het warm water in bepaalde paviljoentjes, de noodzaak van afsluitbare kasten e.d. worden wel besproken, maar zelden opgelost.

Gedragbesprekingen van probleemkinderen stuiten steeds op de hindernis dat noch opvoedsters, noch psycholoog of sociaal assistent in de mogelijkheid verkeren het logisch besluit van een dergelijke bespreking in de praktijk te brengen.

B. Werking.

a) Onthaal-, observatie- en behandelingscentrum.

1. Home Kinderleute als Onthaalcentrum.

Wanneer een nieuw kind binnenkomt weet de dienstleiding

over het algemeen niet veel meer over de desbetreffendepêrsoon dan de naam, en als het lukt ook de geboortedatum.

Reeds vanaf de eerste dag wordt het kind ingelijfd bij een of andere groep, op grond van de leeftijd. Noch de kinderen van deze groep, noch de opvoedster is op voorhand ingelicht over de komst van nieuwelingen.

2. Home Kinderleute als Observatiecentrum.

Vermits alle nieuwelingen direkt ingelijfd worden bij de verschillende groepen, is van systematische observatie geen sprake. Het wordt aan de opvoedster overgelaten om de opvang van het kind te verzorgen. Gezien deze haar handen vol heeft met haar groep, kan ze geen verandering bewerkstelligen omdat zij geen enkel beslissingsrecht heeft t.a.v. de kinderen van haar groep. Hoewel zij de kinderen het best kent wordt er met haar mening nooit rekening gehouden.

Als met die spontane observatiegegevens dan al iets wordt gedaan, dan is het om bepaalde gedragpunten op negatieve wijze aan te wenden in Medisch-Psychologisch-Pedagogisch-Sociale Attesten, die moeten aantonen dat het kind ongeschikt is om in zijn eigen gezin opgevoed te worden ten gevolge van gedragsmoeilijkheden.

3. Home Kinderleute als Behandelingscentrum.

Zoals er noch van onthaal, noch van observatie sprake is, zo bestaat er evenmin behandeling. Diagnostische onderzoeken op psychologisch, medisch af sociaal gebied dienen slechts om verslagen voor het gespecialiseerd P.M.S.-centrum, nl. inschrijvingsattesten en -protokollen, medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale attesten, en soms rapporten voor de jeugdrechter op te maken. De diagnostische onderzoeken hebben aldus slechts een zuiver administratieve bedoeling. Er wordt geenszins een behandeling aan vastgeknoopt.

b) Medisch-pedagogische inrichting.

1. Materiële verzorging.

1. Gebouwen en uitrusting.

Elke groep beschikt ruwweg gezien over een leefruimte en een slaapzaal (soms bestaande uit meerder kamers, soms één grote slaapzaal die door meer dan één groep wordt gebruikt).

Over beide kan gezegd worden dat ze in verhouding tot de bevolking betrekkelijk klein zijn. Het is nog niet zo lang geleden dat groepen kleuters van ongeveer 18 kinderen in een ruimte van 16 m² moesten verblijven. Gans de ruimte werd dan hoofdzakelijk bezet door tafels en stoelen om te eten. Geen enkele grote speelzaal is voorzien, waar de kinderen zich zouden kunnen uitleven wanneer omstandigheden hen verplichten de ganse dag binnen te blijven.

Elk gebouw waar één of meerdere groepen in leven bevat een badkamer. De uitrusting is miniem in verhouding tot het aantal kinderen dat ervan gebruik moet maken. De badkamer op het kasteel is een tamelijk grote ruimte. Twee toiletten staan witnaakt in open ruimte en verspreiden meestal een afschuwelijke geur. Om deze tegen te gaan staan meestal de vensters open, wat een ongezonde tocht tot gevolg heeft. De muren brokkelen af. De badkamers in de andere gebouwen kampen met de moeilijkheid van een onvoldoende groot waterreservoir, zodat niet meer dan zes warme douchen kunnen worden genomen per keer.

De verwarming laat vooral in de winter zeer te wensen over (bezuinigingen).

Herstellingen van beschadigingen gebeuren uiterst langzaam.

Meerdere malen dien en aldus groepen voor een of andere activiteit samengesmolten te worden omdat sommige ruimten door onvoldoende verwarming of door beschadiging onbruikbaar zijn geworden.

2. Voedsel.

Het voedsel in Mariaburg is hoofdzakelijk afkomstig van Brasschaat. Het wordt in grote bakken aangevoerd naar de keuken van Mariaburg. Van daaruit grijpt de distributie plaats naar de verschillende groepen. De kwaliteit van het voedsel is beneden alle peil en de verzorging is erbarmelijk. Meestal is het eten koud wanneer het op zijn bestemming komt. De hoeveelheid voedsel per persoon schommelt, omdat er geen rekening wordt gehouden met de verlofgangers. Dit maakt dat tijdens de verloven eerder teveel dan te weinig voedsel aanwezig is, wat een onnodige verwisting betekent. Grosso modo kan men de vaststelling doen dat er weinig vlees en weinig groenten op tafel komen. Van variatie is praktisch geen sprake. Elke week komt hetzelfde menu terug. Verschillende kinderen vertonen dikke buiken. (Ondervoeding ?)

Het eten is voor alle kinderen hetzelfde, doch voor de kleutertjes van 3 jaar wordt een toegeving gedaan ; zij krijgen in de namiddag soms nog een kan botermelk, dewelke zij uit hun bekertjes-om-tanden-te-poetsen kunnen drinken.

Snoepgoed wordt meestal onder de vorm van dessert uitgedeeld. Als extraatje tussenin berust het hoofdzakelijk op wat de kinderen van thuisuit meebrengen, en ligt dus niet binnen het bereik van alle leerlingen.

Bij de eetmalen wordt paktisch bijna nooit drank verstrekt. Een potje pap of soep dient als vervangingsmiddel hiervoor. Dit maakt dat als de kinderen enigszins kans zien, ze aan de kraantjes water gaan drinken. Wel krijgt iedere opvoedster een bekertje melk om bij haar koffie te drinken.

De kinderen zelf krijgen geen melk. Ze hangen af van de goodwill van de opvoedster om er een beetje van te krijgen. In de namiddag worden flesjes drank verkocht. Dit betekent dat kinderen die van thuisuit geld meekreken zich deze luxe kunnen veroorloven, maar dat anderen die niet naar huis mogen of kunnen, zich nog steeds tevreden moeten stellen met in het geniep kraantjeswater te gaan slurpen.

3? Kledij.

Bij aankomst worden alle persoonlijke kleren van de kinderen genummerd en opgeborgen in de kast. Zij worden er fris en ongedra-terug uitgehaald telkens als het kind naar huis in verlof gaat. Zelfs wanneer de ouders erop aandringen dat hun kinderen hun eigen kleding zouden dragen, wordt dit niet toegestaan.

Tijdens hun verblijf in Mariaburg krijgen de kinderen elke week één assortiment klederen toegewezen. Het betreft hier oude kleren, die wel gewassen maar niet gestreken zijn, en waarvan meerdere duidelijk versleten zijn. Deze kleren worden op 't zicht uitgedeeld, wat betekent dat ze meestal te groot of te klein zijn. Zelfs voor de meisjes in de puberteit wordt geen bijzondere aandacht besteed aan het feit dat hun zich ontwikkelende lichaamsvormen een aangepaste kledij vereisen.

Is de dagkleding armtierig, dan is de nachtkledij erbarmelijk. Nachtoppen en kamerjassen zijn niet veel meer dan vodden. Pantoffels horen er helemaal niet bij. De grote meisjes doen een soort sandalen aan ; voor de kleutertjes zijn wel een aantal pantoffeltjes voorhanden : buiten het feit dat sommigen te groot zijn, blijft er steeds een tekort, wat elke avond op een vreselijke huilbui uitloopt.

Alleen voor sommigen waarvan de ouders soms onverwachts binnen- vallen worden de allerbeste kleren uitgezocht.

Tijdens de winter worden er algemeen lange broeken gedragen. Bij het eerste sprankeltje zon gaat dit over op kleedjes. Nochtans om op Vrij en Vrolijk naar school te gaan dienen de meisjes van de middengroep, hoe warm ook, een lange broek te dragen. Kleine stukken vodden worden als zakdoeken gebruikt.

Naast deze dagelijkse kledij bestaat er ook kleding die in veel betere staat verkeert, doch enkel gebruikt wordt wanneer de kinderen een uitstap buiten het domein doen. Deze kleding is wel gestreken en dient na de uitstap zo vlug mogelijk weer in de kast te verdwijnen.

4. Persoonlijke bezittingen en het voorziene spelmateriaal.

Alle persoonlijke bezittingen (snoep, geld, speelgoed) dienen bij de aankomst afgegeven te worden aan de dienstleiding. De snoep wordt op vaste tijdstippen beetje bij beetje uitgedeeld. Opvoedsters beweren dat ze meermaals gezien hebben dat etenswaren bederven in de opslagplaats i.p.v. uitgedeeld te worden aan de kinderen. Het geld wordt hoofdzakelijk aan de kinderen gegeven om drinken te kopen, en vloeit op die wijze gedeeltelijk naar de school.

Het spelmateriaal heeft de laatste maanden een aanzienlijke uitbreiding gekend omdat een psycholoog en een sociaal assistente hiervoor het nodige gedaan hebben ; vb. voor één weekend activiteit dienen zij 2 à 3 dagen full time in de weer te zijn om materiaal te verzamelen. De toelating voor aankoop van spelmateriaal dient aangevraagd bij de dienstleiding. Specifiek materiaal voor de lagere school is in Mariaburg niet voorhanden. Deze meisjes spelen met het speelgoed van de kleuters. Voor de ziekenzaal is er helemaal geen speelgoed aanwezig.

2. Hygiëne en medische verzorging.

1. Slecht met het oog op inspectie wordt er getracht de gebouwen onderhouden. Bv. een week voor de inspectie worden de gebouwen geschilderd. Op de dag van de inspectie verschijnen er tafelen vloerkleedjes, bloembakken, enz. Zodra de inspectie de rug heeft gekeerd verdwijnt dit alles prompt.

Tijdens de week gebeurt het onderhoud door de meisjes van de beschuttende werkplaats. Tijdens het weekend wordt deze taak overgenomen door de pretechniek en de middengroepen.

De schoonmaak van het eetgerief ligt eveneens in de handen van de meisjes. Met een enekel snuifje zeepoeder en een paar vodden die dienst doen als afdrooghanddoek wordt het plastieken eetmateriaal alles behalve hygiënisch verzorgd. De reuk ervan bederft elke maaltijd van in het begin.

Zoals reeds vermeld krijgen de kinderen slechts eens per week een propere kledij, wat hygiënisch gezien veel te weinig is. Bovendien krijgen ze ook slechts een halve handdoek en een zeer klein washandje om zich gans de week proper te houden. Het gebeurt zelfs meermaals dat slechts één handdoek voor een ganse groep (van bv. 20 kleuters) dienst moet doen. Voor gans de groep is er één stuk zeep, één borstel en enkel kammen. Slechts bij luizenepidemies krijgen sommige groepen één luizenkam per kind.

Ook de shampoo wordt door de dienstleiding zuinigjes uitgedeeld aan de opvoedsters.

Naast het gebrekkige materiaal voor de verzorging, laat ook het warm water dikwijls verstek gaan. Zo gebeurt het bv. dat in de winter de kinderen zich in een praktisch onverwarmde badkamer dienen te douchen met koud water.

2. De kinderen die ziek zijn komen allen terecht op de ziekenzaal.

Deze is een plaats met ruimte voor een tiental bedjes en in het midden een tafel met stoelen. Deze kinderen worden meestal aan hun lot overgelaten omdat de verpleegster elders in de instelling kinderen dient te verzorgen. Alleen kinderen die erg veel koorts hebben of een besmettelijke ziekte hebben worden op een kleine afzonderingskamer gelegd.

Buiten hun medicijnen, wat melk en appelsienen krijgen de zieke kinderen juist hetzelfde eten dan de gezonde.

Wanneer de verpleegster aanwezig is dan kan het gebeuren dat ze in de namiddag een glaasje water krijgen.

Het gebeurt meermaals dat de zieke kinderen allen hetzelfde bekertje gebruiken om kraantjeswater te gaan halen.

Er is 's nachts geen toezicht op de slaapzalen. Slechts af en toe komt een opvoedster kijken die in een ander gedeelte van het gebouw nachtdienst heeft. Indien het eten 's avonds te laat komt (wat herhaaldelijk gebeurt), dan moeten de kinderen alleen eten, wat betekent dat er niemand is om de zieken te helpen wat voedsel op te nemen. Dit betekent ook dat bevuilde lakens niet vlug worden ververst. Vaak is het zelfs zo dat men vergeet de zieken voedsel te brengen.

3. Pedagogische aanpak.

De kinderen zijn ingedeeld in groepen, hoofdzakelijk op grond van het criterium leeftijd. Grosso modo vindt men in één groep epileptici, gedragsmoeilijke kinderen, sociale gevallen. We zien hier dus weer het principe van de heterogene groepssamenstelling (zie hoger).

Een sterk (negatief) beïnvloedende faktor in dit verband is de grootte van de groep. Van een opvoedster die alleen voor 30 kinderen staat kan moeilijk individuele aandacht verwacht worden. Anderszijds kunnen de kinderen zich nooit aan het groepsgebeuren onttrekken, omdat ze volgens het reglement nooit mogen alleen gelaten worden. Op die manier is iedereen dus verplicht steeds mee te doen, hoe weinig de aktiviteit hen ook aanspreekt.

De aandacht van de opvoedster in een dgl. grote groep gaat uiteraard naar degenen die het meest kabaal maken. Hoe rustiger en vriendelijker een kind zich gedraagt, des te minder aanmerkingen en straf het zal krijgen; maar ook des te minder aandacht en affektie.

De grootte van de groep brengt ook mee dat een autoritaire stelling vereist is om hen binnen de perken te houden. Het is opmerkelijk hoe deze kinderen, vooral zij die reeds jaren in Maria-burg verblijven, op dit regime getraind zijn. Elke minder autoritaire aanpak leidt binnen het uur tot volledige anarchie.

Van het aanleren van zelfkontrole of initiatief-name is geen sprake.

Het algemeen principe dat aan de grondslag ligt van wat men in Maria-burg opvoeding en pedagogische behandeling noemt is : orde en tucht bewaren. De kinderen kalm houden, en dit op grond van autoritair gezag.

De aktiviteiten dienen door de opvoedsters gepland te worden. Het zijn meestal spelaktiviteiten die weinig of geen geld mogen kosten. Zodra er financiële middelen worden gevraagd, wordt door de dienstleiding de toestemming geweigerd.

Bovendien verloopt de organisatie van de sporadisch dan toch toegelaten uitstappen meestal zo gebrekkig (vb. qua vervoer) dat de geplande uitstap vaak in het water valt.

Alhoewel aktiviteiten steeds een belangrijk onderdeel vormen van een behandelingsplan, worden deze niet doelgericht aangewend, doch slechts gebruikt om de kinderen bezig te houden. Er is dan ook geen evolutie in de spelaktiviteiten waarneembaar. Het zijn voornamelijk weer de grootte en de heterogeniteit van de groep, die het onmogelijk maken aktiviteiten te belggen die tevens therapeutisch zijn, omdat datgene wat voor het ene gedeelte van de groep gunstig is, niet aangepast is voor het andere gedeelte van de groep. Door de nadruk op orde en tucht bij aktiviteiten poogt men de zeer jonge kinderen vanaf hun prilste jeugd te konditioneren op het kritiekloos aanvaarden van het feit dat gezagen initiatief uitsluitend bij volwassenen ligt. Hoewel bij de pubers dit autoritair systeem op sterke weerstanden stuit, blijkt de afwezigheid van enige persoonlijke intiatiefname op dit leeftijdsniveau te duiden op het niet ontwikkeld zijn van de kréativiteit.

c) De erkenningsvoorwaarde .

Na een jaar werken in Mariaburg kunnen we besluiten dat volgende erkenningsvoorwaarden van het Ministerie van Volksgezondheid voor deze afdeling niet nageleefd zijn :

1. De brandveiligheid beantwoordt geenszins aan de voorgeschreven normen.
2. De sanitaire installatie voldoet in geen geval.
3. Aan het voorschrift van tien bedden per slaapzaal stoort men zich niet.

Twintig à dertig bedden per slaapzaal is geen uitzondering.

4. Individuele opbergruimten voor kinderen boven 12 jaar zijn niet voorzien.

Tot 31.12.1973 erkende het Ministerie van Volksgezondheid en gezin deze afdeling.

Een nieuwe erkenning werd aangevraagd in de loop van 1974.

§ 3 : Afdeling 3 : DE DOMINO

In deze afdeling verblijven de leerlingen van het * B.T.O. samen met een groep arbeiders van de Beschuttende werkplaats.

Dit paviljoen bevat ongeveer 80 bedden, verdeeld over diverse slaapzalen waarin zich telkens 10 à 20 rieten bedden bevinden.

Ook hier leven jongens met een * IQ 60 samen met jongens met een IQ van 120 en meer, om nog niet te spreken van de epileptisie die er tussen zitten. Dit alles wordt geleid door enkele part-time opvoeders en twee full-times. Dit zijn technisch-leraren die in de loop van de dag reeds acht uur gewerkt hebben in de ateliers, samen met dezelfde leerlingen. Voor deze opvoeders is er een kleine dienstkamer.

* B.T.O. : Bijzonder Technisch Onderwijs

* IQ. : intelligentie quotient.

Materiele voorzieningen .

De kleine ramen gaan slechts drie tot vier cm. open, dit om ontvluchtingen te beletten.

Wasgelegenheid is er (een soort voetbaden) ,maar handdoeken en zeep zijn er niet voorhanden. Elke leerling heeft in principe één kleine handdoek voor alle gebruik. Eénmaal per week worden deze handdoeken ververst : Toestanden echter waarbij aan de opvoeder deze handdoeken voor dertig jongens ter beschikking worden gesteld zijn geen uitzondering.

Tenzij een bak onder hun bed hebben de jongens geen individuele bergruimte, zodat laarzen, schoenen kleren en kousen rondom de bedden verspreid liggen. In de zomer, nadat de jongens de ganse dag gewerkt hebben is de reuk in dit volkomen van de buitenlucht afgesloten gebouw dan ook onhoudbaar. Wanneer de jongens binnen zijn wordt de deur immers afgesloten om ontvluchtingen te vermijden.

De lakens vormen het zoveelste probleem voor de opvoeders.

In deze grote groep jongens zijn er veel bedwateraars, die 's morgens beschaamd- iets vroeger opstaan en hun bed keurig toedekken: 's avonds gaan ze dan tussen dezelfde klamme lakens slapen.

Wanneer de opvoeder-leraar, belast met de nachtdienst 's morgens uit zijn kamer komt, kan hij praktisch niet op de slaapzalen komen vanwege de stank. Het enige wat de opvoeder kan doen is handdoeken en lakens blijven vragen, of, zoals in vele gevallen, ze stelen.

Hoe is het gesteld met de kledij ?

Normaal heeft elke leerling in de centrale linnenkamer een vakje voor zijn persoonlijke kleren (ondergoed,kousen). Sommige leerlingen krijgen veel ondergoed mee van thuis, dat ze vaaak, zelfs om een kort verblijf van een maand niet meer terug zien.

Om kleren te krijgen gaat een groep naar de linnenkamer. Door een soort loket worden kleren aangereikt die in de gang worden aange trokken. Zijn de vrouwen aan het loket niet te overbelast, dan kan men wel een andere broek vragen, wanneer de eerste veel te groot of te klein blijkt te zijn, maar gewoonlijk worden deze vrouwen overstelpt met vragen. Met het voor de hand liggende resultaat : Te nauwe of spannende kleren of te grote broeken, die soms met een koord moeten toegesnoerd worden om niet af te zakken.

Aangezien de situatie van de voeding dezelfde is voor alle leerlingen verwijzen we hiervoor naar de aparte teksten over de voeding.

Wat is voorzien voor ontspanning in deze leefruimte ?

Er is een televisie-toestel, dat zowel voor franssprekende als vlaamssprekende jongens moet dienen. Een spel voor tafeltennis en de gezelschapsspelen berusten bij de dienstleiding. Ze ontlene is een andere zaak.

In het paviljoen zelf is geen enkel boek aanwezig. Wel bestaat er een soort centrale bibliotheek, die nooit gebruikt wordt.

Hygienische toestand.

Steeds terugkerende plagen van wandluizen, kakkerlakken en ander ongedierte teisteren ook dit paviljoen, zodat onlangs nog het gehele paviljoen leeg moest worden gemaakt om een gespecialiseerde firma toe te laten het gebouw te ontsmetten. Voornamelijk de rieten bedden bleken kweekbakken voor ongedierte en krioelden van parasieten.

Om het leefklimaat voor deze jongens -trouwens ook heel toepasselijk voor de andere kinderen van de instelling- te schetsen, zie hier de beschrijving van een zaterdag, een zondag, een klassieke werkdag en een verlofdag voor deze leefgroep.

-Een zaterdag :

Gedurende de week wordt door de leraar-opvoeder een ontspannings-programme samengesteld dat gewoonlijk door de dienstleider, Dhr. Blomme, wordt afgekeurd. Na twee, drie afkeuringen (meestal om reden van zgn. te dure ontspanning) kan er een programma opgedrongen worden. Meestal wordt dit een wandeltocht zonder geld.

Tot tien uur blijft alles oals op een gewone werkdag. Om een min of meer degelijke kledij samen te stellen (het ontbreken van schoenen, hemden, vesten komt elke week opnieuw voor) is heel wat kunst en vliegwerk nodig. Intussen worden de lunchpakketten ingepakt : de broden en toespijs worden in vuile kartonnen dozen verpakt.

Het geplande vertrek van 11 uur wordt nooit gerespekteerd. Reden hiervoor is het ontbreken van vervoer, dat door de dienstleiding niet werd geregeld. Tijdens het wachten op de bus moeten de leerlingen in hun afgesloten paviljoen blijven wachten. Dit kan soms duren tot 12. à 13 uur, soms tot 14 uur. Maar alleen al het uren wachten zonder enige ontspanning is een hel op zichzelf.

De meesten hebben, deels uit verveling, hun middagmaal al opgegeten. Anderen zijn op de vuist gegaan, en nog anderen hangen, liggen of zitten maar. Indien men voor 12 uur vertrekt, wordt de lunch gebruikt in een drankgelegenheid, vaak op kosten van de opvoeder.

Door het feit dat de dienstleiding het door de opvoeder voorziene bedrag aan verfrissing en ontspanning meestal afwijst, kan het ontspanningsprogramma niet uitgewerkt worden door gebrek aan geld.

Hoe kan men in deze tijd voor twintig frank iets vinden dat de belangstelling van een groep van 17-18 jarige jongens kan opwekken?

Het gevolg hiervan is stereotiepe activiteiten als zwemmen, kleine musea bezoeken of een speeltuin met gratis ingang (voor jongens van 17 jaar !)

In geval van bustochten met late terugkeer (bv. na 18 uur), wordt in Vrij en Vrolijk geen eten meer opgediend.

Voorbeeld van een zaterdag-activiteit:

Voor een ploeg jongens werd een voetbalmatch georganiseerd tegen een uitnodigende ploeg uit Dendermonde. De uitnodigende ploeg organiseerde op eigen kosten een gezellig samenzijn (voor de voorziene 15 jongens) na de match. Bij de aankomst van de bus merken zij tot hun verbazing dat er niet vijftien maar vijfenveertig jongens met de bus waren meegekomen. Na de match ging de geplande maaltijd door in een clubhuis voor de ongeveer vijftien spelers. De andere 45 jongens moesten op de bus zitten wachten.

Bij een andere match hadden de spelers recht op een frisdrank. Later bleek dat hiervoor een bedrag van hun zakgeld was afgetrokken.

- Een zondag :

Om 8 à 9 uur (of helemaal niet) wakker, wassen, bed opmaken.
Soms naar de refter voor het ontbijt.

Wat de leerlingen in de voormiddag doen is de zorg van de opvoeder. Meestal komt dit neer op verveling in het paviljoen. Na het middagmaal volgt een filmvoorstelling in de school zelf of in een cinema-zaal van Brasschaat. Dan is het weer wachten tot het tijd is om naar bed te gaan. In het beste geval wordt er nog TV. gekeken.

- Een werkdag : (voor de leerlingen van het Technisch Onderwijs)

Om 7 uur worden de jongens gewekt, waarna ze zich wassen, kleden en hun bed opmaken. Nadien is er appèl op een binnenplein voor de keuken. De leerkrachten T.O. vertrekken met hun leerlingen naar het atelier, waar er gewerkt wordt aan opdrachten voor de instelling.

Om 9.50 uur, rustperiode van 10 minuten.

10.00-12.50: werken

13.00-13.45: middagmaal in de leefgroep

13.45: aanwezigheidscontrole

13.50: verzamelen voor het vormen van de ateliergroepen

13.50-17.25: werken, onderbroken door één pauze.

17.25: ateliergroep gaat terug over in leefgroep. Hierna volgt het avondeten en daarna gaat men in groep naar het paviljoen "Domino".

21.30: voorbereiding voor bedtijd en controle.

- Een verlofdag :

Aangezien geen geld mag worden besteed aan de ontspanning van de leerlingen staat hier meer dan ooit de verveling centraal.

Stellen we ons even een dag uit het zomerverlof voor.

Een broeierig heet paviljoen, stank van zweet en urine van soms 50 jongens. Een vermoeide opvoeder die reeds dagen dienst doet en die het moe is met zijn groep te gaan voetballen. Hij blijft binnen en de jongens ook, want de deur is gesloten. De jongens zitten of liggen op hun bed, sommigen houden zich bezig met kranten. De zeldzamen die een radio hebben zitten met het oor tegen de radio (alsof het een drugmiddel is), anderen vechten, lopen rond of pogen de opvoeder met al-

lerlei smoesjes te bewegen de deur te openen. Kortom, een konstante hoogspanning, zowel bij de jongens als de opvoeder, die letterlijk het einde van het verlof afwacht.

Een opvoeder beschreef ons het klimaat waarin kinderen en personeel moeten werken als volgt:

"Alles wordt door juffr. Wens geregeld. Zij geeft vanuit haar "ivoren toren" de bevelen. Van daaruit gaan de bevelen naar de direktie van het technisch onderwijs voor wat betreft het dringend uit te voeren onderhoudswerk, die op haar beurt de betrokken leerkrachten de opdrachten doorgeeft. Aldus wordt het steeds duidelijker dat een leraar niet alleen als toezichter wordt gebruikt, maar ook als spil waarrond de produktie draait.

Voor wat de leefgroepen betreft is het de dienstleider Blomme die de bevelen van juffr. Wens ontvangt en moet doorgeven. Alle vragen dienen aan hem gericht. Hij vangt alles op, is de verbinding waarop alle vragen van personeel en leerlingen afketsen.

Ondanks het feit dat juffr. Wens overal rondbazuint dat "haar deur voor iedereen en voor alle problemen openstaat", is er geen enkele opvoeder die met zijn problemen terecht kan. Zelfs voor nijpende vragen moet men via Dhr. Blomme, die de vragen steeds "vergeet" te stellen aan juffr. Wens, die vage beloften doet en het personeel en de kinderen voorliegt en bedriegt.

Als leerkracht of opvoeder is het uw taak met de groep zo weinig mogelijk moeilijkheden te hebben, dus uw groep kalm te houden. Heeft men in een groep dan toch een leerling die het wat al te bont maakt, dan gaat men ermee naar de direktie of naar Dhr Blomme en dan is er kans dat hij na een tijdje terugkomt met een pakje sigaretten, een reep chocolade of nog erger, met de valse belofte dat hij voor een weekend naar huis mag. Komt men voor een tweede maal met een moeilijke jongen of met een probleem, dan wordt men scheef gezien, of uitgescholden voor onbekwame, debiel... liefst wanneer je leerlingen erbij aanwezig zijn.

Tegenover moeilijke leerlingen heb ja als opvoeder tenzij het geven van een rapport (waar weinig of geen aandacht aan besteed wordt), geen enkele

le sanctie-mogelijkheid.

Onrechtstreeks hebben de leerlingen wel sanctiemogelijkheden t.o.v. de opvoeders, want in het intern reglement van Vrij en Vrolijk is voorzien dat de opvoeder of leerkracht van een groep waaruit een leerling is ontvlucht, 36 uur lang in de instelling moet blijven, en dat weten de leerlingen heel goed. Betrek daarbij nog de reeds in een andere tekst aangeklaagde situatie van de overuren die deze leerkrachten moeten kloppen (cfr.Hdst.VII,§1).

Welke zenuwarts zou durven beweren dat na zo een lange periode, opvoeding nog mogelijk is. Is deze leraar nog verantwoordelijk wanner hij dan tegenover de leerlingen brutaal optreedt ?

OPVOEDING IN VRIJ EN VROLIJK KAN HERLEID WORDEN TOT BEWAKING;

geen uitgaven, geen moeilijkheden. De voornaamste activiteit van de leerling is....WACHTEN.

§ 4 : Afdeling 4 : MASTENHOF

Observatie- en behandelingscentrum,
Kalmthoutsesteenweg 43-45
2080 Kapellen.

Het Mastenhof wordt door het Ministerie van Volksgezondheid en Gezin erkend als een observatie- en behandelingscentrum (internaat) voor 80 karaktergestoorde meisjes van 12 tot 21 jaar. Volgens de schoolbrochure duurt deze observatieperiode minimum drie maanden en wordt zij gevolgd door verschillende mogelijkheden: wederopname in de familie; verdere behandeling; of plaatsing in een andere afdeling, instelling of tehuis.

In werkelijkheid is er tussen onthaal, observatie en behandeling geen onderscheid. De meisjes worden bij hun aankomst niet opgevangen, ze worden zonder enige voorstelling of voorbereiding in de totale groep geworpen (vaak na 23.00uur). Er gebeurt geen bewuste observatie van de leerlingen. Slechts na weken wordt het kind door de psychologische dienst onderzocht met het oog op het rapport dat voor de jeugdrechter moet op-

gesteld worden. Er bestaat geen individuele behandeling, noch begeleiding. Specifieke therapievormen worden niet toegepast. Aan de opvoeders wordt niet de minste informatie over het kind doorgegeven, dat zijn verleden dus naar believen vrij kan fantaseren.

Deze observatieperiode loopt, zonder enige verandering in de leefsituatie van het kind, over in de behandelingsperiode. Vanaf dit moment wordt getracht de meisjes zo lang mogelijk in de instelling te behouden. Bij theoretische overplaatsing naar een andere afdeling van v.z.w. Openluchtvoeding, blijven ze in identiek dezelfde situatie.

In "MASTENHOF" zijn eigenlijk 3 afdelingen (gebouwen):

het kasteel Mastenhof zelf - een oud jachthuis "Withuis" genaamd - en de Annexe.

A. Het kasteel "Mastenhof".

Hoewel slechts erkend voor karaktergestoorde meisjes, verblijven er zowel debielen, wezen, als sociaal verwaarloosde meisjes, naast de karaktergestoorden. Deze enorme heterogeniteit maakt het ook hier onmogelijk aan degelijk pedagogisch werk te doen.

a) Het personeel.

De algemene leiding berust alweer bij de Algemene Dienstoverste Dhr. Blomme. Hij doet samen met zijn vrouw (opvoedster), het grootste aantal nachtdiensten op het kasteel vermits hij daar zijn appartement had tot voor kort. Hij heeft theoretisch ook meestal 's avonds en 's morgens dienst, maar is praktisch nooit 's avonds aanwezig (arriveert gewoonlijk rond 24.00uur). In feite wordt hij voortdurend vervangen door andere opvoeders.

Wanneer Dhr. Blomme niet van dienst is, is een van dezen (overdag full-time onderwijzer), de dienstleider. Deze presteert aldus + 2 full-time diensten per week in dienst van de v.z.w.

Verder is er een orthopedagoge (45 uren per week) verantwoordelijk voor de afdeling Mastenhof. In werkelijkheid heeft deze echter

geen enkele macht of beslissingsrecht. Alles wordt door de directie te Brasschaat beslist en gecentraliseerd. (N.B. einde maart 1974 heeft zij haar ontslag gegeven en in haar vervanging is nog niet voorzien.)

Het psychologisch, sociaal en medisch personeel bevindt zich in de centrale afdeling te Brasschaat. Er is geen directe psychologische of sociale begeleiding. De algemene dienstoverste beslist wie met de maatschappelijke assistente een onderhoud mag hebben. In mindere mate geldt dit tevens voor de psychologen.

Een drietal psychologen doen om de twee weken 's zaterdags groepsdienst in Mastenhof. Zij worden ingeschakeld als opvoedsters en begeleiden, samen met de andere opvoeders, de wekelijkse groepsuitstap.

Medisch personeel is helemaal niet ter plaatse aanwezig. Wanneer zich ziekte of ongeval voordoet, moet Brasschaat eerst gecontacteerd worden om te vernemen of de leerling naar de centrale afdeling te Brasschaat, dan wel naar de kliniek moet gevoerd worden.

Er zijn 4 full-time opvoedsters (45 uren per week) en 1 part-time opvoeder. Eén opvoedster heeft een diploma Al. Een andere heeft een getuigschrift van orthopedagogiek. De anderen hebben het begin van een universitaire opleiding achter de rug.

De pogingen tot initiatiefname en participatie van deze opvoeders worden door de directie ook gedwarsboemd.

Twee opvoeders (één full-time en één part-time) die overdag beroepsmilitair zijn, hebben door hun jarenlange ervaring en disciplinair optreden in het leger de meest rechtstreekse macht over de kinderen.

Twee leraars (kleermaker A 4) die beurtelings dienst doen verrichten eveneens een full-time dienst.

De mannelijke personeelsleden zijn dus talrijker en hebben, mede en vooral door hun meer disciplinair optreden, tevens op alle ni-

veaus meer macht en invloed dan het vrouwelijk personeel. Deze kunnen meestal enkel hun invloed op individueel vlak laten gelden; een invloed die dan vaak weer onmiddellijk ongedaan gemaakt wordt zodra de leerling terug in massagroep terecht komt. Verder is er een groot gebrek aan continuïteit in de opvoeding;

b) Tekorten op pedagogisch vlak.

Het sekundair beroepsonderwijs wordt elders behandeld. Laten we er hier nog aan toevoegen dat de inhoud van de lessen in deze afdeling voor de meisjes, weinig of geen belang heeft voor de directie. Er moet enkel voor gezorgd worden dat de leerlingen zich bezig houden (= zich kalm houden) en dat de schriften uiterlijk verzorgd zijn. Een groot gedeelte van de tijd wordt door sommige leerlingen gebruikt voor het overschrijven van schriften van andere leerlingen, dikwijls zonder dat ze de inhoud ervan begrijpen: de fouten, en vaak onleesbaar geworden woorden, worden eenvoudig gecopieerd: zo leert men de meisjes lezen en schrijven. De lessen zelf worden ofwel te Mariaburg, ofwel te Brasschaat gegeven.

Algemeen kan men stellen dat de opvoeding er zich toe beperkt de meisjes bij te houden en ze kalm te houden. Deze opdracht van cipier wordt door het intern reglement nog in de hand gewerkt (cfr. de verplichting om 36 u te blijven bij ontvluchting).

Uiteraard zijn de meisjes van dit intern relement op de hoogte en weten ze de opvoeders hiermede te chanteren.

Enerzijds is er een sterk autoritair optreden van sommige personeelsleden en anderzijds is er een groot gebrek aan basisregels en algemene reglementen waarnaar de meisjes zich zouden moeten gedragen. Dikwijls heerst er een complete chaos. BV. in de refter heeft niemand vaste plaatsen. Iedereen komt slechts naar de refter indien hij er zin in heeft. Geen enkele opvoeder leidt de refter en meestal is er zelfs niemand van het personeel aanwezig.

De leerlingen eten er vaak als varkens, men vindt eten tegen de muren en op de grond, kommen soep worden naar mekaar gesmeten, enz..

Hoewel Dhr. Blomme reeds verscheidene malen verzocht werd een re-

geling voor de refter uit te werken, blijft deze dit systematisch weigeren. Initiatief van het personeel wordt door de leidende figuren niet geduld.

Verder is er een groot gebrek aan continuïteit in de opvoeding; de leerlingen moeten zich - door de enorme personeelwisseling - voortdurend aan nieuwe personeelsleden aanpassen.

De chaos is tevens te wijten aan de grote heterogeniteit van de groep, en het gebrek aan indeling in leefgroepen. Er is in feite één grote massa van 70 à 80 meisjes. Tijdens de week-ends en de verlofdagen is er wel een indeling in groepen, maar deze is zeer labiel. Bovendien worden er 's zaterdags groepsuitstappen georganiseerd in groepen van 30 à 40 meisjes, zodat de indeling in leefgroepen weer op een sissert uitloopt.

Aangezien anderzijds in het kasteel geen onderverdelingen per groep dus geen afgescheiden leefruimten, bestaan, lopen alle leefgroepen door elkaar. Dit leidt uiteraard tot sterk disciplinair optreden, en vaak tot slagen en verwondingen: meestal zijn de minder-begaafden het slachtoffer.

Door het steeds veranderen van de groepen is het ontwikkelen van een groepsgeest onmogelijk. Binnen deze heterogene massa geldt de "WET VAN DE STERKSTE". Naast deze sterken, die de plak zwaaien, en een aantal meelopers, zijn er een aantal "zwarte schapen", die voortdurend het voorwerp zijn van spot en manipulatie door de anderen.

Ondanks dit alles blijft juffr. Wens voorstandster van deze heterogeniteit, omdat dit de kinderen ten goede zou komen. Ons komt het eerder voor dat de werkelijke redenen op een gans ander terrein liggen. Dit laat haar immers toe dergelijke massale groepen onder controle te houden (cfr. haar machts- en uitbreidingsdrang).

Zonder het systeem van "zwarte schapen, bevoordeligen en sterken, (het divide et impera systeem) zou een groep van 60 à 70 meisjes binnen de maand tot ware opstand komen tegen de instelling.

Nu wordt elke weerstand in de kiem gesmoord: de zwakken of bevoor-

deligden komen elk begin van opstand verklikken, de groepen worden door mekaar gesmeten, en alles is weer o.k. (desnoods stuurt men de aanvoersters maar meteen naar de gevangenis.)

Van de vrije tijd wordt geen pedagogisch verantwoord gebruik gemaakt. Een groot gedeelte van deze tijd wordt er gewoonweg NIETS verricht. 's Avonds wordt er wat TV. gekeken en verder steeds maar wachten. Wachten om te mogen gaan eten, wachten om naar school te vertrekken, wachten tot de les gedaan is, wachten om te eten, wachten om terug te keren, wachten om te mogen gaan slapen: alle dagen keert weer hetzelfde monotone leefpatroon terug. Dit ontaardt dan ook vaak, mede ten gevolge van het grote aantal leerlingen, in agressiviteit.

Op zondag zijn er geen excursies voorzien. Men blijft dan de hele dag op het kasteel, dat hermetisch afgesloten is: alle deuren op slot, tralies voor de vensters, rolluiken afgelaten, enz... Dus maakt men korte wandeltochten, op steeds weer dezelfde plaatsen. Steeds worden dezelfde argumenten gebruikt, om initiatieven op het gebied van ontspanning af te slaan: gebrek aan financiële middelen. Niettemin maakt men elke zaterdag steeds weer autobustochten, van + 125 km (à 17F de km). Vaak gewoonweg om eens te gaan zwemmen (hoewel in de omstreken voldoende gelegenheid tot zwemmen is: Brasschaat, Merkssem, Antwerpen) of om een korte (+ 30 minuten) wandeling te maken. Deze uitstappen eindigen steeds in een dancing of café, wat op zichzelf niet verkeerd is; indien het goed geleid wordt en niet het doel van de uitstap wordt. In de praktijk ontaardt dit echter vaak ten gevolge van overmatig alcoholverbruik, wat door sommige opvoeders nog gestimuleerd wordt, doordat ze zelf vaak dronken hun dienst vervullen.

Bovendien zijn er verscheidene leraars die de vrijetijdsbesteding op een nuttiger manier zouden kunnen leiden, nl. sportmonitors, leraars plastische kunsten, enz. Deze doen echter de uitstappen mee met de anderen en er is dus geen plastische of fysische op-

voeding, daar waar de mogelijkheid in feite wel bestaat.

Sommige meisjes worden volledig buiten de groep gehouden (dit zijn meestal de moeilijksten) en tegenover de anderen op allerlei wijzen bevoordeligd door de dienstoverste, uit vrees voor agressie.

Tevens worden de sankties en beloften van andere personeelsleden vaak ongedaan gemaakt, zodat dez alle invloed verliezen en de dienstoverste de macht behoudt.

Dit is kenschetsend voor het systeem van "belonen en straffen" dat gans de instelling Openluchtvoeding van toepassing is.

Een kind dat onhoudbaar is in een groep, wordt in de afdeling Vrij en Vrolijk op het bureau van Dhr Blomme gebracht.

Deze laatste, uit schrik voor de vaak talrijke groep die voor hem geplaatst wordt, probeert hen zoet te houden met sigaretten, of laat hen met de sociaal assistente mee rondrijden met de wagen.

Deze trakteert hen dan ook nog eens met frieten en dergelijke.

Resultaat: de jeugdige werd flink beloond voor zijn wangedrag.

Vol enthousiasme vertelt deze het aan zijn vrienden, die het ook wel eens willen proberen. Op dit ogenblik is het zelfs zo, dat sommige meisjes in Kapellen weigeren mee te gaan op uitstap, onder de bedreiging dat ze anders gaan lopen. Dhr Blomme neemt ze uit angst mee naar zijn bureau...

Aldus krijgen de grootste lawaaimakers, meest brutalen of zwaarst karaktergestoorden alles gedaan, en worden ook het vlugst vrijgelaten.

De "braven" en vooral diegenen die geen steun hebben van hun familie, blijven eeuwig in de instelling; voor hen wordt er niets gedaan. In de meeste gevallen worden ze op 21 jaar in de beschutte werkplaats geklasseerd, zodat de instelling ze verder kan blijven uitbuiten.

Voor de kinderen die geen hulp in de buitenwereld hebben, die voor hun invrijheidsstelling vecht, bestaan er slechts 2 wegen om de instelling te verlaten: het krankzinnige gesticht of de gevangenis. De gevangenis is de kortste weg naar de vrijheid.

BV. Een meisje schold, eind december 73, juffr. Wens op grove wijze uit, in tegenwoordigheid van alle andere meisjes; diezelfde dag nog, de vooravond van Kerstmis, stuurde juffr. Wens haar naar de Gentse gevangenis. Ze verbleef daar 14 dagen (langer mag wettelijk niet). Vrij en Vrolijk weigerde haar terug op te nemen (men kan daar immers enkel kinderen gebruiken waarmee man kan sollen, en die de anderen het krankzinnige van hun situatie niet kunnen doen inzien).

Geen enkele andere instelling wilde haar nog opnemen; ze kwam immers van Vrij en Vrolijk. Na 14 dagen gevangenis was ze vrij.

Er bestaan geen team- of personeelsvergaderingen in deze afdeling. Initiatieven die in deze richting ondernomen worden, worden volledig gedwarsboomd. Op die manier is er geen doorstroming van de medische, sociale en psychologische gegevens over de minderjarigen naar de personeelsleden, zodat een adekwate aanpak onmogelijk wordt. Een voorbeeld van dit gebrek aan informatiedoorstroming: de dossiers van de kinderen bevinden zich op veertien kilometer van het kasteel, nl. in Vrij en Vrolijk.

Er is geen contact van de direktie met het personeel. Deze laatste worden enkel gedagvaard en verantwoordelijk gesteld als er iets misloopt. Deze fouten worden dan nog als chantagemiddel gebruikt tegen het personeelslid, wanneer deze kritiek levert of zijn ontslag wil geven.

c) Tekorten op hygiënisch gebied.

1. Het gebouw

De huurgelden voor het Kasteel liggen zeer hoog: ca. 50.000F per maand. Nochtans is het helemaal niet functioneel.

- De keuken is zeer onhygiënisch. Er is weinig of geen mogelijkheid om er zelf de maaltijden te bereiden. Er hangt voortdurend een wansmakelijke geur, en het geheel ontnemt alle eetlust.

- De refters zijn uiterst ongezellig. Ze worden ook al te vaak

- als leefruimte gebruikt. Er bestaat geen regeling qua keuken- en tafeldiensten. Bijgevolg voelt niemand zich verantwoordelijk, en alles blijft dan ook wansmakelijk en onhygiënisch.
- De badkamers laten eveneens te wensen over. De toiletten bevinden zich vaak in dezelfde ruimte waar anderen zich moeten wassen. Warm water is niet voorzien, en bovendien heeft het water nog steeds een te hoog loodgehalte. Soms vinden we in de badkamer slechts één wasbekken, alhoewel een tiental leerlingen er zich zouden moeten kunnen wassen.

2. De voeding

- De maaltijden hebben weinig voedingswaarde, men gebruikt zeer veel zetmeel: dit vult immers de maag. De meisjes komen dan ook gemakkelijk enkele kilo's bij op korte tijd. De maaltijden zijn smaakloos en de presentatie laat te wensen over. Wegens het maaltijdtransport van Brasschaat naar Kapellen, is het eten vaak koud vooraleer het kan opgediend worden. Bij gebrek aan tijd en materiaal kan men ter plaatse niets bereiden.
- Alhoewel er een reserveplaats bestaat waar voedsel kan bewaard worden, is deze volledig verwaarloosd (onhygiënisch). Alles ontbreekt er, zelfs de meest elementaire zaken. Immers wat er binnengebracht wordt is bestemd voor steeds dezelfde groep leerlingen, nl. de groep van Mevr. Blomme, die overdag in Mastenhof werkt (= de groep bevoordeligen).
 bv. een klein voorbeeld van verkwisting t.g.v. de slechte kwaliteit van eten: elke week gaat alle bloedworst integraal naar de eenden, zonder dat de meisjes ervan hebben gegeten.
- Het eetgerei laat te wensen over. Men vindt hier geen enkel mes, daar dit te gevaarlijk zou zijn. (cfr. tekst over voeding).

3. Farmacie en lichamelijke verzorging

In Mastenhof is geen verplegend personeel aanwezig, wat bete-

kent dat de medische verzorging 's avonds en tijdens de week-ends in handen is van niet-opgeleid personeel.

Bij dringende gevallen kan men enkel een beroep doen op de verpleegdienst van Brasschaat, wat dan groot tijdverlies betekent.

Vb. Een voorbeeld: in de maand mei 74 plegen twee meisjes van \pm 18 jaar 's avonds een zelfmoordpoging door het innemen van een aantal pillen. 's Morgens worden deze meisjes niet wakker, doch men laat hen liggen. Pas na het eten bemerkt men dat er twee meisjes ziek zijn. Na een tijdje gaat Mevr. Blomme kijken en stelt vast dat de meisjes in kramp-toestand zijn. Zij verwittigt de afdeling Vrij en Vrolijk te Brasschaat. Een verpleger wordt gestuurd, die \pm 30 minuten later arriveert (14km per auto). Deze stelt vast dat de situatie uiterst ernstig is. Pas dan wordt de 900 verwittigd: uiterst belangrijke minuten, ja zelfs uren, gingen verloren door gebrek aan personeel ter plaatse.

Vb. Andere voorbeelden zijn: regelmatig snijden de meisjes zich in de polsen, of slagen ze met de blote vuist de ruft in: geen medisch personeel is ter plaatse.

De apotheekkast die aanwezig is bevat vaak de meest elementaire geneesmiddelen niet.

De medische gegevens (medicatie enz.) worden slechts sporadisch doorgegeven, zodanig dat de lijst betreffende de medicatie die in Mastenhof toegediend wordt, soms afwijkt van wat de dokter laatst voorgeschreven heeft in Vrij en Vrolijk.

Vb. Een meisje van 13 jaar kreeg op 22.6.74 Halloperidol (een zwaar kalmeermiddel) toegediend, hoewel de dokter het niet langer voorschreef.

Het gebeurt dat de dienstleider in Mastenhof een grotere hoeveelheid dan de voorgeschreven dosis toedient.

In een bepaald geval kreeg een leerling zelfs 25 druppels Halloperidol, hoewel de dokter er slechts 5 had voorgeschreven. De leerlingen worden dus stelselmatig gedrogeerd en de dosis

dient steeds hoger opgedreven.

Regelmatig komen bepaalde plagen voor, die te wijten zijn aan gebrek aan hygiënische voorzieningen. nl. luizen, schurft, kakkerlakken, muizen, ratten enz...

4. De kleding

Diegene die hiervoor verantwoordelijk is (mevr. Blomme) kan de taak niet aan. Er is geen orde, geen organisatie, en een voortdurend tekort. De meisjes moeten zeer lang wachten voor ze hun persoonlijke uitzet krijgen (als ze die krijgen) !

Er is een voortdurend gebrek aan ondergoed, handdoeken, enz.

Dit is tevens te wijten aan het feit dat er geen persoonlijke opbergruimten zijn voor dagelijkse benodigheden.

Er zijn voortdurend diefstallen. Niemand voelt zich verantwoordelijk, noch voor eigen zaken, noch voor die van anderen.

Kleding wordt soms maanden gedragen zonder gewassen te worden. Hoogstens wordt het vuil er met koud water en een tandenborstel afgeschrobt. Reden: men heeft schrik dat, wanneer men zijn klederen naar de wasserij van de school doet, men zijn klederen nooit meer terug ziet.

BESLUIT

Een massa ontevreden mensen, zowel personeel als leerlingen.

De leerlingen passen zich uiteindelijk aan, komen tot een schijnaanpassing in de instelling. Deze aan- of inpassing in de instelling is verre van een garantie voor de reïntegratie in de maatschappij.

Er is geen steun aan het personeel vanwege de direktie.

Dit personeel bevindt zich tussen de direktie en de leerlingen.

Bij geen van beiden is enige voldoening van het werk te verwachten.

Er is uiteindelijk, mede door het te hoge aantal uren die dienen gepresteerd te worden (dikwijls dubbele functies), geen begrip mogelijk voor de noden en de problemen van de leerlingen.

B. Het "Withuis".

Sommige meisjes logeren in het Withuis (15 à 20 personen).

Deze afdeling (een soort jachthuis) wordt enkel gebruikt als slaap-vertrek: er zijn 2 slaapzalen boven elkaar met een 40-tal bedden.

Verder trekken gedurende het weekend zich daar enkele groepen terug om de massale groep van het Mastenhof een beetje te verkleinen.

Voor de overige tijd verblijven de meisjes van het Withuis in het Mastenhof.

In het Withuis worden voornamelijk die leerlingen ondergebracht waarvan men veronderstelt dat ze niet zullen vluchten. Verder een aantal die minder nood hebben aan een streng disciplinair optreden en enkelen die een grotere vrijheid afdwingen.

C. De Annexe.

In het erkenningsvoorstel, ingediend door de v.z.w. met ingang van 1 januari 1974, wordt de annexe gecatalogeerd als een home voor gehandicapte arbeidsters, werkzaam in de Beschutte Werkplaats (voor 6 à 8 meisjes).

De enkele meisjes van de Beschutte Werkplaats waarvoor de annexe bestemd is, verblijven echter in Mastenhof of te Mariaburg, en leven er onder hetzelfde regime als de anderen.

Overdag werken zij in de linnenkamer of in de keuken van een afdeling van Openluchtopvoeding. Gedurende de vrije tijd, 's avonds en tijdens de weekends, bevinden zij zich tussen de andere meisjes van het Mastenhof. Zij komen niet in de annexe; deze wordt gebruikt voor andere doeleinden.

Sinds een half jaar zijn er een achttal baby's ondergebracht en een ex-leerlinge van Mastenhof, pleegdochter van de Heer Blomme (bemerkt weer eens de familiezaak die de v.z.w. is). Dit meisje staat aan het hoofd van de afdeling en draagt dus de volle verantwoordelijkheid voor de baby's. Deze afdeling is niet erkend door het Ministerie, noch door het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn.

De direktie neemt, als ze kans krijgt, meisjes op die in verwachting

zijn. Als hun kinderen dan geboren worden, worden deze door een familieraad, samengesteld uit personeelsleden van de instelling, geplaatst in de Annexe of op de Donk.

Het kind blijft in de instelling zolang de pro-voogd, personeelslid van de instelling, in de inrichting blijft.

De baby's worden affektief totaal verwaarloosd.

Men beperkt zich tot fysische verzorging.

Stimulansen voor motorische- en taalontwikkeling, worden niet gegeven wegens het gebrek aan tijd en personeel.

Vaak worden meisjes van Mastenhof ingeschakeld als kinderverzorgster. Deze door hun omgeving geconditioneerde meisjes beginnen op hun beurt tegen de baby's te roepen en te tieren en bekommeren zich niet in het minst om de opvoeding van de kinderen. Hiertoe zijn ze trouwens niet opgeldeid.

§ 5 : Afdeling 5 : DE VOORPOST

Home voor halve vrijheid voor jongens
Helena Thijslei, 2 -2130 Brasschaat.

A. Situering.

DE VOORPOST is een villa op de Helena Thijslei te Brasschaat, gelegen tussen de dorpskom van Brasschaat en tussen het domein Vrij en Vrolijk. Deze villa is gehuurd en de ondertekenaar van het huurkontraat is Dhr Blomme, algemeen dienstoverste van Vrij en Vrolijk, die tot voor kort in deze villa verbleef.

Terzeldertijd werd dit gebouw erkend als home voor Halve Vrijheid door het Ministerie van Volksgezondheid voor 25 bedden, ONDANKS HET FEIT DAT IN HET HUURKONTRAKT TUSSEN EIGENAAR EN HUURDER DHR BLOMME EXPLICIET IS OPGENOMEN DAT HET HUIS NIET MAG GEBRUIKT WORDEN ALS HOME.

Hoewel Dhr Blomme wettelijk de huurder is, worden de huurgelden betaald door v.z.w. Openluchttopvoeding.

B. Wat is een home voor Halve Vrijheid ?

In de geest van de wetgeving terzake is het een internaat voor buitenshuiswerkende of studerende jongeren vanaf 14 tot 21 jaar.

Deze jongeren worden er geplaatst hetzij door de jeugdrechter, hetzij door de ouders. Deze homes worden gesubsidieerd door het Ministerie van Justitie. Voor uitwerkende minderjarigen worden enkel subsidies toegekend voor gebouwen en uitrusting van het home.

Voor hun onderhoud moeten de er geplaatste minderjarigen een gedeelte van hun loon afstaan aan de instelling (ongeveer de helft).

De rest van hun loon moet theoretisch op hun spaarboekje terecht komen.

C. Het fiktieve bestaan van DE VOORPOST.

Dit home werd reeds door voornoemde instantie erkend sinds

In realiteit heeft deze afdeling steeds op papier bestaan; althans als aparte afdeling heeft ze nooit gefunctioneerd.

a) Waarom en hoe wordt deze fiktieve afdeling gehanteerd ?

Zoals in het propaganda-boekje van Openluchttopvoeding vermeld is, is "de home voor halve vrijheid enkel toegankelijk voor kinderen die in observatie- of behandelingsafdelingen van de instelling opgenomen geweest zijn.

Zoals reeds eerder benadrukt is het de bedoeling van de directie de kinderen zolang mogelijk in de instelling te behouden. Het is vooral in dit kader dat de home voor halve vrijheid en de afdeling Beschutte Werkplaats dienen begrepen te worden.

Indien het op een bepaald ogenblik zowel voor het personeel als voor de plaatsende instantie duidelijk is dat een langere opname van een jeugdige in een observatie- of behandelingsafdeling van Openluchttopvoeding, wegens het vlekkeloos gedrag van de jeugdige, niet meer te motiveren valt, dan zou dit voor de directie van Vrij en Vrolijk een verlies van een leerling met zich kunnen meebrengen. De jongen zou dan kunnen overgeplaatst worden naar een andere home

voor halve vrijheid of kunnen gereïntegreerd worden in het gezin. Om dit leerling-verlies te vermijden, heeft de directie in het kader van de v.z.w. zo'n home opgericht. Reeds geruime tijd, stelt Prof. Dr. Wens in haar evolutie-en observatierapporten ten aanzien van bepaalde jeugdrechters voor sommige leerlingen een overplaatsing voor naar het home voor halve vrijheid - vanzelfsprekend - DE VOORPOST.

b) Waaruit bestaat de fiktieve organisatie ?

De overschakeling naar het regime halve vrijheid houdt voor de jongere in kwestie geen enkele voelbare verandering in het leefpatroon in. Het betreft enkel EEN ADMINISTRATIEVE OVERSCHAKELING MET DE BEDOELING DE PLAATSENDE INSTANTIE EEN RAD VOOR DE OGEN TE DRAAIEN.

Het enige verschilpunt qua levensorganisatie is het feit dat hij (in het beste geval) van dan af mag gaan slapen in de villa DE VOORPOST. Voor het overige blijft het patroon van leven hetzelfde: 's morgens ontbijten samen met de andere leerlingen in Vrij en Vrolijk, werken in de ateliers van het Bijzonder technisch onderwijs, middagmaal in Vrij en Vrolijk, 's namiddags weerom arbeiden in de ateliers tot 's avonds, avondeten in Vrij en Vrolijk in de gemeenschappelijke refters, en dan gaan overnachten in DE VOORPOST.

Voor hun vrije tijd zijn ze - evenmin als de andere leerlingen - 's avonds noch de weekends vrij. Ze kunnen in dit opzicht geen enkel initiatief nemen. Ook het bedrag van het zakgeld dat hen wekelijks toekomt is hetzelfde als voor de andere leerlingen en wordt hen op dezelfde basis toegekend.

Laten we even concreet zijn:

Enkele maanden voor het groot verlof in 1973 werd een psycholoog als verantwoordelijke aangesteld voor een groep jongens, geplaatst in het home voor halve vrijheid. Hij moest 's avonds met deze groep (5 à 6 jongens) gaan overnachten in DE VOORPOST. Overdag kende deze jongens precies hetzelfde leefpatroon als de overige leerlingen van het buitengewoon technisch onderwijs.

en de werknemers van de beschuttende werkplaats.

Hoe weinig het de directie ernst was met het organiseren van een afgescheiden afdeling bleek reeds in het groot verlof. Toen kwamen een tiental studenten ortho-pedagogiek (het betreft hier studenten van Prof. Dr. Wens) op stage in de instelling. DE VOORPOST werd hun verblijfplaats, zodat vanaf dat ogenblik het overnachten van de jongens van de zogenaamd halve vrijheid onmogelijk werd.

Deze jongens werden er weggenomen en terug in de groepen geplaatst, zonder enige motivering van hogerhand.

Vanaf dat ogenblik bestond het home voor halve vrijheid weer VOLKOMEN fiktief, tot 1 juni 1974. Onder druk van het personeel, en vooral van voornoemde psycholoog, werd toen gestart met 2 jongens, die reëel in de buitenwereld mochten gaan werken.

Hoe was hun situatie gekarakteriseerd?

- Reeds maandenlang was er binnen de instelling gepraat over de mogelijkheid van een eigen home voor Halve Vrijheid; aan de inspecteurs van Justitie werd verteld dat de gebraden kuikens reeds in de diepvries lagen te wachten, en dat er reeds een psycholoog, een maatschappelijk assistent en een opvoeder beschikbaar waren.

Toen per 1 juni 74 evenwel gestart werd, waren er zelfs geen lakens en badhanddoeken aanwezig, en de jongens hadden geen aangepaste werkkledij.

- Voor de bereiding van het eten was er enkel een koffiekant aanwezig. Thermosflessen, brooddozen en klein keukengerief werden door enkele opvoeders bereidwillig ter hand gesteld. Slechts na één week aandringen beschikte de verantwoordelijke over een elementaire uitrusting. Men kan zich voorstellen hoe deze jongens reageerden op een dergelijke behandeling, waarvan ze zich zoveel voorgesteld hadden. Het was per slot van rekening hun ENIGE kans om zich te reintegreren in de maatschappij.

- Het vervoer van de twee jongens naar het werk was erbarmelijk. Nadat ze de eerste dag met een busje naar hun werk gebracht waren, werden ze de volgende dag afgezet in Antwerpen, van waaruit ze op eigen kracht naar hun werk moesten. Een der jongens was tewerkgesteld in Kortenberg. Hij werd afgezet in Antwerpen, en kende niet eens het adres waar hij diende te gaan werken. Hij betaalde toen van zijn zakgeld de bus naar Kortenberg en een hele dag doolde hij rond op zoek naar de firma. Ondertussen was Dhr Blomme reeds door de betrokken firma gewaar-schuwwd van de afwezigheid van de jongen op het werk. De dienstleider verdacht er onmiddellijk de jongen van een vlucht poging ondernomen te hebben. 's Avonds keerde de jongen op eigen kracht en spontaan terug naar DE VOORPOST. Terstond, zonder eerst om uitleg gevraagd te hebben, kafferde Dhr Blomme hem uit voor "luiestik". De jongen gaf toen zijn uit-leg, doch Dhr Blomme, die geen ongelijk kan bekennen, raasde door EEN ILLUSTRATIE VAN HET WANTROUWEN TEGENOVER HET KIND IN DEZE INSTELLING !
- Toen de jongens 's avonds in DE VOORPOST toekwamen was er voor hen geen eten voorzien. Het was te lastig hun voedsel van de centrale keuken in Vrij en Vrolijk over te brengen naar de Voorpost. Dus moesten de jongens 's avonds gaan eten in Vrij en Vrolijk. Door het late uur van thuiskomst, was de refter echter reeds gesloten, zodat ze op zoek moesten naar een verantwoordelijke om koud eten te bedelen. Voor het vervoer van De Voorpost naar Vrij en Vrolijk en terug waren ze afhankelijk van de goodwill van de psycholoog die hen moest begeleiden.
- Schril afstekend tegenover voornoemde feiten staat dat ze de helft van hun loon moeten afstaan aan de instelling voor kost en inwoon (één der jongens verdiende 92F/u) - (men kan uitrekenen wat hij moest afstaan). Het overige deel van het loon moet theo-retisch op hun spaarboekje komen. Van dit bedrag echter weten

noch de jongens, noch het personeel iets af, want het loon wordt rechtstreeks - via een maatschappelijk assistente - uitbetaald aan de instelling.

- Wekelijks kregen ze slechts 150 F zakgeld in handen. Een aparte vrijetijdsbesteding bestond niet voor hen : tijdens het weekend werden ze, net als vroeger, ingeschakeld in de leefgroepen van het technisch onderwijs en waren ze op geen enkel ogenblik vrij te doen waar ze zin in hadden. 's Avonds waren ze evenmin vrij om buiten het domein van de instelling te gaan.

BESLUIT :

- Tot vóór 1 juni 1974 bestond de afdeling halve vrijheid "De voorpost" louter fictief, hoewel ze door het Ministerie van Volksgezondheid werd, en er, vnl. door jeugdrechters, kinderen waren geplaatst. Deze jongens waren echter op elk vlak volkomen ingeschakeld in de andere leefgroepen en kenden er precies hetzelfde leefpatroon als de overige leerlingen. Hun overschakeling van de behandelingsafdeling naar de afdeling halve vrijheid gebeurde slechts administratief.
- Na 1 juni 1974 werd effectief gestart met twee jongens, die enkel goed genoeg waren om als volwaardig werknemer hafd te werken en hun loon af te staan aan de instelling. Zodra ze terugkeerden in de instelling werden ze opnieuw behandeld als onmondige kinderen.

§ 6 : Afdeling 6 : Home voor halve vrijheid voor
meisjes.

Boskapellei 60

Mariaburg - Brasschaat

Vanaf Pasen werden twee meisjes van het zeer strikte regime van Openluchtopvoeding overgeplaatst naar het regime van halve vrijheid. Wie zich logischerwijze aan grote veranderingen verwachtte, en aan verbe-

teringen in de leefsituatie van deze twee meisjes, kwam weerom bedrogen uit. Halve vrijheid in de instelling Openluchtopvoeding betekent het volgende :

- De tewerkstelling van de meisjes buitenhuis is gebeurd door de bemiddeling van een maatschappelijk werkster van Openluchtopvoeding.
- De direktie had blijkbaar wel vertrouwen in de meisjes in zover het aankwam op presteren. Ze werden niet in staat geacht hun eigen loon in ontvangst te nemen, vermits dit werd overgenomen door een maatschappelijk werkster. Slechts na protest van werkgevers en werknemers werd hieraan een einde gemaakt.
- Beslissingsrecht over hun loon bezitten de meisjes al evenmin. De helft van hun loon gaat naar een spaarboekje, waarvan ze echter geen inzage hebben. De andere helft moeten ze voor onderhoud aan de instelling afstaan.
- Wat betreft voeding en kleding blijft hun situatie dus identiek dezelfde als vroeger. De meisjes worden niet in staat gesteld zelf hun potje te koken. (Een initiatiefname van één van hen om brood te roosteren in de oven stuitte op verzet van de dienstleiding. Een herhaling van dit feit had tot gevolg dat de oven werd weggehaald. De dienstleiding motiveerde dit, door te stellen dat de meisjes hierdoor aan verspilling zouden doen.)
- De meisjes betrekken samen een kamertje in het kasteel van "Home Kinderleute". Dit kamertje is hun enig toevluchtsoord wanneer zij zich aan het normale instellingsleven willen onttrekken.
- Hun vrijetijdsbesteding is evenmin veranderd. Om de twee dagen krijgen ze wel twee uurtjes vrij, maar voor de rest blijft hun als enige keuze : ofwel aan het instellingsleven deelnemen, ofwel op hun kamer blijven. Tijdens de weekends worden ze gewoon ingelijfd bij de groepen van "Mastenhof", alsof dit de reïntegratie in de maatschappij zal bevorderen.
- Uiteindelijk krijgen de meisjes slechts 150 F zakgeld per week van hun verdiensten in handen.

BESLUIT :

De afdeling halve vrijheid voor meisjes beantwoordt niet aan haar doelstelling. Het enige verschil tussen de levenswijze van deze meisjes en die van de andere is, dat ze buitenhuis werken en geld verdienen, en dat ze een afzonderlijk kamertje hebben. Voor de rest blijft alles hetzelfde.

Het begrip vrijheid dekt dus niets meer dan de vrijheid geld te verdienen, en kost en inwoon met eigen middelen te betalen. De hulp bij reïntegratie in de maatschappij beperkt zich tot hulp bij tewerkstelling. De meisjes worden geenszins gesteund, laatstaan gestimuleerd om menselijke kontakten in de buitenwereld te leggen ; integendeel, dit wordt verhinderd. Groei naar zelfstandigheid wordt nog steeds onderdrukt, daar hun geen enkel beslissingsrecht of initiatiefname wordt toegestaan.

§ 7 : Afdeling 7 : ONS KASTEEL

Miksebaan 264

2130 Brasschaat.

A. Situering.

Tot voor enkele maanden (in 1973) verbleef een groot deel van de jongens (*) van de beschuttende werkplaats in "Noordheuvel", een niet erkende - gehuurde - hoeve in Gooreind (20 km van "Vrij en Vrolijk" gelegen).

Omwille van "te hoge huurgelden en te hoge verplaatsingskosten" - tot daar de motivering van de direktie - werd dat verblijf in Gooreind opgeheven en werden de jongens overgebracht naar "Vrij en Vrolijk".

(*) De meisjes van de B.W. verblijven voor het grootste deel in "Mastenhof" of in "Home Kinderleute".

B. "Ons Kasteel".

"Ons Kasteel" is de bovenverdieping van de verpleegdienst - een langgerekte verdieping - waar zich ongeveer 30 tot 35 bedden bevinden. Bij de laatste inspektie van Volksgezondheid werd hiervoor de erkenning - en de subsidiëring ! - aangevraagd als home voor werkende jongeren. De aanvraag is gebeurd voor 36 bedden. De jongens die hier overnachten zijn een geselecteerde groep B.W.'ers ; het zijn meestal jongens die reeds lang in de instelling verblijven. Twee kamers zijn uitgerust als zithoek, en deze behoren zagezegd toe aan twee naaste helpers (lees knechten) van Juffrouw Wens, die eveneens B.W.'ers zijn. Aan elk van deze zithoeken is een slaapzaal verbonden : de ene met een 6-tal bedden, de andere met ongeveer 30 bedden, hoewel de normen van Volksgezondheid maximaal 10 bedden per slaapzaal toelaten. Vermits deze zithoeken overdag afgesloten zijn en de enige ingangen tot de slaapzalen vormen, kunnen we stellen dat de mindervaliede werknemers geen privacy kennen. We vermoeden dat ook de sanitaire installaties niet aan de wettelijk voorgeschreven normen voldoen.

De meubels en de materialen die in de slaapzalen staan zijn praktisch volledig betaald door de jongens, hoewel ze in de waan gelaten worden dat de direktie ervoor betaald heeft. De jongens, die geen flauw benul hebben van de echte geldwaarde - ze worden daarover immers volkomen dom gehouden - horen dan door Juffrouw Wens enorme bedragen vernoemen, en blijven in de waan dat er veel voor hen gedaan wordt.

De overige jongens van de B.W. (er zijn er immers ongeveer 65) zijn ingeschakeld in de leefgroepen van het technisch onderwijs, en verblijven voor het grootste deel in het paviljoen "Domino", dat erkend is door het Ministerie van Volksgezondheid. Als werknemers van de B.W. zijn ze volkomen geïntegreerd in de ateliers van het buitengewoon technisch onderwijs, samen met de minderjarigen die door ouders of jeugdrechters geplaatst zijn. Aldus verkeren ze in het idee dat ze, zelfs als meerderjarige, nog afhankelijk zijn van de goodwill

van jeugdrechter en direktie. Velen beschouwen zich dus als NOG NIET VRIJ.

ALGEMEEN BESLUIT BETREFFENDE DE BESPROKEN AFDELINGEN :

1. Na de teksten over de globale leefsituatie in de diverse afdelingen van V.Z.W. Openluchtvoeding gelezen te hebben - teksten die naar ons gevoel onvoldoende de scherpste van de reële situatie weergeven - zal elke lezer overtuigd zijn dat OPVOEDING in deze instelling ONMOGELIJK is.

Slechts verbrokkelde persoonlijkheden, mensenhaters, socio-ekonomisch en kultureel marginalen worden door deze instelling teruggevoerd in een maatschappij waarop ze nooit voorbereid werden.

2. De leerlingen van het buitengewoon technisch onderwijs (B.T.O.), deze van halve vrijheid (H.V.) en de werknemers van de beschuttende werkplaats (B.W.) zijn allen (behalve sinds kort twee meisjes en twee jongens H.V.) ingeschakeld in de ateliers van het buitengewoon technisch onderwijs, en leveren er ongeveer hetzelfde werk voor de instelling, dit alles ondanks de fiktieve gescheidenheid van de genoemde afdelingen. Voor de leerlingen van het buitengewoon technisch onderwijs komt daarbij nog de bijna volledige afwezigheid van theoretische vorming en het centraal stellen van de produktie ten voordele van de instelling.

Door de genoemde betalingsvoorwaarden maakt de direktie van deze instelling zich aldus schuldig aan immense exploitatie van de meest weerloze jeugd, waarvan ze zich als de beschermer opwerpt.

3. De heersende materiële toestanden wat betreft voedsel, kleding e.d. en de hygiënische omstandigheden zijn op alle afdelingen - uitgezonderd op "De Donk" erbarmelijk.

HOOFDSTUK III : ALLEEN BUITENGEWOON ONDERWIJS.

§ 1 : De structuur.

A. Buitengewoon kleuteronderwijs.

Waarnemend directeur : T. Vanmol

Type onderwijs : enkel voor kinderen met karakteriële stoornissen,
vanaf 3 jaar.

Plaats : "Home Kinderleute", Mariaburg.

B. Buitengewoon lager onderwijs. (gemengd)

Direktie Nederlandstalige afdeling : T. Vanmol

Direktie Franstalige afdeling : officieel : niemand

in praktijk : T. Vanmol

Onderwijstypes : A-klassen : voor kinderen met karakteriële stoornissen (Kategorie II type 3)

B-klassen : voor kinderen met spraak-, taal- en ernstige leerstoornissen (Kat. IV, type 8)

C-klassen : voor kinderen met lichte mentale stoornissen (Kat. I type 1)

Plaats : "Vrij en Vrolijk"

C. Pretechnische afdeling.

Afdeling jongens : "Vrij en Vrolijk"

Afdeling meisjes : "Home Kinderleute", Mariaburg.

Direktie : officieel : N. Mariën (echtg. T. Vanmol)

in praktijk : T. Vanmol

Afdelingen : jongens : houtbewerking, drukkerij, schilderen, tuinbouw, plastische kunsten...

meisjes : klassikaal onderricht.

D. Technische afdeling.

Afdeling jongens : "Vrij en Vrolijk", Brasschaat

Afdeling meisjes : "Vrij en Vrolijk", Brasschaat
 en "Home Kinderleute", Mariaburg.

Direktie : N. Mariën (tevens direktrice van D-kursus voor opvoeders)

Afdelingen : jongens : houtbewerking, schilderen, metselen, ijzer-
 bewerking, schoenmakerij, drukkerij, autome-
 chanica, elektriciteit, haartooi, tuinbouw,
 koken.

meisjes : konfektie, kinderverzorging, koken, haartooi,
 plastische kunsten, daktylgrafie.

§ 2 : Grondprincipes.

1. Deze werden vnl. gevonden bij de "centres d'intérêts" van Decroly. Dit systeem gaat ervan uit de leerlingen te onderrichten, uitgaande van waat ze in hun direkte omgeving meemaken. Men kan ^{met} bv. het kind in de natuur gaan (er werken), en aldus de natuur bij het kind brengen.
2. Anderzijds is er een ander alles doordringen principe, afkomstig van de Russische pedagoog Makarenko : nl. opvoeding en socialisatie door arbeid.
3. Uitgaande van pseudo-wetenschappelijke bevindingen dat karakterieel gestoorden niet zouden kunnen gemotiveerd worden tot studeren, en slechts interesse vertonen voor muziek, ritme en dans, en plastische vormgeving, werden al deze elementen vanaf het B. L.O. in het onderwijs ingeschakeld en verdringen zij, wat betreft de tijdsbesteding, in het programma in ruime mate de lessen in de basistechnieken als lezen, schrijven, rekenen. Voor de basistechnieken zouden ongeveer 16 uur per week uitgetrokken zijn ; doch in de realiteit wordt slechts een achttal uren besteed aan het aanleren van deze technieken. Heel vaak, vooral in de perioden vóór feestjes, bezoeken en tentoonstellingen, vallen deze lessen in basistechnieken volledig weg.

Implikatie van deze basisprincipes :

- Vanaf zeer jonge leeftijd worden de leerlingen gekonditioneerd tot :
- het (onbezoldigd) leveren van arbeid voor de school, bv. i, het B.L.O. : het onderhouden van tuintjes en gazons, het opruimen van afgevallen bladeren...
 - het vervaardigen van zinloze plastische produkten, die dan nog enkel dienen tot oogstreling van de bezoekers en van de direktie.

§ 3 : Buitengewoon kleuter- en buitengewoon lager onderwijs.

A. Buitengewoon kleuteronderwijs.

Het betreft hier een onderwijstype voor karakterieel gestoorden, dus alle kleuters die binnenkomen in het internaat "Home Kinderleu-te" dienen geplaatst in een klas voor karakterieel gestoorden. Vaak betreft het hier sociale gevallen, afkomstig uit konflikt-gezinnen of uit gezinnen waarvan de ouders allebei uit werken gaan. Dikwijls zijn het volkomen normale kinderen met vrij goede mogelijkheden, die door een ongemotiveerde plaatsing in voornoemd onderwijstype, voorbereid en in de meeste gevallen veroordeeld worden om hun scoilaire loopbaan verder te zetten in het B.L.O.

De plaatsing in een onderwijstype voor karaktergestoorde kleuters - in zich een kontradiktorische benaming, want op kleuterleeftijd is het karakter nog volop in wording - is louter te wijten aan opportunistische en financiële motieven.

Ervaringen :

1. Ondanks het feit dat bepaalde kleuters uit zwaar verwaarlozende gezinnen dan toch ontwikkelingsachterstanden vertonen op het vlak van motoriek en taal, wordt hoegenaamd geen speciale stimulatie voorzien voor deze achtergebleven gebieden.

Ondanks het feit dat de wet in de mogelijkheid voorziet een twintigtal paramedici aan te werven, zijn er voor ongeveer 700 leerlingen slechts één full-time en één 3/4 time kinesiste en slechts

één logopedist voorzien.

Indien in het buitengewoon onderwijs werkelijk extra stimulatie zou inbegrepen zijn, dan zou een succesrijke integratie in het gewoon onderwijs mogelijk zijn.

Bij de overgang van het buitengewoon kleuteronderwijs naar het B.L.O. stellen we echter vast dat de "karaktergestoorde" kleuters plots dienen ingeschakeld te worden in klassen voor karakterieel gestoorden, voor licht mentaal gestoorden of voor kinderen met leerstoornissen.

Dit kan als illustratie van de etikettenpolitiek dienen.

2. Door de psychologische dienst werd vastgesteld dat kinderen met een vrij hoog ontwikkelingsquotiënt (bv. 120) na enkele maanden verblijf in het internaat qua ontwikkelingskansen een regressie vertonen ; sommige kinderen dalen 40 O.Q. punten op dezelfde test, door het optreden van affektieve blokkeringen o.i.v. :

- het verblijf in grote groepen (25 à 30)
- gebrek aan individuele aandacht en affektie
- agressie van andere kleuters, kleuterleidsters en opvoeders.

Voor een meer diepgaand rapport over de situatie in "Home Kinderleuze" verwijzen we naar de desbetreffende paragraaf.

B. Buitengewoon lager onderwijs.

Daar het alleen buitengewoon onderwijs betreft, krijgen bepaalde leerlingen met een normale en zelfs een meer dan normale intelligentie (bv. leerlingen, geplaatst door jeugdrechter of ouders), geen kans om gewoon onderwijs te volgen.

Leerlingen met goede mogelijkheden - laatstaan leerlingen met minder capaciteiten - krijgen zeker geen kans om op een min of meer degelijke wijze de basistechnieken te verwerven, door het beklemtonen in het programma - opgesteld door Dhr. Vanmol - van ritmiek, plastische vormgeving en dans - projecten, waaraan bijna al de beschikbare onderwijstijd gespendeerd wordt ; hierbij staat echter

niet de spontane uiting van het kind centraal, doch de show naar buiten, die het eindprodukt is van weken-, soms maandenlang indrillen van ritmen en bewegingen, waarvan de zij aan de leerlingen meestal ontsnapt, omdat de leerkrachten zodanig gericht worden op de onderlinge competitie dat de ideeën van de uitwerking louter bij hen berusten.

De tentoongestelde resultaten met de naam van de leerling erop zijn trouwens in vele gevallen het werk van de leerkracht zelf.

Zelfs al zou er een gerichtheid op het aanleren van scoaire basistechnieken bestaan, dan nog zou geen enkele leerling het peil en het tempo van het gewoon lager onderwijs kunnen bereiken, omdat geen enkele leerling in staat gesteld wordt na de klasuren nog enige schoolse inspanning te leveren.

Na de klasuren komen de kinderen immers terecht in leefgroepen, waar soms 50 leerlingen bijeen zitten - 7, 10 en zelfs meer leerlingen in één kamer zonder tafel, laat staan een bureau om aan te schrijven. Zelfs lezen als vrijetijdsbesteding is onmogelijk, daar er geen boeken in de paviljoenen zijn.

Andere elementen van de schoolpolitiek :

1. Er bestaan weliswaar drie verschillende klastypen, doch bij de aanvang van het schooljaar worden sommige leerlingen, ongeacht hun mogelijkheden of beperkingen, in klassen geplaatst om optimaal alle voorziene klassen te vullen - in hoofdzaak in subsidiëringsoptiek.

Hierbij komt het herhaaldelijk voor dat leerlingen in klassen beneden hun capaciteiten geplaatst worden.

2. Om reden van : - klasbehoud (behoud van leerkracht)

- direkterschap zonder klas i.p.v. direkterschap met klas,

werden in sommige schooljaren bepaalde leerlingen, die nochtans de leeftijd en de maturiteit hadden om over te gaan naar de pretechnische afdeling, in het B.L.O. behouden via een aanvraag tot speciale pedagogische maatregel om een leerling uitzonderlijk -

zg. wegens onvoldoende pedagogische rijping - nog een jaartje in het B.L.O. te behouden. Het behoeft geen betoog dat dit voor de leerlingen een ongehoord tijdverlies en een nog grotere achterstand) en minderwaardigheidsgevoel - veroorzaakt.

3. Daarbij komt dat goede en middelmatige leerlingen door de school-directie de hele dag als boodschapper gebruikt worden, en weliswaar ingeschreven staan in een klas, maar nooit aanwezig zijn in de lessen.

Andere leerlingen die absoluut te zwaar gehandikt zijn om in deze klastypen ingeschreven te blijven, worden niettemin aanvaard (omwille van subsidie) en blijven in een klas ingeschreven en aanwezig. Hun bestaan wordt echter door de leerkrachten en door hun medeleerlingen ontkend, en aldus - door verkeerde plaatsing - worden zulke leerlingen door hun isolatie steeds agressiever en moeilijker, of steeds geslotener en eenzamer, waardoor nog grotere karakteriële stoornissen ontstaan.

Besluit :

1. Het betreft een onderwijs afgestemd op het ludieke, op show en demonstratie naar de buitenwereld toe - het laten zien staat op de voorgrond. Het leveren van inspanningen op lange termijn wordt niet aangeleerd.
2. Zoals de kollektieve testresultaten van de psychologische dienst het bewijzen, kan praktisch geen enkele leerling, die lange tijd het schoolregime gekend heeft, lezen, schrijven en rekenen, zelfs niet dezen wier mogelijkheden het zeker zouden toelaten. (cfr. de vaststellingen wat betreft de schoolkennis van deze leerlingen).
3. In laatste instantie zijn de belangen van de leerlingen (aangepast en optimaal onderwijs) ondergeschikt aan overwegingen van klasbehoud en leerlingen-aantal in functie van subsidiëring.

Vaststellingen wat betreft de schoolkennis van leerlingen uit het B.L.O. van Openluchtopvoeding op basis van psychologisch onderzoek. Om het peil van de schoolkennis te toetsen, werd de schoolvorderings-test BVL van M. Taughe toegepast. Deze test is reeds meer dan 10 jaar oud en is dus genormeerd op de toenmalige schoolbevolking van het gewoon Lager Onderwijs, zodat hij aan de leerlingen minder eisen stelt dan nu gebruikelijk in het LO. De bekomen resultaten houden dus een overwaardering in van de kennis van de leerlingen van moedertaal en rekenen.

Op basis van de resultaten van deze testing komen enkele duidelijke tendensen naar voren in verband met de schoolkennis van de leerlingen in het BLO. van Openluchtopvoeding.

Het peil van de schoolkennis neemt relatief af van de lagere naar de hogere leerjaren, en naargelang de leerlingen langer in deze school verblijven.

vb. in de klassen 3° en 4° leerjaar (alle afdelingen samen, dwz. karakteriëlen, leermoeilijkheden en debielen), zitten ongeveer 42 leerlingen. Tien hiervan bereiken het peil van het 3° leerjaar of een hoger niveau. Van deze leerlingen kwamen er 4 aan in 1973 en 1 in '72.

vb. in de klassen 5° en 6° leerjaar zitten ongeveer 43 leerlingen. 11 hiervan bereiken het peil van het 5° leerjaar of een hoger peil. Van deze 11 leerlingen kwamen er 8 aan in 1973 of 1972.

Uit deze gegevens volgt dat ongeveer 25% van de leerlingen wat betreft kennis van rekenen en moedertaal het peil van de klas waarin ze zitten of het peil van de onmiddellijke lagere klas bereiken. Ongeveer 2/3 van deze 25% leerlingen die het vereiste peil bereiken kwamen aan in Openluchtopvoeding in 1973 (het merendeel) of in 1972 (enkelen).

Het gemiddelde peil van de klassen van het BLO ligt meestal één of meer jaren lager dan het karakteristieke peil van dit leerjaar in gewoon LO.

vb. - klas 3A (karakterieëlen): gemiddeld peil 3° leerjaar.

- klas 4 en 5A (karakterieën): gemiddeld peil einde 4° leerjaar.
- klas 3 en 4B (leermoeilijkheden): gemiddeld peil begin 2° lj.
- klas 4C (debielen): gemiddeld peil 1° leerjaar.
- klas 6A (leermoeilijkheden): gemiddeld peil begin 5° leerjaar.
- klas 5 en 6B (leermoeilijkheden): gemiddeld peil einde 4° lj.
- klas 5 en 6C (debielen): gemiddeld peil begin 2° leerjaar.
- pretechnische afdeling meisjes: gemiddeld peil 4° leerjaar.
- experimenteerklas: gemiddeld peil 6° leerjaar. Bij deze laatste klas kan opgemerkt worden dat bijna alle leerlingen in Openluchtopvoeding kwamen in 1973.

Voor de pretechnische afdeling meisjes werd vastgesteld dat de leerlingen die het niveau van het einde van het 4° leerjaar of een hoger peil bereiken aangekomen zijn in 1973.

- Op de 110 onderzochte leerlingen van de genoemde klassen BLO 3° tot 6° leerjaar, de afdeling pretechnische meisjes en de experimenteerklas vinden we 27 leerlingen met een behoorlijk IQ - minimum 90- en goede schoolkennis (peil van de klas die gevolgd wordt of van de onmiddellijk lagere klas); van deze 27 leerlingen zijn er 18 aangekomen in 1973 of 1972.
- Op de 110 vermelde onderzochte leerlingen treft men 33 leerlingen aan met een behoorlijk IQ en zwakke schoolkennis. 15 onder hen verblijven reeds 2 jaar of langer in Openluchtopvoeding.

Deze vaststellingen onderschatten echter de werkelijke achterstand op het vlak van schoolkennis, daar in ongunstige pedagogische omstandigheden niet alleen de schoolresultaten verslechteren, doch ook het IQ geleidelijk vermindert. Achteraf is het echter onmogelijk te controleren of een IQ reeds bij de aankomst zwak was of onder de invloed van ongunstige factoren verzwakte. Terloops kunnen we hierbij opmerken dat pas aangekomen kinderen uit hetzelfde gezin meestal een ongeveer gelijk IQ hebben.

In onze evaluatie van het gemiddeld peil van de klassen werd geen rekening gehouden met de leeftijd van de leerlingen: vele leerlingen die

op het eerste gezicht over behoorlijke schoolkennis beschikken volgens het leerjaar dat ze volgen en hun intelligentie, vertonen in feite 1, 2 of 3 jaar schoolse achterstand volgens hun leeftijd.

vb. in klas 6A vertonen de 6 leerlingen met een behoorlijk IQ een voldoende schoolkennis gemiddeld 2 jaar schoolse achterstand in vergelijking met hun leeftijd.

vb. in klas 3A vertonen de 5 leerlingen met een behoorlijk IQ en voldoende schoolkennis 1, 2 of 3 jaar scolaire vertraging, in vergelijking met hun leeftijd.

Andere aanmerkingen.

- De oriëntering van de leerlingen naar een bepaald jaar in een afdeling voor karakteriëlen, kinderen met leermoeilijkheden of debielen geschiedt volgens de aantallen die nodig zijn om in aanmerking te komen voor subsidiëring. Indien gedurende het schooljaar veel goede leerlingen bijkomen in een klas voor karakteriëlen die reeds het vereiste minimum of maximum aantal leerlingen telt, worden de relatief minder goede leerlingen naar een klas voor leermoeilijkheden of voor debielen verwezen. Een dergelijke doorschuiving van leerlingen doet zich voornamelijk voor in het 1° leerjaar.

- De structuur van de franstalige BLO-afdeling is bijna niet gebaseerd op de typen BLO die ze zou moeten bieden. Deze afdeling is als volgt gestructureerd:

- klas F1: kleine jongens en meisjes

(indelingscriterium: leeftijd)

(houdt geen rekening met het type handicap)

- klas F2: debielen, voornamelijk jongens.

(indelingscriterium: type handicap)

(houdt geen rekening met de leeftijd en het peil van de schoolkennis)

- klas F3: meisjes, ouder dan 16 jaar

(indelingscriterium: leeftijd en sexe)

(houdt geen rekening met type handicap of het peil van de schoolkennis)

- klas F4: jongens ouder dan 10 jaar

(indelingscriterium: leeftijd en sexe)

(houdt geen rekening met het type handicap of het peil van de schoolkennis)

- klas F5: jongens ouder dan 10jaar, die in de praktijk de pre-technische afdeling volgen doch hiertoe nog niet de vereiste leeftijd bereikt hebben.

(indelingscriterium: leeftijd, sexe en geschiktheid voor praktisch werk (?); houdt geen rekening met het type handicap of het peil van de schoolkennis).

BESLUIT

Een gemeenschappelijk kenmerk van al de onderzochte jongeren, op enkele zeldzame uitzonderingen na, is hun afkomst uit de lagere socio-ekonomische strata van de bevolking.

Het betreft hier veelal intellectueel en karakterieel normale jongeren, die door hun ouders geplaatst worden wegen gezinsmoeilijkheden, zoals financiële lasten, scheiding, werkende moeder, talrijke kroost...

Het feit dat deze zwak-normaal tot goedbegaafde jongeren in een school voor bijzonder onderwijs geplaatst worden komt hieruit voort dat kosteloze internaten voor gewoon onderwijs blijkbaar niet bestaan.

Hierdoor missen deze normale, gezonde jeugdigen de kans om een degelijke studie- en beroepsopleiding te volgen, daar hun toekomstmogelijkheden reeds in het lager onderwijs drastisch ingeperkt worden door het etiket "ongeschikt om in een gewone schoolonderwijs te volgen", dat hun bij intrede in het buitengewoon onderwijs als toegangsvoorwaarde opgeplakt wordt.

§ 4 : Het Gespecialiseerd P.M.S. - centrum "DE DONK"
Donksesteenweg, 237 Brasschaat.

Het Gespecialiseerd P.M.S.- centrum "De Donk", opgericht vanaf 1 september 1973 door v.z.w. Openluchtopvoeding, heeft nooit reglementair verantwoord kunnen functioneren. De voornaamste oorzaak hiervan is de bijna volledige integratie van het technisch personeel van het P.M.S.-team (leidend adviseur, adviseur, sociaal assistente en verpleegster) in de Medisch-Psychologische Dienst van Openluchtopvoeding.

De lokalen waarin het gespecialiseerd P.M.S.-centrum officieel gevestigd is worden in de praktijk bijna niet gebruikt voor P.M.S.-doeleinden. Tot einde januari 1974 verbleven zelfs de PMS-dossiers in de lokalen van de psychologische dienst van Openluchtopvoeding; in het PMS-centrum "De Donk" bevond zich geen spoor van de nodige uitrusting voor een PMS-centrum, vb. niet het minste testmateriaal, noch enige dokumentatie over schoolstructuren en beroepsvereisten of over de stand van de arbeidsmarkt enz., dokumentatie die volgens art.12 van het K.B. van 13.8.62 had moeten voorhanden zijn. De lokalen die officieel als PMS-centrum werden opgegeven aan het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur werden en worden daarentegen gebruikt voor andere doeleinden in tegenstelling tot art. 11 van het K.B. van 13.8.62, dat voorhoudt dat lokalen van PMS-centra uitsluitend voor PMS-doeleinden mogen gebruikt worden.

Men stelde vast dat het lokaal, bestemd voor psychologisch onderzoek en observatie van leerlingen, dienst deed als kleuterklas.

Het lokaaltje bestemd voor de PMS-verpleegster, werd gebruikt als bergplaats voor kledingstukken. Dit kamertje is trouwens onverwarmd en veel te klein om als werkplaats voor een verpleegster te kunnen dienen.

Het bureel van de adviseur-direkteur deed en doet o.m. dienst om selectieinterviews van solliciterende kandidaten van Openluchtopvoeding af te nemen, en als kantoor van de dienstleiding van het Onthaalcentrum "De Donk".

Officieel was er nog een lokaal voor psychologisch onderzoek voorzien, dat echter totaal onbruikbaar bleek wegens absoluut ontoereikende ver-

warmingsmogelijkheden, die trouwens niet gebruikt werden daar de dienstleiding van het onthaalcentrum dit wellicht verspilling vond. Het lokaal werd vermoedelijk als bergplaats gebruikt.

Toen einde januari 1974 de inspektie verwacht werd, werd De Donk pro forma ingericht als PMS-centrum. Het PMS-team zelf moest instaan voor de verhuis van alle materialen en dossiers. Voorheen werd De Donk slechts sporadisch gebruikt om ouders van leerlingen te ontvangen.

In allerijl werd het grootste deel van de testattheek van Openluchtopvoeding naar "De Donk" verhuisd, evenals wat snel verzamelde school- en beroepsdokumentatie en de 2 kasten met de PMS-dossiers.

Toen de inspektie verscheen kon dus de eer van het PMS-centrum gedeeltelijk gered worden door deze verhuizing, ofschoon de lokalen, ondanks de pogingen tot camouflage van de situatie, uiteindelijk toch niet in orde waren.

Sindsdien is het domein "De Donk" evenmin als tevoren als PMS-centrum gebruikt geworden. Wel verhuisden de tests en de dossiers geleidelijk grotendeels weer naar Openluchtopvoeding, daar dit materiaal nu eenmaal onmisbaar is.

Het testmateriaal dat aan het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur als uitrustingsmateriaal van het gespecialiseerd PMS-centrum werd opgegeven was nl. de testattheek van de psychologische dienst van Openluchtopvoeding, die weliswaar geleidelijk uitgebreid werd met nieuwe tests en meerdere exemplaren van reeds aangekochte tests. Deze testattheek van de psychologische dienst werd echter reeds tenminste gedeeltelijk gesubsidieerd door het Ministerie van Volksgezondheid. Door dit materiaal als uitrustingsmateriaal van het PMS-centrum aan te geven komt het, althans gedeeltelijk, nogmaals in aanmerking voor de uitrustingsstoelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur, ten bedrage van 60% van de waarde. (cfr. art 44 en 54 van het K.B. van 13.6.62).

Door de opslorping van de PMS-teamleden in de Medisch Psychologische Instelling van Openluchtopvoeding, kan het PMS-centrum onmogelijk tot het vereiste driedisciplinair teamwork komen (cfr. afd 8 van de Ministe-

riële omzendbrief van 29.3.73).

De sociaal assistente van het PMS-centrum krijgt hoegenaamd geen gelegenheid tot contacten met de gezinnen van de leerlingen; ze is geïntegreerd in de sociale dienst van Openluchttopvoeding, meestal onder rechtstreeks toezicht van de dienstleider Dhr Blomme.

De weinige huisbezoeken die ze aflegt zijn deze ten dienste van Openluchttopvoeding.

Er bestaat dan ook geen of zeer weinig koördinatie tussen haar werk en dat van de leidend adviseur en de adviseur.

De verpleegster werd volkomen opgenomen in het centrum voor medisch toezicht van het Medisch-Psychologisch Instituut van Openluchttopvoeding, en moet in functie hiervan haar onderzoeken doen.

Door deze schikking kan ze geenszins haar arbeid koördineren met deze van de leidend adviseur, adviseur en sociaal assistente.

Derhalve zijn de door art.3 van het K.B. van 13.8.62 omschreven driedisciplinaire onderzoeken geheel onmogelijk.

Wegens de duidelijke overbelasting van het PMS-team ten gevolge van reeds genoemde en nog te vermelden factoren werken anderzijds al de leden van de psychologische dienst van Openluchttopvoeding mee aan de vereiste PMS-prestaties, duidelijk in tegenstelling tot art.17 van het K.B. van 13.8.62, waarin voorgehouden wordt dat alleen het technisch personeel van een PMS-team de onderzoeken mag verrichten.

Verder wordt een efficiënte werking van het PMS-team nog belemmerd door de modus vivendi van de school, die een steeds wisselende bevolking kent. Hierdoor is kollektief onderzoek - dat in andere PMS-centra de mogelijkheid schept voldoende prestaties te boeken - weinig vruchtbaar, daar de samenstelling van de klassen in de loop van het schooljaar telkens weer verandert. Deze wijzingen vloeien, voor wat het BLO aangaat, voornamelijk hieruit voort dat op elk moment van het jaar door de ouders nieuwe leerlingen geplaatst en andere leerlingen teruggetrokken worden uit Openluchttopvoeding. Door de talrijke nieuwe plaatsingen gedurende het schooljaar dient het aanvankelijk kollektief onderzoek telkens door individuele opsporingsonderzoeken aangevuld te worden.

Bovendien vult de schooldirectie de klassen van de verschillende typen Buitengewoon Onderwijs volgens het reeds aanwezige aantal leerlingen per klas aan. Indien de komst van talrijke leerlingen met een behoorlijke schoolse kennis dus tot de overheveling van de zwakkere elementen van de klassen voor karakteriëlen naar de klassen voor kinderen met leermoeilijkheden leidt, dienen voor deze zogenaamde "geheroriënteerde leerlingen" telkens opnieuw inschrijvingverslagen voor het passende type BLO opgemaakt te worden.

De oriëntering wordt voor bepaalde moeilijke kinderen duidelijk medebepaald door de pedagogische capaciteiten van de leerkrachten, waarvan sommigen de moeilijke leerlingen geenszins kunnen opvangen, zodat bv. karakteriëel gestoorde leerlingen in een klas voor debielen terechtkomen, als de leerkracht van dgl. klas pedagogisch meer onderlegd is.

Het type BLO dat een leerling nodig heeft schijnt dus weinig invloed uit te oefenen op zijn oriëntatie naar een type BLO.

Overigens gaat veel tijd verloren door het zoeken van de leerlingen. De dagelijkse bezigheden van de leerlingen zijn tamelijk onregelmatig, bv. tijdens de voorbereidingsperioden van ritmiekvoorstellingen, expo's of andere feestjes wordt intensief gewerkt en geoefend om deze showprodukten zo goed mogelijk te doen slagen.

Dikwijls dient voor dergelijke ongeregelheden meer dan een half uur gezocht te worden naar leerlingen, waarvan zelfs het schoolhoofd niet weet waar ze te vinden zijn.

De genoemde moeilijkheden zijn echter niet alleen aan gebrek aan organisatie van de directie van Openluchttopvoeding of aan wispelturigheid van de ouders kwa schoolkeuze toe te schrijven.

Het huidige onderwijssysteem voorziet ni. geen gesubsidieerde, door de ouders kosteloze internaten die gewoon onderwijs verlenen.

Ouders die door sociale of persoonlijke problemen, bv. echtscheiding en/of financiële moeilijkheden...gedwongen worden hun kinderen ergens onder te brengen zijn hierdoor uitsluitend op B.O. aangewezen, daar het Ministerie van Volksgezondheid alleen internaten die aan zg.gehandicap-te kinderen Buitengewoon Onderwijs verlenen volledig subsidieert.

De jongeren die in Openluchtopvoeding geplaatst worden door de ouders of de jeugdrechter zijn grotendeels uitsluitend of vnl. sociaal gehandikapt: ten gevolgen van langdurige materiële en/of pedagogische ver-aangepaste gedrag patronen of intellektuele ontwikkelingsremmingen. Deze in essentie vrijwel normale leerlingen worden dus niet volgens de gewone procedure door een gewoon PMS-centrum naar het B.O. verwezen, doch komen er terecht door de behoefte aan kosteloze internaten.

Derhalve dient het gespecialiseerd PMS-centrum ook al de inschrijvings-verslagen, die de voorwaarde vormen voor een opname in het B.O., op te maken voor deze leerlingen, hetgeen volgens de Wet op het Buitengewoon Onderwijs van 1970 de taak van de gewone PMS-centra is en slechts ten uitzonderlijken titel gedurende de overgangperiode -schooljaar 1973-1974 - aan de gespecialiseerde PMS-centra is toegestaan.

Hierdoor dient de werktijd voor het grootste deel aan diagnose-onderzoe-ken en het opstellen van inschrijvingsattesten en -protokollen besteed te worden.

Voor een doelmatige begeleiding van het B.O. blijft geen tijd meer over.

bovendien zien de schooloverheden de tussenkomsten van het PMS-centrum liefst beperkt tot het leveren van de inschrijvingsverslagen die het best in hun kraam passen. Als deze eenmaal in hun bezit zijn, nemen ze liefst zelf de verdere beslissingen. Indien echter leerlingen van het ene naar het andere type B.O. overgeplaatst worden, dringt men bij het PMS-team wel aan op telkens nieuwe inschrijvingsverslagen, zodat ook op dit vlak dubbel en zelfs onverantwoord werk moet gebeuren.

Het is door al deze omstandigheden overduidelijk dat het volstrekt on-mogelijk is het werk enigzins op voorhand te plannen, wat opgelegd wordt door afdeling 7 van de Ministeriële Dienstbrieven, gekoördineerd op 1.4.1970.

Tenslotte, kunnen nog enkele aanmerkingen gemaakt worden in verband met de PMS-teamleden.

Deze werden door de inrichtende macht van het gespecialiseerd PMS-cen-trum, te weten Openluchtopvoeding vzw., reeds aangeworven vooraleer de definitieve toestemming van het Ministerie van Nationale Opvoeding en

Nederlandse Cultuur om een PMS-centrum in te richten verkregen was. Aanvankelijk werd als PMS-verpleegster een A2 gebrevetteerde verpleegster aangeworven, duidelijk in strijd met het KB van 13.8.62 art.10, waarin voorgehouden wordt dat een PMS verpleegster over een A1-diploma dient te beschikken.

Toen er door de Centrale Dienst voor Beroepsoriëntering op gewezen werd dat de kwalificatie van de aangeworven PMS-verpleegster niet voldeed, werd in allerijl een A1 gegraduateerde verpleegster aangeworven, die een kontrakt kreeg waarin opgenomen werd dat zij vanaf 1.9.1973 in dienst was als PMS-verpleegster.

De eerste verpleegster, die dus niet in aanmerking komt voor weddetoeslagen van het Ministerie van Nat.Opvoeding en Nederlandse Cultuur, werd door Openluchttopvoeding betaald als kinderverzorgster.

De leidend-adviseur van het PMS-centrum is tevens direktielid van Openluchttopvoeding, duidelijk in strijd met art. 8 van het KB van 13.8.62, waarin gesteld wordt dat het bestuur van een PMS-centrum onafhankelijk moet zijn van de schoolbesturen. Officieus is de leidend-adviseur tevens hoofd van de psychologische dienst van Openluchttopvoeding, evenals part-time wetenschappelijk medewerker bij het Medisch-Pedagogisch-Observatie-centrum, gehecht aan het laboratorium voor ortho-pedagogiek te Gent, zodat hij zich slechts gedeeltelijk op zijn taak als leidend adviseur kan toelagen. Overigens werd vooralsnog geen supervisor voor hem gevonden; een psycholoog beneden de 30 jaar die nog geen 5 jaar ervaring verwierf in een PMS-centrum kan geen adviseur-direkteur zijn, doch dient als leidend adviseur door een adviseur-direkteur van een ander PMS-centrum begeleid te worden.

Ook de adviseur werd onder druk van een verlengd proefkontrakt door de directie van vzw. Openluchttopvoeding gedwongen tot volledige integratie in de psychologische dienst van Openluchttopvoeding, wat voornamelijk het schrijven van rapporten voor jeugdrechters en het invullen van medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale attesten inhoudt. Een tijdrovende opdracht die niet tot de normale taken van een gespecialiseerd PMS-centrum behoort.

De sociaal assistente vervult een kumulatiebetrekking, als opvoedster part-time voor Openluchttopvoeding, met de toestemming van de inrichtende macht van het PMS; in overtreding met afdeling 13 van de Ministeriële dienstbrieven gekoördineerd op 1.4.1970 werd deze kumulatiebetrekking niet bekendgemaakt aan de Centrale Dienst voor Beroepsoriëntering.

BESLUIT.

Het Gespecialiseerd PMS-centrum "De Donk" bestaat slechts op papier. Van teamwork is geen sprake. Al de PMS-teamleden werden opgeslorpt door de sociale en de medisch-pedagogische dienst van Openluchttopvoeding. De officiële lokalen van het PMS-centrum worden in de praktijk niet door het PMS-team, doch voor andere doeleinden gebruikt.

Echte begeleiding van het Buitengewoon Onderwijs ontbreekt bijna volledig door tijdsgebrek en wordt bovendien door de schoolhoofden niet geapprecieerd.

DOOR HET OPRICHTEN VAN EEN FICTIEF GESPECIALISEERD P.M.S.- CENTRUM IN HET KADER VAN DE INSTELLING OPENLUCHTOPVOEDING KAN DE OPNAME - POLITIEK ONGEHINDERD VOORTGEZET WORDEN.

§ 5 : Pretechniek en techniek : Buitengewoon Technisch
(beroeps) onderwijs.

De overgang van het B.L.O. naar pretechniek- als voorbereidende afdeling op technisch onderwijs- geschiedt op grond van "maturiteit" van de leerlingen. In realiteit is het ook hier een kwestie van leerlingenaantal. Zowel in het pretechnisch als het technisch onderwijs, ligt de klemtoon op het leveren van "nuttig werk" voor de school.

Voor de schilders is dit het schilderen van nieuw opgetrokken lokalen, voor de "houtbewerking" is dit het vervaardigen van stoelen, ramen, deuren, bedden, kasten, kortom alles in functie van schoolopbouw en onderhoud.

Van zodra de minderjarige als nieuwe leerling de school betreedt, en hij ouder is dan twaalf jaar, kan hij kiezen welk bereep hij wenst te leren. Hij kan kiezen tussen: houtbewerking, metaal, schoenmakerij, haarkappen, drukkerij, tuin, metsers, elektriciteit, rotan of biesvlechten, koken, naaien, e.a. De verdeling gebeurt echter vaak naar de noodwendigheid. Eens in een atelier ondergebracht werkt de leerling onder leiding en toezicht van een "praktijkleraar". Tot zover gaat alles zoals in andere technische en/of beroepsschoelen. Maar in Vrij en Vrolijk werkt de leerling niet aan zijn persoonlijke toekomst, maar wel aan die van de instelling.

De leraars krijgen daartoe van de direktie opdrachten uit te voeren, maar die hebben allemaal en uitsluitend het doel de instelling te dienen.

Bv.: houtbewerking: repareren van gereedschappen

schoenmakerij: schoenen maken of herstellen, die eigendom zijn van Vrij en Vrolijk.

Haarkappers: haartooi verzorgen van de leerlingen

Tuin: onderhoud van de tuinen van V.V.

Metsers: het optrekken of herstellen van gebouwen.

Elektriciteit: het leggen van leidingen in deze gebouwen.

Rotan: vervaardigen van bedden en andere voorwerpen van riet.

Koken: (bij de meisjes): een maaltijd uitgespaard.

Smedrij: ijzerprodukten.

automechanischa: onderhoud en herstellen van wagens
enz.

Om de leerlingen het verband te doen inzien met de reële werksituatie in de maatschappij - zoals Dr. Decroly het stelt - zou men de leerlingen moeten duidelijk maken waarom ze een bepaalde werkmethode hebben gevolgd. Men zou hen moeten uitleggen waarom zij in bepaalde gevallen die grondstoffen en/of materialen gebruiken. Men zou hen om logisch verder te gaan, moeten leren hoeveel hun werkstuk kost, want begrippen van prijsberekening is belangrijk voor hen als ze later op eigen benen in ons maatschappelijk en economisch bestel terecht komen.

Niettegenstaande de kursussen praktische én theoretische gedeelten zouden moeten omvatten, valt het theoretisch gedeelte van de opleiding totaal weg en men houdt zich dus enkel aan de praktische oefeningen. Dit heeft tot gevolg dat vele leerlingen, om niet te zeggen de meesten, de zin van hun werk niet vatten en enkel als automaten werken, zonder te begrijpen wat ze doen.

Zo beweert men de leerlingen van de afdeling metsen iets zinvol te leren bouwen, bv. een volledig huis, zodat ze op het einde de afgewerkte produkten kunnen bewonderen. Volgens de direktice Wens zou dit pedagogisch meer te verantwoorden zijn dan bv. het in Ruislede laten optrekken van een muur om deze nadien weer af te breken. Wat leren de leerlingen metsers echter in de realiteit: aandragen van stenen en cement, waarmee een metser (de leraar van de school) dan met enige externe hulp een bouwopdracht uitvoert. De leerling leert niet eens een schop of truweel hanteren.

De afdeling tuinbouw werkt in de herfst en in het voorjaar (vooral in die perioden, maar eigenlijk het hele jaar door) bijna permanent aan het onderhoud van de domeinen, dit betekent de meest primitieve werkjes voor leerlingen die soms andere mogelijkheden hebben.

Bij de meisjes van de techniek is het zo dat de afdeling kinderverzorging op papier bestaat, en in de praktijk helemaal geen sprake van is: zij worden immers enkel ingeschakeld als hulp, doch een theoretische opleiding wordt hen niet meegegeven.

In de pretechnische afdeling ligt de zaak iets verschillend:

daar is het werk van de leerlingen geïntereerd op het vervaardigen van basismaterialen, die gebruikt worden in de BLO-klassen voor het vervaardigen van zgn. creatief werk. Ook hier leren de leerlingen weinig of niets nieuws: het komt er immers vaak op neer steeds dezelfde standaard-kastjes ineens te timmeren, waarop de leerlingen van het BLO dan kunnen schilderen of tekenen, of waarop later de posters bevestigd worden.

Van de leraars wordt niet verwacht dat ze theoretische lessen geven. Velen onder hen hebben er niet eens de tijd voor omdat ze teveel praktische opdrachten krijgen.

Om voor de inspectie in orde te zijn laat men de leerlingen bestaande schriften kopiëren.

De leraars dragen ook niet de schuld van dit alles. Samen met de leerlingen zijn zij slachtoffers van het systeem dat de directie hen oplegt. De directie werft hen als vakleraren aan, wier loon volledig betaald wordt door het Ministerie van Nationale Opvoeding. Hun taak zou moeten zijn het aanleren van een vak. In de praktijk zien wij echter dat hun taak erin bestaat als vakmensen voor de school te fungeren. Zo krijgt bv. die leraar "bouw" de opdracht een paviljoen op te trekken, geholpen door de leerlingen.

Deze hulp beperkt zich echter tot het aanbrengen van stenen en het maken van cement. Gereedschap mogen ze niet in handen nemen, want dat is te gevaarlijk. De school beschikt aldus over een massa gratis handlangers, nl. de minderjarigen, waarvoor zij bovendien nog subsidies krijgt van de betrokken ministeries.

Door het principe "tijd is geld" zijn de leraars verplicht het werk zo in te delen dat ieder kind maximaal rendeert. De minderbegaafden zijn dus verplicht zich bezig te houden met werkjes, waarmede ze niets leren. Aandachtige begeleiding zou hen echter in staat stellen geleidelijk enige vakkennis op te doen: daar is echter geen tijd en personeel voor.

Ook de meerbegaafden blijven gedurende jaren op hetzelfde opleidingsniveau, indien het zelfs niet achteruit gaat.

Inderdaad, door hun jarenlang verblijf in de instelling, gaan de meeste leerlingen intellectueel achteruit (om dan nog te zwijgen over hun so-

ciale en karakteriële achteruitgang). Deze achteruitgang wordt nog in de hand gewerkt, doordat ook in het onderwijs in deze afdeling de scheiding tussen minder- en meerbegaafden afwezig is: zij werken gewoon te samen.

Vergoeding van leerlingen: wekelijks krijgen de leerlingen enkel een zakgeld dat volgens een gedragscode kan variëren van 35F tot 0F. Diegenen die zich minder koest hebben gehouden krijgen minder, of helemaal niets. Dit bedrag wordt hun overhandigd ter gelegenheid van de wekelijkse gedragsbespreking, "leerlingenvergadering" genoemd.

Diploma's welke de leerlingen kunnen behalen:

in werkelijkheid kunnen in deze instelling slechts ATTESTEN behaald worden, die buiten de school nul of generlei waarde hebben en waarop tevens het adres van de school vermeld staat.

Hoewel het verbod van het Ministerie van Justitie nog de term "brevet" te gebruiken, spelen bepaalde jeugdrechters en de direktie nog steeds het hypocriete spelletje in de rapporten te gewagen van "brevetten".

(een brevet heeft in de maatschappij een reële waarde, een attest niet). De taktiek bestaat erin de leerlingen zich voor het behalen van enkele brevetten (lees: attesten) te laten inspinnen om op lange termijn als beloning hiervoor een belofte, een andere maatregel, of in het beste geval de vrijheid te bekomen.

BESLUIT

Vrij en Vrolijk is dus een voorbeeld van een optimaal renderend bedrijf (dit wat betreft de pretechnische en de technische afdeling), dat werkt volgens algemeen aanvaarde economische principes, nl. met een minimum aan investering en onkosten een maximum aan bedrijfswinsten maken. Slechts op één punt verschilt Vrij en Vrolijk van een bedrijf, nl. op het gebied van de belastingen. Een bedrijf is ingeschreven als N.V. of P.V.B.A. en betaalt dus belastingen; V.V. is ingeschreven als V.z.w. en betaalt dus geen belastingen, wat dus onrechtstreeks extra winsten oplevert.

HOOFDSTUK IV : DE MEDISCHE, PSYCHOLOGISCHE EN
SOCIALE DIENST.

§ 1 : De medische Dienst.

- Deze bestaat uit:
 - konsultatie-ruimten voor diverse geneesheren.
 - 2 ziekenzalen
 - een verzorgingskamer
 - een ruimte voor tandarts en gynecoloog.
- Personeelsbezetting:
 - De leiding berust bij Mr. Neyssens (psychiatrisch verpleger), die een zevental medewerkers onder zich heeft (waarvan 1 Al-verpleegster).
 - De nachtdiensten worden (zoals kan gecontroleerd worden op het dienstrooster van de farmacie) steeds waargenomen door hetzelfde personeelslid -zonder enig diploma. Deze kan naar eigen believen medikamenten uitdelen.
 - Een kleine verpleegdienst is ook voorzien te Mariaburg "Home Kinderleute", alsook verblijft er één verpleegster op de Donk.

A. Distributie van medikatie.

Meestal gaat het hier om alle vormen van sedativa (kalmeermiddelen) en anti-epileptica als valium, haloperidol, nozinan, zarontine, pominal, luminal, tegretol...

De hoeveelheden worden voorgeschreven door de geneesheren op basis van de informatie die ze doorgespeeld krijgen van de direktie (rechtstreeks), van de personeelsleden van de farmacie of van de dienstleiding omtrent het gedragspatroon van de kinderen.

Gezien de grootte van de groepen (30 à 40 kinderen soms in één groep met 1, maximum 2 opvoeders), is het de hoofdbekommernis alle kinderen zo koest en kalm mogelijk te houden. Kinderen die te weinig actief

zijn worden vaak betiteld als "braaf, vriendelijk, stil" (dus in de ogen van het personeel "goed" omdat ze er het minst last mee hebben); kinderen die hyper-aktief zijn (in vele gevallen betekent dit normaal actief) worden gekarakteriseerd als "ongedurig, prikkelbaar, stout" en dus negatief beoordeeld.

Vele van deze hyper-actieve kinderen - meestal zenuwachtig van nature, en vaak geplaatst om kalmer te worden - komen terecht in een uiterst spanningsvolle groepssituatie (30 à 40 kinderen met overspannen opvoeder) en reageren hierop met nog meer gespannenheid.

Aldus wordt door het tolerantie-verschijnen, het nodig de medikamenteuze hoeveelheden steeds op te drijven om hetzelfde onderdrukkende effect te behouden.

Op aanvraag van derden (meestal de direktie) drijven de geneesheren de voorgeschreven medikatie op en al vlug worden - zelfs aan heel jonge kinderen - zeer hoge hoeveelheden van zeer zware middelen toegediend, om de kinderen zo kalm mogelijk te houden.

De distributie van medikamenten aan de kinderen zelf gebeurt overdag door mensen van de farmacie, die allemaal toegang hebben tot de apotheekkast, maar 's avonds gebeurt dit door de opvoeders. Laten we het voorbeeld nemen van Mastenhof-Kapellen (voor meisjes): de opvoeder haalt de medikatie af in de farmacie, hij vraagt aan iemand van de verpleegdienst een aantal pillen - steeds meer dan hij er in feite nodig heeft (lees: dan er voorgeschreven zijn) om aldus extra moeilijke meisjes extra te kalmeren, en krijgt die ook.

Zo stelde een psychologe bij het verrichten van een toevallige steekproef in Kapellen vast dat een zestal meisjes bijna de drie-dubbele hoeveelheid medikatie kregen van deze die door de dokters was voorgeschreven. Bij het lezen van bijgevoegd rapport van 6.5.74 kan men zich voorstellen hoe gevaarlijk het is aan onbevoegde opvoeders de pillen-distributie toe te vertrouwen.

Dan spreken we nog niet van het gevaar van opsparen van medikamenten die dan ineens worden geslikt.

Overal in de instelling, tot op het bureau van dienstleiding toe - waar heel vaak minderjarigen onbewaakt worden achtergelaten - kan men vrijuit medikamenten stelen.

Het gevolg van het overmatig toedienen van medikamenten is dat sommige leerlingen er versuft, wezenloos, zelfs wankelend bijlopen, en dat ze in de klas of het atelier zitten te slapen.

Bepaalde opvoeders doen er nog een schepje bovenop. Zo is er een part-time opvoeder die in Kapellen nachtdienst verricht en die in de loop van de dag beroepsmilitair is. Elke avond brengt die in een tas surplus-medikamenten mee, gestolen in het leger, om deze naar eigen goeddunken te distribueren, zonder rekening te houden met de door de dokters reeds voorgeschreven dosissen.

Voor kinderen waar zelfs zware medikatie geen vat meer op heeft, zijn er nog de afzonderingskamers in de farmacie, en in de villa.

Het betreft hier kale ruimten (4 muren) waar de leerlingen op een matras op de grond slapen. In de praktijk komt het hierop neer dat opsluiting in deze ruimten het gedragspatroon nog verslecht.

Wanneer het kind helemaal niet meer te controleren is wordt een overplaatsing naar een psychiatrische kliniek voorgeschreven. Dit als eindpunt van het medikamenteuze opvoedingsproces.

B. Het toedienen van inspuitingen.

Dit gebeurt 's nachts door volkomen onbevoegde personeelsleden. De nachtdienst wordt immers verzorgd door steeds hetzelfde ongediplomeerde personeelslid, dat er hoog mee oploopt "spuiten te mogen geven"

C. Deontologisch onverantwoord dokterswerk.

a) tekenen van blanco medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale getuigschriften op basis van dewelke het Ministerie van Volksgezondheid (fonds) het verblijf van gehandicapte kinderen subsidieert. De direktie stelt dan een tekst op, die zij wil en beschrijft aldus bepaalde sociale gevallen met volkomen normaal gedragspatroon, als gestoorden (cfr. tekst over de psychologische dienst).

b) Tot voor kort tekende dezelfde dokter ook blanco-formulieren voor het aanvragen van het percentage handicap, zonder precies te weten welke implicaties die had.

- c) Tegen de toestand van avitaminose (het ontbreken van vitaminen bij alle leerlingen), zelfs van ondervoeding van de kleuters, en tegen het compleet gebrek aan hygiëne, wordt niets fundamenteels ondernomen.

D. Elektroëncefalografisch onderzoek.

Daar waar alle wetenschappelijk onderzoek betreffende E.E.G. -interpretatie waarschuwt voor de onbetrouwbaarheid van E.E.G. -metingen en interpretaties in de richting van het vaststellen van hersenbeschadigingen, roepen Prof. Dr. Wens en de neuroloog Dr. Bijl in overdreven veel gevallen het E.E.G. in als bewijs voor de gestoorde aanleg van de kinderen.

Zelfs lichte afwijkingen van de kurve die soms heel situationeel gebonden zijn, worden overgeïnterpreteerd en aangehaald als objektieve aanwijzing van persoonlijkheidsstoornissen, die, indien momenteel nog niet manifest, wels eens manifest "zouden kunnen worden" (aldus de gewone trant van de direktie aanhalend).

Aldus worden werkelijk normale kinderen (sociale gevallen) zogenaamd "preventief" opgenomen in de instelling.

§ 2 : De psychologische Dienst.

De taak van de psychologische dienst bestaat voornamelijk in het testen van de leerlingen om op basis van de behaalde resultaten rapporten voor de jeugdrechters en medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale getuigschriften voor het Ministerie van Volksgezondheid op te stellen. Dit laatste geldt voor leerlingen die door hun ouders geplaatst zijn.

Verder oriënteert de psychologische dienst nieuwe leerlingen naar een of andere afdeling van het B.L.O. Verder moet de psychologische dienst leerlingen met moeilijkheden door interviews begeleiden en "moeilijke gevallen" opvangen.

De volledige dienst is ondergebracht in een prefab-paviljoen van onge-

veer vier bij negen meter, verdeeld over drie kleine testhokjes, een toilet en een gemeenschappelijke werkplaats. In deze ruimte werken 8 full-time psychologen en worden soms leerlingen ondergebracht.

A. Begeleiding van "moeilijke gevallen".

Praktisch betekent deze begeleiding dat er soms leerlingen van ongeveer achttien jaar op de psychologische dienst afgeleverd worden, die zich niet goedschiks aan de gebruikelijke levenswijze van Openluchtopvoeding willen aanpassen. Ze blijven er enkele dagen van 's morgens tot 's avonds, vervelen er zich rot, doen wat tijdwerk, ruimen op of luisteren met belangstelling naar wat de psychologen te vertellen hebben over andere leerlingen wanneer de eersten een psychologisch rapport over een ander kind in teamverband bespreken;

voor een begeleiding van het "moeilijk geval" is er geen tijd.

Na enkele dagen verdwijnen deze leerlingen weer en worden ze terug op dezelfde wijze in het systeem ingeschakeld.

Wanneer door de gebrekkige organisatie voor bepaalde leerlingen geen toezicht is voorzien en de dienstleider het zelf te druk heeft, wordt de psychologische dienst ingeschakeld als bewaarplaats.

Wanneer de leerlingen uit eigen beweging naar de dienst komen met hun problemen, zijn de psychologen niet bij machte, omwille van hun positie, om deze leerlingen daadwerkelijk te helpen. Enkele voorbeelden zullen dit verduidelijken:

- Een meisje dat al enkele maanden niets meer van thuis gehoord heeft, vraagt of ze niet eens met de sociaal-assistente een bezoek mag brengen aan haar moeder. Ondanks herhaaldelijk aandringen bij de dienstleider wordt dit bezoek net zolang uitgesteld tot het meisje gedragsmoeilijkheden begint te vertonen.

Als verklaring voor het uitstel wordt gezegd dat "de moeder toch nooit thuis is" en dat "het maar best is dat het meisje zo weinig mogelijk contact heeft met de moeder omdat die toch niet deugt."

- Een nieuwe leerling die weigert zich neer te leggen bij de homo-

sexuele relaties in de afdeling Mastenhof, komt haar nood klagen bij een psycholoog. Een rapport van de betrokken psycholoog aan de direktie heeft als enig resultaat dat deze van juffr. Wens te horen krijgt dat hij het verschil niet kent tussen lesbische en vriendschappelijke relaties. Een oplossing voor het probleem van de leerling wordt niet gezocht.

- Een meisje uit de Beschuttende Werkplaats vraagt aan een psychologe hoe het zit met haar financiës, wat ze verdient, wat ze moet betalen en wat ze uiteindelijk overhoudt. De psychologe gaat dit na bij de boekhouding en bespreekt het nog even met de dienstleiding. Deze laatste legt de psychologe verbod op om de gegevens aan het betrokken meisje door te geven, met als argument: "het meisje zal lastig worden als ze hoort dat ze minder verdient dan iemand anders."

Het is duidelijk dat begeleiding en hulp bij problemen op deze wijze ontkracht worden tot een bedriegen en zoethouden van de leerlingen. De psychologen beschikken over geen enkel gezag. Bij pogingen tot hulp botsen ze telkens op de direktie die haar eigen machtspositie t.o.v. de leerlingen en de psychologen wenst te handhaven, zeker wanneer de initiatieven van de psychologen erop gericht zijn de leerlingen in kontakt te brengen met de buitenwereld of ze meer zelfstandigheid te verschaffen.

B. Medisch-psychologisch-pedagogisch-sociaal getuigschrift.

Voor elke nieuwe leerling, geplaatst door de ouders, moet een dergelijk getuigschrift, gebaseerd op een medisch, psychologisch, pedagogisch en sociaal onderzoek, verzonden worden aan de subsidiërende instantie; het Nationaal Fonds voor Medische, Pedagogische en Sociale Zorg (Ministerie van Volksgezondheid). Enkel de stoornissen op somatisch, neurologisch, karakterieel en intellektueel gebied komen bij deze instantie in aanmerking voor subsidies. Aangezien de verschillende afdelingen van Openluchtopvoeding slechts erkend zijn voor karakteriële en intellektuele stoornissen, alsook voor epileptisch kinde-

ren, komen alleen kinderen met deze stoornissen in aanmerking voor subsidies van het Fonds voor Medische, Pedagogische en Sociale zorg. Het bewijs van een dergelijke stoornis moet geleverd worden aan de hand van een gespecialiseerd onderzoek. Het mag m.a.w. niet louter gebaseerd zijn op de mening van de ouders.

Allereerst verzamelen de specialisten gegevens over het kind: de dokter verricht een medisch onderzoek, de psycholoog een psychologisch onderzoek en de sociaal assistent verzamelt gegevens over het milieu en de herkomst, in zoverre dit toegelaten wordt. De psycholoog vult al deze gegevens in op het getuigschrift en voegt er een besluit aan toe. Dit zijn de voorlopige met de hand geschreven getuigschriften. Deze exemplaren worden samen met het volledige dossier afgegeven aan juffr. Wens voor controle. Na enkele weken komt het uiteindelijk getijpte exemplaar van het getuigschrift (zonder het oorspronkelijk exemplaar) terug op de psychologische dienst, om door de hoofdpsycholoog getekend te worden.

Toen de psychologen het getijpte exemplaar begonnen te vergelijken met hun eigen oorspronkelijke versie van het getuigschrift (waarvan ze na enige tijd dubbels begonnen bij te houden), herkenden ze vaak tot hun ontsteltenis in het getijpte getuigschrift het kind niet meer terug zoals ze het in de eerste versie beschreven hadden. In het getijpte exemplaar kwam het kind veel gestoorder naar voor dan uit het psychologisch onderzoek was gebleken en zelfs werden kinderen stoornissen toegewezen die de psycholoog in zijn origineel getuigschrift juist met klem ontkend had.

Over deze wijzigingen in de getuigschriften heeft juffr. Wens nooit uitleg gegeven aan de psychologen; wel legde ze deze wijzigingen gedeeltelijk uit door het (zogezegde) gebrek aan ervaring van de psychologen in te roepen. Wanneer de getuigschriften van dichterbij bekeken worden zal blijken dat gebrek aan ervaring niet de (enige) oorzaak is van de meningsverschillen in de getuigschriften. Het benadrukken van negatieve gedragspatronen in de getuigschriften, teneinde een plaatsing te rechtvaardigen, is bij juffr. Wens een vast systeem

----- Text continues after this page -----

This publication is made available in the context of the history of social work project.

See www.historyofsocialwork.org

It is our aim to respect authors' and publishers' copyright. Should you feel we violated those, please do get in touch with us.

Deze publicatie wordt beschikbaar gesteld in het kader van de canon sociaal werk.

Zie www.canonsociaalwerk.eu

Het is onze wens de rechten van auteurs en uitgevers te respecten. Mocht je denken dat we daarin iets fout doen, gelieve ons dan te contacteren.

----- Tekst gaat verder na deze pagina -----

geworden. Bij de psychologen daarentegen zijn de getuigschriften gebaseerd op de opvatting dat de kinderen zo lang mogelijk in eigen milieu moeten blijven en dat een plaatsing moet vermeden worden, tenzij de noodzakelijkheid ervan blijkt uit de onderzoeken.

Als tweede argument haalt juffr. Wens aan dat ze min of meer verplicht is bepaalde diagnoses te verstrakken omdat het ministerie van Volksgezondheid de v.z.w. Openluchttopvoeding niet subsidieert voor sociaal gehandicapten.

Een eerste opmerking die we hier willen maken, is dat dit verstrakken van de diagnose vaak neerkomt op een regelrechte omkering van de gedragsbeschrijving van een kind.

Een tweede opmerking is dat een kind dat uitsluitend een sociale handicap vertoont, maar omwille van de subsidies het etiket "karakterieel" meekrijgt, veel kans loop om jarenlang als "karakterieel" gestoord in de v.z.w. Openluchttopvoeding of in een andere instelling voor karakterieel gestoorden te verblijven.

Immers door de omgang met werkelijk karakterieel gestoorde kinderen, zal in de meeste gevallen een dergelijke handicap dan ook niet uitblijven.

Van een differentiatie in de opvang van kinderen is er dan ook geen sprake. De v.z.w. Openluchttopvoeding is de grote "slokop" die alle kinderen wil aannemen, waar jeugdrechters of ouders geen blijf mee weten. Dit wil helemaal niet zeggen dat dit de moeilijkste kinderen zijn. Het gaat veeleer om kinderen waar geen aangepaste inrichtingen voor bestaan of waarvoor er een gebrek is aan gespecialiseerde instellingen. Zolang een dergelijke "slokop" blijft bestaan, kan onmogelijk duidelijk omlind worden op welke gebieden een tekort heerst.

We willen nu even dieper ingaan op enkele attesten, die in ons bezit zijn. Van de 23 medisch-psychologisch-pedagogisch-sociale getuigschriften blijken er talrijke duidelijk gewijzigd:

Besluiten zoals:

- a) het kind is ietwat in zichzelf gekeerd doch vertoont geen ontwikkelingsachterstand

- b) het kind vertoont geen opvallende gedragsmoeilijkheden of ontwikkelingsachterstand
- c) meisje met normale intellectuele mogelijkheden maar met geringe aandachtsspanning en concentratie, zodat schoolrijheidsproblemen mogelijk zijn.
- d) geen opvallende gedragingen waaruit een negatieve persoonlijkheidsontwikkeling geconcludeerd zou kunnen worden.

worden verstrakt tot de volgende diagnoses:

- a) observatie is noodzakelijk om uit te maken in hoeverre het milieu mede aandeel heeft in dit gestoord persoonlijkheidsbeeld (kind van 2 jaar).
- b) veralgemeende ontwikkelingsachterstand, die verdere observatie en behandeling noodzakelijk maakt (turks kind, 2 jaar)
- c) kind met affectieve relatiestoornissen van neurotisch aard; schoolse onrijpheid, oppervlakkig infantiel gedrag, gebrek aan taakstelling, e.d. zijn hiervan het gevolg. Een stabiel ortho-pedagogisch kader is zeker gewenst. (kind van 5 jaar).
- d) karakteriële en intellectuele stoornissen (dit kind is 2 jaar oud).

Tot zover de aanhaling van duidelijk veranderde teksten, Omtrent dit wijzigen van attesten werd klacht neergelegd. De attesten bevinden zich in handen van het parket.

Voor de overige getuigschriften blijft het verstrakken beperkt tot het duidelijk en systematisch overaccentueren van de negatieve kenmerken, die aanleiding kunnen geven tot plaatsing.

Vb. - "motorische coördinatie nog wat zwak" wordt "motorische onrijpheid".

- "sociaal nog wat onrijp" wordt "betrekkelijk sterk uitgesproken infantilisme en sociale pedagogische onrijpheid".

C. De rapporten voor de jeugdrechters.

Wat deze rapporten betreft, hiervan worden voornamelijk de conclusies door juffr. Wens, in samenspraak met Dhr. Blomme, grondig gecontroleerd. Indien de psycholoog voorstelt een leerling verder te behouden, wordt de konklusie niet veranderd. Doch indien een terugkeer naar het familiaal milieu of overplaatsing naar een home met beperkte vrijheid wordt voorgesteld, wordt van de minder gunstige aspecten in de persoonlijkheid van de betreffende leerling door de direktie gretig gebruik gemaakt om de konklusies om te vormen tot : "verder behoud in de instelling is gewenst", of "overplaatsing naar de beschuttende werkplaats van onze instelling is gewenst". Dit laatste betreft dan vnl. mensen, die weliswaar zwakbegaafd zijn, doch zich mits de nodige inspanningen ongetwijfeld zouden kunnen handhaven in een gewoon werkmilieu. Dergelijke arbeidskrachten zijn echter zeer welkom in de beschuttende werkplaats van de instelling, vermits ze met hun behoorlijke arbeidskapaciteiten en -prestaties de gemiddelde produktie van de werkplaats opdrijven. Ook gebeurt het vaak dat de persoonlijkheidsstructuur van een leerling in een rapport door de direktie veel negatiever wordt voorgesteld dan de psycholoog dit wou: de tekorten worden door toevoeging van woordjes zoals "uitgesproken, zeer, sterk,..." extra benadrukt, terwijl de positieve karaktertrekken als "tamelijk, nogal, enigszins..." worden gerelativeerd.

De hierboven uiteengezette werkwijze en de tendens van de direktie om de leerlingen zolang mogelijk te behouden in de instelling, maakt het voor de psychologische dienst zeer moeilijk om psychologisch verantwoorde maatregelen aan de jeugdrechters voor te stellen, die een grotere onafhankelijkheid en vrijheid van de leerlingen inhouden.

Indien soms een jeugdrechter de instelling bezoekt, wordt deze door de direktieleden zeer hoffelijk ontvangen. Hij krijgt echter zelden de gelegenheid te spreken met het kind en nog minder met de personen die zijn beschermelingen het best kennen, nl. de opvoeders, leerkrachten en psychologen.

Efficiënt werk wordt belemmerd door de behuizing van de psychologische dienst: een frefab-paviljoen van 4 bij 9 meter. Verder is het onmogelijk het werk behoorlijk te plannen en onderling te verdelen, we-

gens de grillige eisen van de direktie. Dikwijls beperkt hun opdracht van de direktie er zich toe gedurende 2 à 3 dagen op de week spelmateriaal voor de activiteiten van het weekend bij elkaar te zoeken (wat een echte heksentoer is).

Wanneer juffr. Wens op reis vertrekt, dienen de rapporten van de komende weken vóór haar vertrek plots gereed te zijn. Indien dit ondanks alle inspanningen toch niet lukt, worden de rapporten tijdens haar afwezigheid gecontroleerd door Dhr. Blomme, algemeen dienstleider. Zo komt men tot de enigszins ironische situatie dat psychologische rapporten, door psychologen neergeschreven, gecontroleerd en veranderd worden door iemand met een onderwijzersdiploma en zonder de minste psychologische kwalifikatie.

BESLUIT

Konkluderend kunnen we stellen dat:

- de psychologische dienst een louter administratieve taak heeft.
- zelfs deze administratieve taak volkomen zinloos is, vermits de belangrijkste inhoudelijke elementen van de getuigschriften en rapporten door juffr. Wens gewijzigd worden.
- van enige psychologische begeleiding of behandeling van de leerlingen geen sprake is (cfr. de vorige teksten over de leefsituaties in de verschillende afdelingen).
- samenwerking met andere diensten volkomen onmogelijk wordt gemaakt door de verdeel- en heerspolitiek in functie van het behouden van de kinderen.
- ook van de psychologen wordt verwacht dat zij als marionetten meedraaien... met het systeem door Prof. Wens gecreëerd.

§ 3 : Werking van de SOCIALE DIENST van Openluchtopvoeding.

De sociale dienst bestaat uit Dhr. Blomme, gediplomeerd onderwijzer, hoofd van deze dienst, bijgestaan door 4 sociaal assistenten; voor de administratie zorgen 2 opvoedsters. Een sociaal assistente van de ortho-pedagogische dienst te Gent staat soms ter beschikking voor huisbezoeken in het Gentse. Er zijn meerdere sociaal assistenten aanwezig in de instelling, maar deze zijn ingeschakeld voor administratief werk.

Taken van deze dienst zijn:

A. De eerste kontaktnaam met de ouders wordt verzorgd door Dhr. Blomme samen met een van zijn vertrouwelingen. Dit behelst meestal 1 gesprek. Op basis van de korte nota's, terug te vinden in de dossiers van de kinderen, kunnen we besluiten dat meestal louter naar administratieve gegevens wordt gevraagd; over de eventuele problemen met het kind zelf wordt weinig of niet gesproken.

Gebrekkige of verdraaide informatie wordt over de instelling verleend (bv. het geval H. waar Dhr Blomme aan de ouders vertelde dat er in Vrij en Vrolijk een bijwerkklas is, waarbij de kinderen zeker op peil zouden komen, terwijl hij wist dat deze klas nog niet opgericht was en geenszins in orde.)

Inlichtingen over de gezinssituatie ontbreken of komen als volgt in de verslagen terug: "gegevens ingewonnen bij buurvrouw"; "debiele moeder"; Enige verbetering in de rapportage valt te konstaten sinds de in dienstname van afgestudeerde sociaal assistenten.

Recente sociale gegevens zijn steeds ver te zoeken. Bij veel leerlingen dateren de laatste sociale gegevens van '72 of '71.

Sociale verslagen van jeugdrechtbanken en de ortho-pedagogische dienst komen soms niet, soms na enkele maanden binnen, wat een sterke handicap vormt voor de opvang en de begeleiding van het kind.

B. Verder worden nog vluchtige kontakten met de ouders onderhouden naar

aanleiding van het in weekend gaan van het kind. Deze gesprekken worden meestal beperkt tot het afgeven van het kind en het geven van enkele inlichtingen, dit laatste slechts in het gunstigste geval. Er wordt geen enkele konkrete informatie verstrekt over de situatie van het kind in de instelling.

Maatschappelijk assistenten zijn over de situatie van het kind geenszins op de hoogte, bij gebrek aan teamvergaderingen met personen in de instelling die onmiddellijk in relatie staan met het kind, en doordat zij in principe met alle kinderen dienen te werken.

(4 sociaal assistenten voor ongeveer 700 kinderen).

Een praktische moeilijkheid valt hier ook te onderkennen: het vervoer gebeurt nl. met verschillende kinderen tegelijkertijd, zodat een uitgebreid contact met de ouders onmogelijk wordt.

C. Kontakten met andere instanties worden verhinderd.

Bijvoorbeeld in juni 1974 vraagt het Psycho-Pedagogisch centrum van Antwerpen om inlichtingen over de situatie van 2 kinderen in de instelling.

Initiatiefname van een maatschappelijk assistente die deze inlichtingen zelf begint te verzamelen wordt tegengewerkt.

Centralisatie langs Dhr. Blomme wordt bevolen.

Kontakten met de instelling waar het kind vroeger verbleven heeft, worden ook tot het minimum beperkt. Slechts schriftelijk en op vraag van de vroegere instelling worden summiere gegevens verstrekt over het kind.

Initiatiefname van een sociaal assistente om een leerling zelf telefonisch te laten contact opnemen met de directeur van een instelling, waarmee hij een positieve relatie had, werd door Dhr. Blomme afgewezen. (september 1973).

D. Kontakten met het kind worden ook tot het minimum herleid.

• Alle gesprekken moeten aangevraagd worden aan Dhr. Blomme.

• Op eigen initiatief mogen geen gesprekken met ouders of kinderen of jeugdrechters gevoerd worden, noch binnen noch buiten de instelling.

E. Rechtstreekse contacten met ouders worden eveneens zolang mogelijk tegengehouden.

Bv. een opvoedster vraagt (reeds van 13.2.74) om een huisbezoek bij één van haar kinderen, die reeds jaren niets van haar ouders gehoord heeft. Maanden later wordt dezelfde vraag tevergeefs herhaald.

BESLUIT

- Er is weinig of geen initiatiefname mogelijk vanwege de maatschappelijk werker. Zijn taak wordt beperkt tot het wachten op opdrachten van Dhr. Blomme ; deze opdrachten bestaan meestal uit het vervoer van kinderen.
- Dhr. Blomme centraliseert in sterke mate alle verrichtingen. Trachten informatie aan de ouders te verstrekken zonder hiervan eerst Dhr. Blomme op de hoogte te brengen is verboden. Een psychologe gaf in februari '74 informatie aan de ouders van een leerling door i.v.m. de school en bewees aan de hand van haar conclusies uit een psychologies onderzoek dat het kind niet in het Bijzonder Onderwijs thuis hoorde. Het voorval raakte bekend aan Dhr. Blomme en een onderzoek met uithoren van de desbetreffende psychologe volgde.
- Er is een totaal gebrek aan organisatie op deze dienst door toedoen van Dhr. Blomme die zich met alles en nog wat bezig houdt. Verscheidene ouders klagen over dit gebrek, veelal i.v.m. het te laat komen van vervoermiddelen of verkeerd geïnformeerd zijn.
- Er is een gebrek aan maatschappelijk assistenten, die effectief de kans krijgen hun functie uit te oefenen. Dezen die er zijn worden veelal verplicht tot het doen van administratief werk omdat men in de instelling angst heeft dat nadere contacten met ouders verlies van leerlingen zou kunnen inhouden.
- Elke afdeling van Openlucht opvoeding zou onafhankelijk moeten kunnen werken; binnen elke afdeling zouden minimum 4 sociaal assistenten ter

beschikking moeten staan; deze zouden zelfstandig moeten kunnen werken, uitsluitend voor die afdeling zodat gegevens i.v.m. het gezin en het kind kunnen doorgespeeld worden aan de betrokken personen, en zodat de functie van maatschappelijk werker als schakel tussen het kind in de instelling enerzijds, en het gezin anderzijds, effectief uitgevoerd zou worden.

- Momenteel worden sociaal assistenten aangenomen omdat men in het kader van de nieuwe wetgeving een aantal sociaal assistenten mag aannemen. Ook hun bezoldiging wordt dus verrekend in de dagprijs.

HET WERK DAT DEZE SOCIAAL ASSISTENTEN NU UITVOEREN ZOU EVENGQED DOOR EEN SECRETARESSE EN EEN CHAUFFEUR KUNNEN GEDAAN WORDEN!!

HOOFDSTUK V : ENKELE KONKRETE FEITEN EN
WANTOËSTANDEN.

1. Twee jongens van de familie H. studeerden niet al te best. De Heer Blomme bezocht het gezin en zegde dat ze hun kinderen maar in V & V. moesten plaatsen, want daar was zagezegd een inhaalklas en daar zouden ze vlug klaargestoomd worden om over te gaan naar het secundair onderwijs.

De kinderen werden door de ouders in het internaat van V. & V. geplaatst en werden er, zonder medeweten van de ouders, ingeschakeld in het B.L.O.

Tevens werd door Prof. Dr. Wens voor beide jongens, teneinde voor hun verblijf gesubsidieerd te worden, een medisch-psychologisch-sociaal attest opgesteld, waardoor de jongens gehandikapt werden verklaard.

Reeds achterdochtig geworden door het uitblijven van rapporten en vorderingen op scholair vlak, legden de ouders tot hun grote verbazing dokumenten van het fonds van het ministerie van Volksgezondheid, waarop vermeld stond dat ze recht hadden op verhoogd kindergeld wegens het 77% gehandikapt zijn van hun kinderen.

Prompt trokken zij hun kinderen terug uit de instelling.

2. 13-5-74

Een jongetje wordt na een weekend terug binnen gebracht in de school. De ouders protesteren tegen Dhr. Blomme omdat, vier dagen nadat de jongen een schop onder zijn broek kreeg van zijn opvoeder, nog steeds een enorme blauwe vlek (met in het midden een punt van een schoen) zichtbaar was.

3. Pinksterweekend 1974

Een jongen uit de Beschuttende Werkplaats, F.G., staat alleen als opvoeder (dag en nacht) voor 30 kleuters. Deze jongen kan nochtans geen enkele verantwoordelijkheid dragen.

4. 21-9-73

Een groep van 30 lln. en 2 leraren staan wegens ongestedheid en darmstoornissen aan de farmacie aan te schuiven.

Reden van deze darmstoornissen/: eten van bedorven vis.

5. 21-9-73

Jongens van de beschuttende werkplaats worden verplicht (sommigen zonder jas) in de stromende regen voort te werken aan de vijver.

6. 1-10-73

Een leerlinge, P.J., geeft een brief aan Dhr. Blomme. Het betrof hier een brief met klachten over de behandeling, gericht aan de commissaris van Brasschaat. Dhr. Blomme belooft de brief door te sturen maar verscheurt hem.

7. 6-10-73

Een leerlinge, A.C., beschuldigd van een gelddiefstal van 150 fr., wordt afgetuigd door een medeleerlinge. Geen enkele reactie bij de aanwezige opvoeders. Men laat het meisje zelfs een tweede maal aftuigen. Achteraf wordt bewezen dat het meisje de geldsom niet had gestolen.

8. Een jongen, J.-P. A., uit de Beschuttende werkplaats (34j), verbleef reeds sinds zijn prille jeugd in de instelling. Hij stond bekend als een autistische jongen en deed reeds een aantal jaren dienst als hulpje bij het onderhoud in Mastenhof (het home voor de meisjes). Hierbij werd hem voortdurend wijsgemaakt, o.m. door de dienstleiding, dat hij de functie had van hulpopvoeder bij de meisjes. Kenschetsend hierbij was dat deze jongen - mede door zijn handicap - er een uiterst streng en rigied geweten, vnl. wat het sexuele betreft, op nahield. Door de houding van sommige sexueel agressieve meisjes die hem viseerden omwille van zijn lachwekkende reacties, werd deze jongeman de laatste maanden enorm angstig. Bovendien wortelde zich het idee van hulpopvoeder te zijn zo sterk bij hem, dat hij die noch

lezen noch schrijven kan het waanidee ontwikkelde voor opvoeder te leren en de dienstroosters te moeten opstellen.

Uiteindelijk werd hij lastig en agressief en de direktie besloot, zoals dit vaak gebeurt in deze gevallen, hem over te brengen naar een psychiatrische instelling. Voor zijn vertrek uit de instelling werd hij verplicht een volmacht te ondertekenen die het aan de instelling toeliet van zijn spaarboekje 30.000 fr. af te halen. Motivering van de direktie voor het afhalen van deze som: dekking van de onkosten voor verblijf in de instelling.

Als B.W.-er reeds voldoende uitgebuit (cfr. Hfst. VII: De Beschutten- de Werkplaats), werd hij bovendien nog eens beroofd van 30.000 fr.

9. Het meisje G.L.

Dit meisje werd geplaatst toen ze 13 jaar was door de jeugdrechter Verlinde (Brussel). Ze was toen ongeveer 8 weken zwanger. Onmiddellijk werd toen door de direktie een optie genomen op het kind.

G.L. werd geplaatst in de observatie-afdeling "De Donk" waar ze geen enkele vorm van onderwijs genoot maar waar ze ingeschakeld werd in het huishoudelijk werk, zgn. om haar te leren zorgen voor haar kind. Op 25 april 74 werd het kind geboren en geplaatst bij de moeder op "De Donk" via een uitspraak van het vredegerecht. Er wordt dan een familieraad samengeroepen, bestaande uit personeelsleden van de instelling, waarbij de echte familie noch de ouders uitgenodigd worden. Onder de personeelsleden wordt dan een provoogd(es) aangesteld.... het kind is in de handen van de instelling. Stilaan wordt het kind opgenomen in de sfeer van de instelling, d.w.z. weinig en vaak onvoldoende geschoold personeel, met als gevolg een gebrek aan stimulansen en aan genegenheid. Kortom er wordt op een kwasi-georganiseerde wijze onvoldoende ontwikkelingskansen geboden zodat een kind - zelfs met normale aanleg - al vlug op alle vlakken achterop raakt op zijn leeftijdsgenoten. Aldus wordt dan objektief - met tests - een ontwikkelingsachterstand vastgesteld waarvoor als verklaring verwezen wordt naar de ervelijke belasting van de "zwaar karakterieel gestoorde moeder (deze werd immers geplaatst door een jeugdrechter). Zo wordt

het kind dan progressief opgenomen in het buitengewoon kleuter-
onderwijs, en vanaf dit moment is het gedoemd tot het volgen van bui-
tengewoon lager- en technisch onderwijs.

Aldus is het lot van dit kind : verdebilisering en kulturele achter-
stand. Indien er van buiten uit geen interesse meer is voor dit kind
kan het zelfs zover gaan dat dit in aanleg valide kind in de Beschut-
tende werkplaats terecht komt.

De moeder, die nu ongeveer 14 jaar is, zal, eens het kind oud genoeg
is om verwijderd te worden van de moeder, ingeschakeld blijven in
"De Donk" ofwel in een of ander technisch atelier van het B.T.O.
geïntegreerd worden.

Aldus kunnen we besluiten dat onder het mom van heropvoedingsdoel-
einden kinderen bewust geplaatst worden in situaties die hun nor-
male ontwikkelingskansen belemmeren, om hen later volkomen - op ba-
sis van zgn. objectieve gronden - te kunnen integreren in de instel-
ling. Dat dit zonder moeite kan is zelfs voor buitenstaanders duide-
lijk, cfr. de structuur van de instelling die plaatsingsmogelijk-
heden biedt van de geboorte tot de volwassenheid.

Andere meisjes die in het zelfde geval zijn -d;w;z; die samen met
hun kind in de instelling zijn of er geweest zijn:

-C.V.R.

-S.D.C.

-M.

HOOFDSTUK VI : DE VOEDING EN DE KLEDING.

§ 1 : De voeding.

De voeding wordt aangekocht in grote hoeveelheden op veilingen e.d. tegen een uitzonderlijke lage prijs, juist omwille van de MINDERE KWALITEIT (worsten met 40% vet) of VERGEVORDERDE RIJPHEIDSTOESTAND (zodat bijv. zwarte bananen, beschimmelde kaas met maden e.d. op tafel komen). Het transport wordt eveneens zo goedkoop mogelijk gehouden (groenten en fruit worden in hopen op een vrachtwagen gesmeten omdat aangepaste kisten te veel zouden kosten, zodat het gekneusd aankomt). Het voedsel wordt bewaard in een reserveplaats die uitgerust is met een peperdure doch in menig opzicht niet-funktionele installatie. Uiteindelijk komt men tot situaties waarvoor het volgend voorbeeld typerend is: verschillende jaren geleden werden tien ton kalfszwezeriken aangekocht. Hun prijs was zeer laag omdat ze reeds te lang bewaard waren. Toen twee jaar geleden een deel van deze kalfszwezeriken op tafel kwam, bleek dat ze bedorven waren. In juni '74 was er nog twee ton van dit vlees opgeslagen in de reserveplaats.

Naast de slechte kwaliteit, blijkt het voedsel tevens WEINIG VOEDZAAM te zijn en EENZIJDIG. Alsof dit nog niet erg genoeg is, wordt het voedsel daarenboven SLECHT en ONHYGIENISCH BEREID. Het wordt klaargemaakt in ongewassen potten van mindewaardige kwaliteit. Ongedierte behoort herhaaldelijk tot de ingredienten; bv. men vindt soms dode muizen in de koffie. Het feit dat er slechts één centrale keuken instaat voor de bevoorrading van alle afdelingen, maakt dat de distributie verre van optimaal verloopt, zodat het eten uiteindelijk IJSKOUD op tafel komt. Wegens de slechte organisatie is dikwijls ook de HOEVEELHEID ONAANGEPAST: ofwel is er te weinig ofwel is er te veel in verhouding tot het aantal kinderen.

Bovendien wordt er geen rekening gehouden met wat de jongeren lusten, zodat bepaalde gerechten integraal worden weggegooid, wat onnodige ver-

spilling betekend, terwijl sommigen met honger van tafel gaan. Voor de kleuters wordt geen uitzondering gemaakt, ook zij moeten eten wat de pot schaft.

Slechts door voorgaande punten in acht te nemen kan men volgend MENU naar waarde schatten.

Maandag:

- boterhammen met konfituur, waterkoffie of melk
- soep, bloedworst met appelmoes (stelen en klokhuis inbegrepen), boterhammen, stuk fruit
- gekookte aardappelen (met rottingsverschijnselen), groentenbrei en vlees

Dinsdag:

- idem
- soep, macaroni met een gekookt ei, boterhammen, fruit
- aardappelpuree (kleverig dik of waterachtig), sla met wormen, vlees

Woensdag:

- idem maar met platte kaas
- witte bonen in tomatensaus, brokje vlees, fritten, fruit
- aardappelpuree, stoofkarbonaden met vliegen, groentenbrei

Donderdag:

- idem
- botermelk, gebakken eieren met erwten en wortelen, boterhammen, fruit
- aardappelpuree met vis

Vrijdag:

- idem
- soep; rijst met curry-worst, boterhammen, fruit
- aardappelpuree, vis, dessert

Zaterdag:

- idem
- stukje kaas of paardevlees (nat en plakkerig), boterhammen, soep of water; stuk fruit
- hutsepot (water met slierten groenten, een paar aardappelen en een been met wat vlees aan).

Zondag:

- krentebrood met waterkoffie (soms cacao)
- gekookte aardappelen, bloemkool, kip, fruit
- boterhammen met stukje vlees of kaas, fruit of koekjes, soms pudding!
met vliegen

De kostprijs van dit stereotiepe menu werd uitgerekend in samenwerking met de kok en de econoom. HET BEDRAG PER DAG PER KIND VOOR ALLE MAALTIJDEN SAMEN BEDRAAGT 20 FR., daar waar de subsidies van 37 of 47 fr. worden toegekend voor kinderen resp. jonger en ouder dan twaalf jaar. Uit wat vooraf gaat blijkt dus duidelijk dat deze 20 fr. NIET verwijst naar een laag bedrag waarmee wonderen worden verricht, maar naar een absurd laag bedrag dat aan de maaltijden wordt besteed, waardoor het woord "voeding" een eufemisme wordt voor hongerstillende middelen die weinig gunstige inbreng hebben voor de gezondheid en het groeiproces van de slachtoffers.

Het feit dat opvoeders kippen van de dienstleiding gaan stelen om de hongerige magen van hun pupillen te stillen, bewijst de ernst van deze situatie.

Eetgerei:

Alle eetgerei, buiten de vorken en lepels, zijn van plastic. Voor 700 kinderen waren er op 1.6.1974, 300 soepbollen, 100 diepe borden, 487 platte borden, 390 lepels en 420 vorken voorradig. Dit eetgerei verkeerde dan nog in een erbarmelijke staat. Door het groot tekort aan eetgerei, o.a., kan er niets degelijk afgewassen worden, want dadelijk nadat één groep gegeten heeft moet alles afgewassen worden voor de volgende groep. De meest gekke situaties doen zich aldus voor, zodat men groepen in soepbollen en met een lepel vlees, aardappelen en groenten ziet eten.

Messen zijn er in de instelling "natuurlijk" niet, behalve dan plastic-messen. De argumentatie van de direktie hiervoor is dat messen gevaarlijke wapens kunnen zijn in de handen van zwaar karakterieël gestoorde jongens... dus geen messen... Maar... in de werkplaatsen en in de keu-

ken kunnen de leerlingen zien goochelen met slaggersmessen, drillboren, rieken!

Daar is het wel toegelaten !! Daar staat immers de produktie op het spel.

§ 2 : De kleding van de leerlingen.

De kleding van de leerlingen is onverzorgd. De kledingstukken die ze dagelijks dragen zijn van zeer goedkope kwaliteit en tevens duidelijk versleten. Deze afgedragen spullen worden in de verstelkamer herhaaldelijk verستeld tot ze letterlijk uiteen vallen. De sjofele indruk die de leerlingen hierdoor maken wordt nog versterkt door het feit dat hun kledingsstukken bovendien veelal te groot of te klein zijn, en onvoldoende onderhouden worden. Onlangs bemerkten we bv. in een afzonderingscel een 12-jarige jongen, gekleed in een pyjamavest van volwassen formaat, waarvan de mouwen tot over zijn handen reikten; als broek droeg hij het bovendee! van een andere pyjama, zodat hij de mouwen als broekspijpen bezigde; tussen de benen vormde de halsopening een groot gat, zodat de jongen zich nauwelijks vrij durfde bewegen.

In de regel krijgen de leerlingen eenmaal per week een verse uitrusting. Gedurende de week kunnen ze theoretisch wel schoon ondergoed vragen, doch aangezien er dikwijls tekorten zijn in de voorraden hiervan, wordt dit hun in de praktijk gedurende meerdere dagen niet verstrekt. Hun bovenk!eren worden helemaal niet vervangen naargelang ze vuil worden, bv. een bomorste trui moet toch de hele week verder gedragen worden. Kleuters die nog inkontinent zijn, laat men gewoonweg met natte broek rondlopen.

Wanneer de leerlingen echter buiten de instelling op uitstap gaan, worden kledingsstukken gebruikt die in een ietwat betere staat verkeren dan hun dagelijkse dracht.

Nochtans zijn in de instelling wel betere k!eren aanwezig, vnl. deze die aan de leerlingen persoonlijk toebehoren. Deze zijn echter bijna steeds netjes opgeborgen in de linnenkamer; ze worden nagenoeg alleen gedragen wanneer de ouders op bezoek komen of als de leerlingen in weekend gaan.

De persoonlijke kledingsstukken in goede staat, die bv. door de oudere meisjes wel dagelijks gedragen worden, neigen ertoe gedurende de kollektieve wasbeurten in de voorraden van de school te verdwijnen. Daar de leerlingen niet over persoonlijke bergplaatsen beschikken die ze kunnen afsluiten worden er ook veel kledingsstukken door hun medeleerlingen ontvreemd.

De meeste leerlingen, vooral de kinderen, dragen echter de kleren die de school hen verschaft. Door het feit dat de kledij gemeenschappelijk is en in zeer slechte staat, worden de kinderen helemaal niet aangespoord om zorg te dragen voor hun kleren. De kleren die de school aan de leerlingen verschaft zijn meestal giften van partikulieren of worden tegen lage prijzen in grote hoeveelheden aangekocht, bv. voorraden van firma's die bankroet gingen, fabrieksvoorraden van vorige jaren die oudmodisch zijn, oude legeruniformen enz. De verdeling van deze kleren onder de leerlingen wordt vnl. bepaald door het recht van de sterkste: de meest agressieve leerlingen eigenen zich de meeste en relatief betere kleren toe, waardoor na verloop van tijd de uitzet van de meer goedmoedige en of mentaal gehandicapte leerlingen zich beperkt tot vodden.

Het komt frekvent voor dat de aangekochte kleding, o.m. het ondergoed, zo verouderd en lomp is (maat 50) dat de oudere leerlingen ze niet willen dragen en ze opzettelijk vernietigen. (ze gooien ze bv door de ramen van de schoolbus.)

Nochtans ontvangt de school wel degelijk de nodige subsidies om behoorlijke kleding aan te schaffen. Door de school wordt bij de aankomst van leerlingen geplaatst door het Ministerie van Justitie, naar hun jeugdrechter een verzoek gezonden voor de aankoop van een uitzet ten bedrage van 3000 tot 8000F, dat bijna steeds wordt toegestaan. Als noodzakelijke kledij vernoemen deze aanvragen o.m. een trainings- en zwempak, gymnastiekpantoffels, onderjurken, "geklede" mantel, kleed, en dito pantalon... Dergelijke kledingsstukken krijgen de leerlingen meestal niet in hun bezit. In vele gevallen wordt tevens contact opgenomen met de instelling waar deze leerlingen het laatst verbleven, om ook op de kleren die ze daar gebruikten de hand te kunnen leggen.

Wanneer deze leerlingen van de jeugdrechters echter vanuit Openluchtop-

voeding overgeplaatst worden, krijgen ze slechts totaal versleten kleren mee. Op die manier beschikken bepaalde leerlingen niet over voldoende kleding. Sommigen hebben geen wintermantel, zodat zij het in volle winter met een dun zomerjasje moeten stellen. Dit is des te erger wanneer men bedenkt dat dagelijks een aanzienlijke tijd in openlucht wordt doorgebracht, wegens de afstanden tussen de klas, de refter en het paviljoen van de leefgroep.

Het voorkomen van de meeste leerlingen binnen de instelling kan zonder meer armoedig, slordig en vuil genoemd worden.

Daar de eigen kleren van de leerlingen vnl. gebruikt wordt als de leerlingen bij familieleden in verlof gaan, maken de kinderen bij hun thuiskomst een redelijk verzorgde indruk, waardoor de buitenwereld een vals beeld van goede verzorging voorgehouden wordt.

Wanneer sommige ouders, bv. ter gelegenheid van onverwachte bezoeken aan de instelling hun eigen kleren zouden dragen, wordt hieraan geen gevolg gegeven. Men kan moeilijk verwachten dat kinderen in deze omstandigheden tot zin voor hygiëne en uiterlijke verzorging, en tot respect voor persoonlijke bezittingen worden opgevoed.

HOOFDSTUK VII : VANWAAR KOMEN DE INKOMSTEN
VAN DE INSTELLING ?

Het leeuwenaandeel van de inkomsten komt uiteraard voort uit de staats-subsidies verleend voor het functioneren van de instelling.

Daarvoor komen niet minder dan 4 ministeries in aanmerking:

1. Het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur staat in voor de onkosten van alles wat met onderwijs te maken heeft, d.w.z.
 - personeelslasten (de lonen worden rechtstreeks uitbetaald aan de betrokkenen door de staat)
 - werkingstoelagen (dit is een vaste som per gehandikte per jaar).
2. Het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling (Rijksfonds voor Sociale Reclassing van Minder-Validen) subsidieert de Beschuttende Werkplaats (zie het gedeelte over de Beschuttende Werkplaats)

De toelagen welke hier verstrekt worden:

 - bouwsubsidies.
 - tussenkomsten voor het uitbetalen van de lonen van de minder-valide werknemers.
3. Het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin en het Ministerie
4. van Justitie, die allebei in grote lijnen op dezelfde basis subsidiëren; nl. via het toekennen van een forfaitaire dagprijs per dag per kind.

In deze dagprijs, die regelmatig wordt verhoogd door index-aanpassing zijn volgende onkostenposten verrekend:

- verblijfskosten voor het kind (voeding, kledij, verwarming...)
- personeelslasten die terugbetaald worden op basis van de reële personeelsuitgaven en op basis van omschreven barema's.
- kosten van afschrijving van meubilair en gebouwen.
- medische kosten.

De huidige dagprijs (per kind), uitbetaald aan de v.z.w., bedraagt

momenteel meer dan 400 F.

Daarbij komt dat beide Ministeries ook nog bouwsubsidies verlenen.

De hierna volgende paragrafen zijn allemaal te interpreteren in het licht van:

- MISBRUIKEN OF ACHTERHOUDEN VAN BOVENGENOEMDE STAATSSUBSIDIES.
- AANWENDEN VAN DEZE GELDEN VOOR ANDERE DOELEINDEN.
- ONRECHTMATIG BEKOMEN VAN BEPAALDE SUBSIDIES.

§ 1 : De kategorisering van handicaps: ook bestudeerd in functie van subsidiëring ?

Jaarlijks dient door de instelling voor het Ministerie van Volksgezondheid en het Gezin, een statistiek opgemaakt over het aantal en de aard der stoornissen van de leerlingen, geplaatst op kosten van Volksgezondheid.

Deze statistiek is zo opgesteld dat een hoofd- en bijhandicap kan ingevuld worden.

Voor meer dan 80% van de leerlingen wordt door Prof. Dr. Wens het type "karakterieel gestoord" als hoofdhandicap aangestreept, terwijl de echte handicap vaak in de kolom "bijhandicap" is terug te vinden.

Bv. Kinderen met uitsluitend leermoeilijkheden worden als karakterieel gestoord aangestreept.

Zwakbegaafde kinderen of leerlingen met lichte mentale achterstand (vaak om kulturele redenen) worden als karakterieel gestoord aangestreept.

Kinderen met als hoofdkenmerk epilepsie worden als karakterieel gestoord aangestreept en het kenmerk epilepsie wordt aangegeven als secundaire handicap.

Waarom deze handelwijze ?

Het Ministerie van Volksgezondheid en Gezin betaalt voor kinderen met karakteriële stoornissen zowat de hoogste dagprijzen uit; ook kan meer

personeel aangenomen worden voor dit type.

Aan instellingen die in hoofdzaak zgn. karakterieel gestoorde kinderen opnemen wordt ongeveer 100 F, in sommige gevallen zelfs 150 F per dag en per kind, meer uitbetaald dan aan instellingen die zich om andere soorten gehandicapten bekommeren.

BESLUIT

De redenering van Juffr. Wens is de volgende:

" Het is toch om het even welk etiket men op het kind plakt, en wij krijgen er een hogere dagprijs voor".

Wanneer we zien hoeveel kinderen in deze instelling verblijven, maakt het inderdaad een niet te veronachtzamen financieel voordeel uit.

HOOFDDRIJFVEER VAN DEZE HANDELSWIJZE IS DUS OOK HIER:

MAXIMAAL GELDGEWIN.

§ 2 : Inbreuken betreffende sociale wetgeving.

A. Technisch en pretechnisch onderwijspersoneel.

Het opvoederskorps van de pretechnische en technische afdeling bestaat hoofdzakelijk uit leraars techniek en pretechniek.

Bij de indiensttreding als technisch leerkracht bij Openluchtopleiding, tekenen zij een kontrakt als technisch leraar, full-time bezoldigd door het Ministerie van Nationale Opvoeding. Deze full-time betrekking beslaat 32 uren. In tegenstelling tot technische leerkrachten uit andere instellingen bevat hun kontrakt een clausule waarin ze zich MOETEN verbinden tot het verrichten van 45 uren.

Tevens verbinden ze zich hiermede tot het verrichten van opvoedingswerk voor de helft van het verlof waarop ze als technisch leraar normaal recht hebben; bovendien is er een interne regeling die voorziet dat ze 1 zaterdag of zondag dienst presteren per 14 dagen (dit is tevens van toepassing op feestdagen).

Het verschil tussen hun normale 32 uren bezoldigd door nationale Opvoeding - en het 45^e uur, verrichten zij in opvoedingsdienst, bezoldigd door Openluchtopvoeding.

Aldus worden zij op de lijst van de personeelsbezetting aangegeven aan Volksgezondheid als part-time opvoeders.

Van deze 13 opvoedingsuren werden er tot voor kort eerst 5 afgetrokken voor de vergoeding van hun eetmalen. Sinds 13.05.1974 zijn de leerkrachten echter verplicht ofwel hun middagmaal zelf mee te brengen, ofwel in de cafetaria hun middagmaal zelf te bekostigen.

Op deze middagmalen die in de cafetaria aan de leerkrachten verkocht worden, wordt door de v.z.w. Openluchtopvoeding nog een serieuze winst gemaakt.

Zo blijven er nog 8 opvoedingsuren over die forfaitair (4000F) worden vergoed door Openluchtopvoeding.

In vernoemd kontrakt is tevens een clause vermeld waarin bepaalde opvoedings-prestaties (boven de 45 u.) worden opgelegd in geval van heirkraft. Deze heirkraft wordt permanent ingeroepen, zodat de technisch leraars boven de 45 u. tallose overuren kloppen.

Zo zijn er technisch leraars die ongeveer 90 à 100 overuren (aan avond-, nacht- en zondagsdienst) per maand verrichten.

We willen enkel maar in dit verband verwijzen naar de morele schade hierdoor toegebracht aan gezinnen.

De betaling van deze overuren gebeurt aan 35F per uur, de bekostiging in acht genomen.

Hierbij komt dat de uitbetaling van de overuren, indien ze betaald worden, maandenlang op zich laat wachten en slechts na herhaalde dreigingen wordt hiertoe gedeeltelijk overgegaan. Bij ontslag worden deze overuren terstond door Prof. Dr. Wens vergeten.

Daarbij komt nog dat de leraars technisch onderwijs op het einde van het jaar gekonfronteerd worden met een enorme belasting. (soms 40000F)

Dit komt voor omdat juffr. Wens het vertikt voldoende belasting aan de bron af te houden, zodat de leraars T.O. in werkelijkheid nog veel minder verdienen, de belasting in acht genomen.

Deze uitbuiting via de overuren treft al het opvoedend en onderhouds-

personeel van de instelling.

De pedagogische konsekwenties van deze toestand worden in een ander deel behandeld.

Korte samenvatting van alle inbreuken op de sociale wetgeving:

- a) het feit dat overuren gepresteerd worden.
- b) het feit dat overuren onvoldoende betaald worden, om nog te zwijgen van het supplement dat zou moeten uitbetaald worden voor overuren nl. 25%, 50% en 100% op betaalde feestdagen.

Ook wordt geen enkele rekening gehouden met de maxima van 10u/dag voor jeugdige werknemers beneden 18 jaar.

- c) bij dit alles komt nog een bijkomende inbreuk: het niet vermelden van de overuren boven de 45u op de individuele loonfiche.

Deze overuren worden ofwel betaald onder de vorm van premies (forfaitaire bedragen) ofwel via een systeem van fictieve werknemers (cfr. infra).

Opmerking:

Voor sommige technisch leraars, opvoeders die massa's overuren verrichten (en die juffr. Wens dus broodnodig heeft) en voor alle nachtwakers heeft juffr. Wens een systeem bedacht voor het uitbetalen van overuren en een supplement aan wedde: via familieleden, die nooit in de instelling werken, worden deze supplementen uitbetaald. Ondanks het feit dat ze nooit in de instelling werken hebben deze mensen een dossier als werknemer waarin zowel kontrakt als individuele loonfiche is opgenomen.

Ook deze fictieve werknemers worden aangegeven aan Volksgezondheid als effectieve personeelsleden. Hiermee vult juffr. Wens haar werkelijk tekort aan personeel op papier aan.

Hieromtrent werd dan ook klacht neergelegd bij het Ministerie van Volksgezondheid en Justitie.

Onrechtstreeks oefent de direktie door dit systeem een soort sociale chantage uit: hierdoor krijgen deze mensen in verhouding tot hun werkelijke kwalifikatie een verhoogd inkomen. Aldus bindt juffr.

Wens deze werknemers nog vaster aan zich en speelt ze hen op deze

wijze uit tegenover de personeelsleden die hun overuren niet uitbetaald krijgen.

B. Arbeidsreglement.

In een brief van het accountantsbureau van Swaelen werd reeds op 22.11.72 aangedrongen op het voorleggen van het arbeidsreglement. Letterlijk is toen reeds vermeld: "... Er is ons op gewezen, dat na deze twee vruchteloze pogingen het strikt noodzakelijk is dat volgende week deze arbeidsreglementen dienen voorgelgd te worden op het kantoor van de sociale arbeidsinspectie, Pelikaanstraat 98 Antwerpen". Bij de indiensttreding van Dhr. Coenegrachts op 01.04.1974 (licentiaat Bestuurswetenschappen en aangenomen door v.z.w. Openluchtvoeding in een bestuursfunctie) was de verspreiding van de klaarliggende tekst van het arbeidsreglement nog niet geschied.

Op 15 mei 1974 werd een poging ondernomen om het arbeidsreglement uit te delen onder de werknemers; dit werd prompt ongedaan gemaakt door Prof. Dr. Wens met het argument dat "het moment hiertoe niet opportuun was".

Kommentaar:

Gezien de arbeidsinspectie reeds op 22.11.72 aandrang op het zich onmiddellijk in regel stellen met de wetgeving op het arbeidsreglement rijst bij ons het vermoeden dat er wel een arbeidsreglement werd voorgelegd maar om opportunistische redenen van mogelijke sociale onlusten onder het personeel werd het niet onder de werknemers verspreid.

§ 3 : Inbreuk betreffende vakantietoelagen.

In de wetgeving van het Ministerie van Justitie betreffende vakantietoelagen is een beperking voorzien van 30 subsidieerbare verlofdagen voor minderjarigen verblijvend in instellingen.

Vooraleer echter de subsidiëring wordt toegestaan door het departe-

ment van Justitie het bewijsstuk gevraagd waardoor de betrokken jeugdrechter zich akkoord verklaart met het verlof van de minderjarige waarvoor hij verantwoordelijk is.

Zo wordt door de instelling een lijst ingediend van kinderen die in verlof gaan in het kader van de instelling.

Indien een bepaald minderjarige reeds geniet van de maximale verlof-tegemoetkoming wordt hij niet verder meer gesubsidieerd.

Indien dit laatste het geval is worden door de direktie gewoon namen van andere leerlingen die nog niet dit maximum toe zijn op de lijst gezet.

Aldus werd in het voorjaar van 1974 een lijst samengesteld voor de verloven van minderjarigen in de loop van 1973, ten einde de bedoelde subsidie van Justitie te bekomen.

Er werden echter door het departement bewijsstukken gevraagd van de betrokken jeugdrechters waarin dezen zich akkoord verklaren met het voorgestelde verlof en de data.

Deze toestemmingen werden dan ook door de direktie van Openlucht-opvoeding aangevraagd aan de jeugdrechters (voor 1973).

Uit brieven van jeugdrechters blijkt echter dat een groot aantal namen en data absoluut niet kloppen met de reële verlofstoestand van betrokken minderjarigen in 1973.

Deze jeugdrechters vragen hierover dan ook verwonderd een verklaring.

Syntese van overtreding:

- Principieel wordt het verlof van minderjarigen in 1973, verblijvend in de instelling, slechts a posteriori in 1974 aangevraagd aan de betrokken jeugdrechter.

- Teneinde maximale subsidiëring te bekomen worden leerlingen op de lijst gezet die normaal geen recht hebben op deze speciale vakantie-vergoeding van Justitie. Bv. ook leerlingen die op de opgegeven data met hun ouders op vakantie waren, worden op bedoelde lijsten vermeld.

§ 4 : Aangifte van de personeelsbezetting,
bron van winsten.

In het KB. van 24 april 1973 betreffende de personeelslasten, verbindt de staat (Ministerie van Volksgezondheid en van Justitie) zich ertoe de reële personeelsuitgaven terug te betalen (lees: te verrekenen in de dagprijs) aan de instellingen. In datzelfde KB. worden in tabelvorm, naargelang het aantal leerlingen en de aard van de stoornis, maximale personeelsnormen gepubliceerd. Voor een type-instelling van 300 karaktergestoorde kinderen zijn deze maximale normen de volgende:

- Geneesheer en tandarts: 6 waarin begrepen 1 psychiater en 1 tandarts.
- Licentiaat in de psychologie, in de pedagogie of in de kinesitherapie;
Assistent-psycholoog;
6 waarvan tenminste 3 licentiaten.
- Paramedisch personeel: 20
- Sociale Dienst: 3
- Opvoedend en verzorgend personeel: 3 per leefeenheid (leefeenheid: 8 kinderen).
- Hoofdopvoeder: 1 per 3 leefeenheden.

Dit impliceert dat de instellingen een massa nieuwe personeelsleden kunnen aannemen, wiens bezoldigingen later door de staat, via een verrekening in de dagprijs, integraal terugbetaald worden. Het weze duidelijk dat de staat de instellingen voor deze personeelsleden volledig vergoedt op basis van de in bijlage van voornoemd K.B. vastgestelde barema's; dit op voorwaarde dat de instelling de maximale normen der personeelsbezetting niet overschrijdt.

Op regelmatige tijdstippen dient dus de lijst van de personeelsbezetting of de aanpassing daarvan aan de betrokken instanties voorgelegd, opdat een aanpassing (meestal een verhoging) van de dagprijs zou kunnen gebeuren.

Zo werd in het voorjaar van 1974 door de directie van v.z.w. Openlucht-

opvoeding een lijst van de volledige personeelsbezetting overgemaakt aan de betrokken departementen. Volgens juffr. Wens betrof het hier de lijst der minimale personeelsbezetting.

Na een controle van deze lijst, uitgevoerd door een lid van het huidige aktiekomitee, ex-administratief directeur van Vrij en Vrolijk, aan de hand van de kontrakten, de reële functies en de dienstroosters, bleek dat op een aantal van 350 nominaal (per functie) aangegeven personeelsleden, er in tenminste 70 gevallen op de volgende wijze geknoeid wordt met de aangifte:

- Twee leden van de Beheerraad worden aangegeven als personeelsleden.
 - Twee leden van het gespecialiseerd PMS-centrum, full-time bezoldigd door het Ministerie van Nationale Opvoeding, worden supplementair aangegeven aan Volksgezondheid in part-time functie.
 - Een geneesheer-specialist wordt aangegeven als full-time en komt in werkelijkheid slechts éénmaal om de veertien dagen in de instelling. Een interessante bijverdienste !!
Ook de overige geneesheren, in full-time of part-time dienst, komen nauwelijks aan het wettelijk voorgeschreven aantal uren.
 - Een sociaal assistente, full-time werkzaam aan de R.U.G. en betaald door het universiteitsvermogen, wordt eveneens full-time aangegeven aan Volksgezondheid als sociaal assistente van de instelling;
 - Mensen met een full-time betrekking bij Nationale Opvoeding worden nogmaals full-time aangegeven als hoofdopvoeder op de lijst van Volksgezondheid.
 - Personeelsleden met een part-time kontrakt en dito functie worden full-time aangegeven.
 - Alle technische leerkrachten, full-time bezoldigd door Nationale Opvoeding, worden tevens aangegeven als part-time opvoeders.
- Voor de beschrijving van de specifieke situatie van deze werknemers verwijzen we naar het stuk over de inbreuken betreffende de sociale wetgeving.

- Een aantal FIKTIEVE personeelsleden:

- . Personeelsleden die niet meer in de instelling werken worden nog steeds aangegeven als personeelsleden;
- . De echtgenotes van alle nachtwakers worden als personeelsleden aangegeven; nochtans is geen van hen ooit op de instelling aanwezig; op de door ons gecontroleerde dienstroosters komen ze niet voor.
- . Voor het uitbetalen van de massa's overuren die sommige opvoeders presteren, heeft de direktie een origineel middelje bedacht: een familie-lid (broer, moeder, vader) van het betrokken personeelslid, wordt als werknemer aangegeven op de lijst van het personeel, terwijl deze nooit in de instelling komt. Van de supplementaire subsidie die hiervoor aan de instelling wordt uitbetaald, wordt een deel via het familie-lid aan het personeelslid uitgekeerd, als vergoeding voor de gepresteerde overuren. Het overige geld zou wel eens in de kas van de instelling kunnen verdwijnen.

Het betreft hier vnl. onmisbare opvoeders die aandringen op de uitbetaling van de overuren en die reeds een dreigende vinger opsteken.

Nota: Het spreekt vanzelf dat van deze fiktieve personeelsleden in de instelling een personeelsdossier en individuele loonfiches berusten.

Reeds in 1972 - 1973 stelden we vast dat de stagiairs-studenten in de ortho-pedagogiek (studenten van prof. Dr. Wens aan de RUG) die een zestal weken stage deden in de instelling, op de personeelslijsten voorkwamen en aldus als opvoeder werden aangegeven aan Volksgezondheid. Hun aantal werd stilzwijgend mee in aanmerking genomen voor de bepaling van de dagprijs voor die periode.

BESLUIT

Eerst en vooral is het duidelijk dat de kontrolerende instanties op deze wijze een volkomen verdraaid beeld krijgen van de reële personeelsbezetting, die gekarakteriseerd is door een immens tekort aan full-time opvoeders.

Ten tweede, voor de subsidiërende instanties vermoedelijk het belangrijkste argument, zou het ons hoegenaamd niet verwonderen dat de direktie door deze vervalste personeelsaangifte jaarlijks de staat voor miljoenen onrechtmatige subsidies bedriegt.

Nota: De gedetailleerde klachtenlijst werd in dit verband aan de betrokken departementen overgemaakt door onze aktiegroep.

§ 5 : Kinderbijslag.

Konkreet is de regeling betreffende de kinderbijslag van de kinderen geplaatst ten laste van de openbare besturen de volgende:

van de kinderbijslag ontvangt de instelling waar het kind geplaatst is $\frac{2}{3}$, het overblijvende $\frac{1}{3}$ gaat naar de ouders.

Het gedeelte dat naar de ouders gaat is bedoeld om de kosten te dekken van de periodes waarin het kind thuis verblijft, zoals de week-einden, verlof enz...

Indien het kind geen ouders of andere personen meer heeft waar het zijn verlof kan doorbrengen moet het gedeelte dat normaal aan de ouders toekomt op het spaarboekje van het kind worden gestort.

Hier rijst bij ons het eerste vermoeden dat er iets niet klopt.

Inderdaad hebben we kunnen vaststellen dat slechts een zeer klein gedeelte van de kinderen een spaarboekje in de instelling bezit.

Dit wekt het vermoeden, dat bovendien nog bevestigd werd door gesprekken met boekhouders, dat het $\frac{1}{3}$ dat op het spaarboekje van sommige kinderen hoort te komen, eenvoudig in de zakken van de instelling verdwijnt. Bovenstaande kunnen evenwel niet bewijzen.

Wat echter wel kan bewezen worden is het volgende:

De instelling ontvangt meestal de volle $\frac{3}{3}$ van de kinderbijslag en moet dus $\frac{1}{3}$ dadelijk aan de ouders overmaken.

Dit gebeurt echter met vele maanden vertraging en wanneer de ouders er niet naar vragen, eenvoudig niet. Deze handelwijze wordt als volgt

verrechtvaardigd: "Sommige ouders ontvangen zelf het totaal van de kinderbijslag, waarvan zij dan het voorgeschreven gedeelte aan de instelling moeten overmaken.

Vele ouders blijven in gebreke zodat de instelling verlies lijdt, vermits de kinderbijslag onmiddellijk van de subsidies wordt afgetrokken. Dit verlies moet dus worden gekompenseerd en dit wordt gedaan door het achterhouden van het derde dat de instelling aan de ouders moet storten.

Bij dit alles let de boekhouder erop dat de bedragen die de instelling nog aan de ouders verschuldigd is groter zijn dan de bedragen die andere ouders nog aan de instelling moeten betalen.

Wijzen we er echter op dat wij niet de eersten zijn geweest om tot de vaststelling te komen dat er met de kinderbijslagen iets verkeerd loopt. Het bewijs hiervan wordt geleverd door een brief aan A.

DE GRAEVE waaruit blijkt dat het Hoog Comité van Toezicht reeds vroeger tot eenzelfde vaststelling is gekomen.

We kunnen ons hierbij de vraag stellen hoe het mogelijk is dat het Hoog Comité reeds jaren geleden deze oplichterij heeft vastgesteld en dat er nog niets aan gedaan werd.

De zaak heeft nog een extra-kwalijk geurtje vermits voor vele van de betrokken ouders dit 1/3 van de kinderbijslag een vaak levensnoodzakelijk bedrag vormt.

§ 6 : Hoe winst maken op de gesubsidieerde verblijfskosten van het kind ?

Verrekend in de dagprijs betaalt het Ministerie van Volksgezondheid een bepaalde som uit voor de verblijfskosten van het kind. In het K.B. van 30 maart 1973 art.3 (Ministerie van Volksgezondheid en Justitie) wordt deze globale som per uitgave-post nader toegelicht:

A. Voor Voeding betaalt de staat per dag per kind 37 F (voor kinderen beneden 12j.) en 47F voor kinderen ouder dan 12j).

Wat wordt daarvan in de centrale keuken in Vrij en Vrolijk besteed ?
Gemiddeld amper 20 F per dag per kind.

Gerekend aan 350 dagen per jaar voor 700 leerlingen geeft men aldus in Vrij en Vrolijk ongeveer 5.000.000 F uit.

Gerekend aan 350 leerlingen beneden en 350 leerlingen ouder dan 12j., betekent dat een inkomst per jaar voor voeding van meer dan 10.000.000 F.

Het verschil tussen uitgave en inkomsten is dus 5.000.000 F.

Nota: Het is echter duidelijk dat de werknemers van de Beschuttende Werkplaats, die in die 700 leerlingen verrekend zijn, een fiks bedrag, dat vermoedelijk hoger ligt dan 47F per dag, dienen neer te tellen voor hetzelfde voedsel van ± 20 F per dag;

B. Voor kleding betaalt de staat per dag per kind:

voor kinderen van 0 tot 3 jaar 5F

voor kinderen van 3 tot 12 jaar 13F

voor kinderen van 12j. en meer 16F

De handelswijze in Vrij en Vrolijk is de volgende: door beroep te doen op klederen ingezameld door liefdadigheidsinstellingen (die ter plaatse door een groep verstellers opgelapt worden), en door het aanleggen van een voorraad kledingstukken die in grote hoeveelheden op falingen tegen spotgoedkope prijzen worden opgekocht, weet de direktie ook hier handig de uitgaven tot een minimum te herleiden.

Ook op deze post worden aldus vermoedelijk enkele honderdduizend winst geboekt.

Bovendien hebben de kinderen geplaatst op kosten van het Ministerie van Justitie bij hun aankomst in de instelling recht op een uitzet, die extra vergoed wordt door bovengenoemde instantie (het betreft hier sommen van 7 à 8000F voor zulk een uitzet.)

Vanzelfsprekend worden ook voor deze leerlingen klederen uit de reserve-kamer gehaald. De door het departement uitbetaalde som wordt op-

gestreken alsof de uitzet werkelijk gekocht werd.

C. Voor was betaalt de staat 7F per dag voor alle kinderen.

Aangezien in het kader van de instelling een wasserij bestaat, waarvan de personeelsleden (de meeste daarvan zijn werknemers van de Beschuttende Werkplaats) hun loon onrechtstreeks door de staat betaald wordt, heeft de direktie enkel de kosten van wasprodukten en een deel van de afschrijving van machines te bekostigen.

Gerekend aan 7F per leerling per dag betekent dit voor 700 leerlingen een jaarlijks bedrag van 1.715.000F dat aan de instelling toekomt.

De staat voorziet echter een verhoging tot 10,5F per dag voor waskosten voor de instellingen die het bewijs kunnen leveren, dat ze incontinente gehandicapten (bedwateraars) opnemen.

Je kan rustig aannemen dat de direktie hiervan gretig gebruik maakt, via haar geneesheren die toch alles ondertekenen.

Daarbij komt dat de klederen van de kinderen slechts om de week ververst worden !

D. Voor herstelling van schoenen betaalt de staat 0,50F per dag per kind.

In de technische afdeling in Vrij en Vrolijk is er een atelier schoenmakerij. De technisch leraren van deze afdeling worden bezoldigd door Nationale Opvoeding (om schoenen te herstellen), de leerlingen die hen daarbij helpen worden helemaal niet bezoldigd.

Voor 350 dagen voor 700 leerlingen betekent dit 122.500F.

Voor de instelling slechts een klein cadeautje , maar toch !!

E. Toiletbenodigheden en kappen:

De staat betaalt 2F per dag, per kind.

Wat zijn de onkosten in werkelijkheid ?

Meestal worden de handdoeken in de afdeling konfektie van het bijzonder technisch onderwijs vervaardigd, ofwel worden ze in grote aantallen spotgoedkoop gekocht. Hetzelfde geldt voor de washandjes.

Trouwens één handdoekje (speciaal klein formaat) per week, per leer-

ling en in sommige gevallen één handdoek voor dertig leerlingen kan nu toch ook de kost niet uitmaken.

De zeep is eveneens van geringe kwaliteit; dus ook hier wordt niet aan verspilling gedaan.

Het haarkappen is gratis, want in het technisch onderwijs bestaat een kapsalon voor jongens en meisjes, waar een leerkracht samen met onbezoldigde leerlingen werkt aan het kapsel van leerlingen en personeel (het personeel dient daarvoor nog te betalen).

Inkomstenberekening op 700 leerlingen op 350 dagen: 490.000F
(op basis van 2F per dag, per kind).

F. Godsienst of lekenmoraal:

1 frank per dag, per kind - betekent toch ook voor 600 leerlingen gerekend aan 350 dagen een zuivere winst van 210.000F

VELE KLEINTJES MAKEN EEN GROOT; WE ZOUDEN ZO KUNNEN DOORGAAN MET BEREKENINGEN MAKEN.

§ 7 : Schenkingen en Giften.

"Wij leven zonder caritatieve steun" beweert de direktie.

Toch bedragen de schenkingen aan de v.z.w. jaarlijks tussen 500 à 600 duizend F. Normaal moeten schenkingen afgetrokken worden van de subsidies. Juffr. Wens heeft hier natuurlijk iets op gevonden.

Door de oprichting van een aparte v.z.w. ("ter bevordering van de ontspanning en de kulturele activiteiten van de v.z.w. Openluchtvoeding") op wiens rekening de schenkingen worden gestort, kan ze de wetgeving terzake weer ontduiken.

§ 8 : De Beschuttende Werkplaats "NOORDHEUVEL"

Er is aan de v.z.w. Openluchtopvoeding tevens een beschuttende werkplaats nml. "Noordheuvel" verbonden.

Deze Beschuttende Werkplaats is erkend en gesubsidieerd door het Rijksfonds (Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling).

Hier verblijven en werken ongeveer 74 minder-valide werknemers en werknemsters.

A. Aard van de handicap.

Daar we niet over nominale lijsten van de B.W.-werknemers beschikken, kunnen we slechts globaal een schatting maken van de percentages der aanwezige handicaps:

- a) ongeveer 1/3 der werknemers behoren tot de categorie der zware handicaps (mentaal gestoorden en epileptici) - Voor het Rijksfonds betekent dit categorie C.
- b) de overige BW'ers kunnen bestempeld worden als liechte gevallen of als normale werknemers (in de meeste gevallen zijn dit sociale gevallen die reeds heel lang in de instelling verblijven). Voor het Rijksfonds betekent dit categorie A.

In verband met het brutoloon waarop de gehandikaptten recht hebben, zijn door het Rijksfonds vijf categorieën voorzien, met als allerlaagste categorie de gehandikaptten die nog recht hebben op 28 F per uur, en als hoogste categorie dezen die maximum 56 F per uur kunnen verdienen.

Het spreekt echter vanzelf dat zeer weinig of zelfs geen van de mindervaliede werknemers uit de B.W. van Openluchtopvoeding in de laagste categorie zijn aangegeven, al was het maar omdat de direktie er alle belang bij heeft een zo hoog mogelijke loontussenkomst van de staat te bekomen. Vermoedelijk valt het overgrote deel van de B.W.'ers te situeren in één der hoogste categorieën (nl. deze voor pro-

fessioneel werk) ; als bewijs daartoe zal het volstaan te verwijzen naar het feit dat vele werknemers uit deze B.W. slechts in lichte mate gestoord zijn of zelfs volkomen valiede personen zijn. Het subsidiëringssysteem voor voornoemde categorieën A en C is als volgt georganiseerd :

- Voor categorie A - de lichte gevallen dus - bedraagt de loontussenkomst van het Rijksfonds 65 %.
- Voor categorie C - de zwaarste handikaps - bedraagt de loontussenkomst van het Rijksfonds 65 %, verhoogd met de koëfficiënt 1,54.

Voor het bijpassen van het overige loongedeelte is de werkgever, in dit geval de V.Z.W. Openluchtopvoeding, verantwoordelijk.

Daarbij komt nog dat het Rijksfonds voorziet in onderhoudstoelagen ; dit impliceert dat voor elke mindervaliede werknemer die 130 uren of meer per maand heeft gepresteerd de werkplaats 1.300 F per werknemer extra krijgt.

Aangezien alle B.W.'ers - zoals reeds eerder bleek - ruimschoots deze 130 uren overschrijden, maakt dit een bijkomende inkomstenbron uit voor de direktie van de instelling.

De laatste tijd worden steeds meer valiede jongeren ingeschreven in de Beschuttende Werkplaats ; het betreft hier meestal sociale gevallen die reeds een tijdje in de instelling verbleven, en in de buitenwereld weinig steun vinden om de instelling te verlaten.

Deze tendens is als volgt verklaarbaar : vele beschuttende werkplaatsen, o.a. ook die van Openluchtopvoeding, dreigen, wegens tekort aan rendement, te verwallen in de lagere categorie van de bezigheidscentra. De reperkussie hiervan is een gevoelige daling van de staatsubsidies. Om dit te vermijden schakelt de direktie momenteel liefst zoveel mogelijk valiede jongeren in om de produktie van de B.W.op te drijven en de hoge subsidie te kunnen blijven genieten.

B. Werkzaamheden.

Op papier zijn de aktiviteitssectoren van de beschuttende werkplaats de volgende :

- onderhoud in het algemeen, dit betekent : onderhoud van de gebouwen, wasserij en konfektieatelier ;

- onderhoud van de tuin ;
- hout- en ijzerbewerking ;
- keuken ;
- rotanbewerking.

Normaal zouden dus alle mindervalieden moeten onderverdeeld zijn over de erkende werkplaatsen, die vallen onder de hogervernoemde aktiviteitssektoren. Dit is, enkel op papier zo, en op de dag dat de inspektie komt.

In feite is de beschuttende werkplaats in niets te onderscheiden van het buitengewoon technisch onderwijs. Alle aktiviteiten lopen door elkaar en de B.W.'ers worden ingeschakeld daar waar er nood aan is. Er is dus geen beschuttende werkplaats, aangezien de mindervalieden niet tewerkgesteld zijn in speciaal voor hen aangepaste werkplaatsen.

C. Werkvoorwaarden en bezoldiging.

De werkvoorwaarden zijn voor de meeste B.W.'ers bijzonder zwaar. Ze worden gebruikt als meid voor alle werk, er bestaat geen vast werkschema, en vele van de mindervalieden werken dan ook tot 12 uren per dag. De vijf dagenweek is ook onbekend.

De meest bruikbare mindervalieden moeten week in, week uit werken, zonder dat er van echte vrije tijd sprake is. Er is dus reeds weinig vrije tijd, maar zelfs de enkele uren dat de B.W.'ers vrij zijn kunnen ze er niet van genieten.

Afgezien van een week jaarlijks verlof met Juffrouw Wens zijn er geen vrijetijdsaktiviteiten voorzien voor de B.W.'ers, tenzij voor de vrouwelijke werkneemsters, waarvoor de laatste maanden wel iets wordt georganiseerd in het weekend, zij het strikt minimaal.

Momenteel werken de jongens van de B.W. ook de zondag ; het betreft hier voornamelijk werk op het nieuw aangekochte domein "Ankerhof".

De bezoldiging :

De werknemers van de B.W. kennen het uurloon niet waarop zij recht hebben, weten niet wat hen wordt afgetrokken voor kost en inwoon of voor persoonlijke aankopen, die ze slechts met de toelating van de direktie kunnen doen. Hiervoor worden hen fikse bedragen afgetrok-

ken, Ze weten enkel dat ze een spaarboekje hebben, doch kennen niet het bedrag dat daarop voorkomt. Indien ze daaromtrent informatie vragen, wordt hen dat geweigerd door de boekhouders, die handelen in opdracht van Juffrouw Wens.

Telkens er behoeft aan is wordt door de instelling geld afgehaald van dit spaarboekje. Typerend voor deze situatie is dat de B.W.'ers soms ter ondertekening briefjes voorgelegd krijgen, waarop, zonder nadere verklaring, bedragen voorkomen die door de direktie worden afgetrokken van het spaarboekje.

Bv. een jongen uit de B.W. koopt een draagbaar radiotoestel van maximaal 2.500 tot 3.000 F. Enige tijd nadien wordt hem een briefje ter ondertekening voorgelegd waarop een bedrag vermeld staat van 11.000 F.

Daarnaast bestaat ook het feit van de verplichte aankoop van kledingstukken. Deze kledingstukken worden dan uit de reservekamer gehaald. De daar opgestapelde kledingstukken zijn giften van liefdadigheidsinitiatieven, en loten van bij bankroeten tegen spotgoedkope prijzen opgekocht linnen. Van het spaarboekje van de B.W.'ers worden hiervoor willekeurige bedragen afgetrokken. Bv. Juffrouw Wens beslist dat alle B.W.'ers twee nieuwe pyjama's nodig hebben. De jongens en meisjes van de B.W. krijgen die, ondanks het protest van sommigen, in hun handen gestopt, en van hun spaarboekje wordt dan een vrij hoog bedrag afgetrokken, dat vaak overeenkomt met de winkelprijzen. Dit is één van de manieren van winstmaken op de rug van deze werknemers.

Hoeveel krijgen ze dan wel in handen ?

Wekelijks krijgen ze, via een soort kollektieve gedragsbespreking, vroeger tribunaal genoemd, een zakgeld in handen dat varieert van 50 F tot 200 F, dit laatste slechts voor enkele zeldzame gevallen. Dit bedrag wordt hen toegekend op basis van punten voor vlijt, gedrag en afwerking. Naargelang de prestaties wordt het bedrag dus vermeerderd of verminderd.

Dit bedrag kan enkel besteed worden aan sigaretten, omdat georganiseerde vrijetijdsbesteding niet bestaat en omdat persoonlijke initiatiefname op dit vlak niet wordt toegestaan.

Degenen die 's zaterdags wensen te gaan eten in de cafetaria voor het personeel (een soort zelfbediening), kunnen echter een verhoging van dit zakgeld bekomen. Voor het eten in deze cafetaria betalen ze echter hetzelfde bedrag als de personeelsleden in de loop van de week - ongeveer 55 F. Aldus recupereert de instelling een groot deel van het verhoogd zakgeld, ondanks het feit dat de werknemers van de B.W., zoals reeds vermeld, reeds een fiks bedrag voor kost en inwoon wordt afgehouden.

Zo profiteert de instelling feitelijk driemaal :

- de psychologische faktor van de bevrediging, en het in stand houden van het imago dat de instelling iets voor hen doet ;
- het zakgeld, dat eigenlijk een bedrag is dat afgehouden werd van het loon van de werknemers ;
- het dubbel betalen van de voeding, door reeds op voorhand een bedrag voor kost en inwoon af te houden.

Eén van de flagrantste feiten van uitbuiting en misleiding van de jongens van de B.W. laten we hier volgen :

Gedurende de maand mei 1974 ging Juffrouw Wens een achttal dagen op reis naar Frankrijk met 35 jongens van de B.W. De overige B.W.'ers michten niet mee, of weigerden mee te gaan omdat de reis volgens hen te kostelijk was; uit ervaring wisten deze jongens immers hoeveel hen voor zulke reizen vroeger reeds afgehouden werd. Door thuis te blijven hoopten ze meer te kunnen uitsparen.

Na deze reis gebeurde het volgende. De cheques met de vakantiegelden van alle B.W.'ers kwamen in de instelling toe. De hierop vermelde geldsommen varieerden van ongeveer 6.000 tot 10.000 F per B.W.'er. Alle B.W.'ers dienden deze cheques te ondertekenen, en enkele maatschappelijk assistenten werden ermee belast - met de identiteitskaarten van de B.W.'ers en de ondertekende cheques op zak - deze op de bank te gaan innen. Het geld, dat voor de ganse B.W. een som van ongeveer 450.000 F betrof, werd niet aan de mindervalieden gegeven, noch op hun spaarboekje geplaatst, (misschien is dit inmiddels onder druk van de aktie toch reeds gebeurd ?!) maar is verdwenen in het bureau van de direktie.

Achteraf ging het hier zg. om het aftrekken van de reiskosten, doch deze motivering kan uiteraard slechts gelden voor de 35 B.W.'ers die de reis meemaakten. Waarheen is het geld van de thuisblijvers, of van degenen die met de groepen van het buitengewoon technisch onderwijs mee op kamp zijn gegaan naar Oteppe ?? (Dit feit werd door twee B.W.'ers aangeklaagd).

D. De boekhouding.

Zo fiktief als deze afdeling is, zo fiktief is ook de boekhouding ervan. De B.W. bestaat enkel op papier, en de boekhouder die ervoor moet instaan dat alle administratief kloopt, kent de realiteit ook helemaal niet. Hij komt enkel op bepaalde avonden en 's zaterdags. Wat zijn boekhouding betreft, moet hij zich baseren op de gegevens en de facturen die hij van Juffrouw Wens persoonlijk doorgespeeld krijgt.

Aan de hand van een voorbeeld zullen we zijn taak duidelijk stellen. Bv. Hij krijgt een faktuur in handen waarop vermeld staat : 100.000 F voor aankoop van dennenhout. Dit hout moet door hem - op papier althans - verwerkt worden tot deuren, ramen, tafels..., naargelang de inspiratie van het ogenblik. Waarom ? Een B.W. is onder normale omstandigheden een renderende werkplaats, die produktiegericht moet zijn en minimaal moet kunnen instaan voor zelfbedruiping, m.a.w. indien er hout gekocht is voor de B.W., dient dit ook verwerkt te worden. Doch aangezien, zoals reeds vermeld, deze afdeling enkel op papier bestaat, en alle werknemers gebruikt worden voor het onderhoud van tuinen, gebouwen, keuken, ..., of ingeschakeld zijn in de ateliers van het buitengewoon technisch onderwijs, is het de taak van de bevingenoemde boekhouder de waarde van de aangekochte grondstoffen om te zetten in afgewerkte produkten, en deze te verkopen aan de V.Z.W. Openluchtopvoeding. Dit omzetten en verkopen gebeurt louter fiktief, zodat we kunnen stellen dat de afdeling B.W. enkel bestaat in de geest van deze boekhouder, en in de administratie van het Rijksfonds (Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling).

E. Bouwsubsidies.

Voor het bouwen van de beschuttende werkplaats - in normale omstandigheden dus voor het atelier, waarin de mindervaliede werknemers moeten werken - worden door het Rijksfonds bouwsubsidies verstrekt. Deze subsidies dekken ongeveer de volledige bouwkosten van zo'n werkplaats.

In Openluchtopvoeding bestaat er geen welomschreven werkplaats. Alle zg. werknemers zijn overal op het domein ingeschakeld in allerlei dienstsectoren of ateliers van het buitengewoon technisch onderwijs. Dus zou men kunnen vermoeden dat de direktie geen bouwsubsidies loskrijgt van het Rijksfonds. Zij heeft echter enorme bouwtoelagen gekregen, waarmee ze een enorme opslagplaats voor voedsel heeft laten optrekken, "De Hallen" genoemd, met de meest moderne koel- en diepvriesinstallaties, die haar toelaten vlees en groenten maanden-, soms jarenlang te bewaren. Uiteraard stelt dit haar in staat, via goedkope reuzeaankopen in gunstige perioden, hieruit onrechtstreeks weer voordeel te putten, wat niet aan alle instellingen gegund is. Leggen we er nogmaals de nadruk op dat deze opslagplaats niet fungeert als atelier voor de afdeling B.W. ; maximum 12 B.W.-werknemers die hiervoor zijn opgegeven, vinden hier een job. Toch krijgt de direktie hiervoor volledige bouwsubsidies, terwijl het voor eenieder zonneklaar is dat dit gebouw niet specifiek voor de B.W. dient, doch voor de hele instelling.

BESLUIT :

Ongeveer alles wat de afdeling B.W. aangaat is in strijd met de wetgeving terzake :

1. Het fiktief karakter van de aangegeven B.W.-aktiviteitssectoren, en van de ganse B.W.-boekhouding. De mindervaliede werknemers worden aangegeven als tewerkgesteld in één van de vijf sectoren. Enkel op de dag van inspektie is dit zo.
2. Het onrechtmatig vragen en krijgen van werkings- en bouwtoelagen.
3. De sociale wetgeving wordt op de meest flagrante wijze met de voeten getreden :

- De B.W.'ers worden BEWUST onwetend gehouden betreffende hun statuut en hun rechten. Geen enkele informatie wordt hier doorgegeven. De meesten weten niet eens dat ze vrije werknemers zijn.
- Dag in, dag uit wordt er gewerkt. Van 45 uren werken per week heeft niemand hen ooit iets gezegd. Zij werken als Juffrouw Wens het wenst ; zelfs 's zondags moeten ze soms werken.
- Ze kennen het bedrag van hun uurloon niet, waarvan dan nog een groot bedrag wordt afgetrokken voor kost en inwoon ; dit bedrag kennen ze evenmin.
- Ze vermoeden dat de rest op hun spaarboekje terecht komt. Dit spaarboekje krijgen ze echter nooit te zien, laat staan het bedrag dat erop voorkomt. Van dit spaarboekje wordt door de instelling, telkens er behoefte aan is, geld afgehaald. Vooraleer de B.W.'ers iets persoonlijk mogen kopen moeten ze toelating vragen aan Juffrouw Wens.
- De vakantiegelden van alle B.W.'ers, waarop de werknemers recht hebben, worden door de direktie ingepikt. Ook hier worden de werknemers in de waan gelaten dat het geld op hun spaarboekje terecht komt.
- Sommige werknemers worden daarenboven verhinderd een job, hen buiten de instelling aangeboden, aan te nemen.
- Ontspanning is niet of uiterst zelden voorzien, en wanneer ze voorzien is worden de onkosten ruimschoots afgetrokken van het zakgeld of spaarboekje van deze mensen. Zelfs 's avonds dienen ze in de instelling te blijven en geldt voor hen hetzelfde leefpatroon als voor de leerlingen van het buitengewoon technisch onderwijs.
- Als vrije werknemers werken zij in concreto een héle week voor een luttel bedrag aan zakgeld, dat hen wordt toegekend op basis van gedrag, vlijt en afwerking.
- Bepaalde dokumenten, waarop bedragen vermeld staan die ze aan de instelling verschuldigd zouden zijn, worden hun voorgelegd ter ondertekening, zonder dat er een nadere specificatie in verband met deze uitgaven wordt gegeven, en zonder dat ze de aard van deze bedragen kunnen controleren.

4. De leefsituatie van deze B.W.'ers vertoont bovendien dezelfde karakteristieken als deze van de leerlingen van de instelling :

- autoritaire aanpak ;
- hygiënisch onhoudbare toestand en slechte verzorging ;
- slechte en eenzijdige voeding ;
- onhygiënische werkkleding.

De B.W.'ers leven aldus in dezelfde gespannen situatie als de overige leerlingen van de instelling, en worden tevens op ongehoorde wijze misbruikt als bijna gratis meid voor alle werk. En op de koop toe slaagt de direktie erin van deze fiktieve afdeling - via subsidiëring en via immense uitbuiting van de mindervaliede werknemers - een melkkoe te maken voor de hele instelling.

HOOFDSTUK VIII : WAAR GAAN DE GELDEN NAARTOE ?
OF, HOE MEN EEN INSTELLING NIET
MOET LEIDEN.

In hoofdstuk VII werd duidelijk aangetoond dat de raad van beheer van de v.z.w. Openluchtopvoeding langs alle mogelijke wegen aan de nodige fondsen geraakt, die allen tesamen ruim voldoende zouden zijn om de instelling op een behoorlijke wijze te beheren en de kinderen een redelijk goede opvoeding te bezorgen.

Toch leven de kinderen er in middeleeuwse omstandigheden, is al het personeel absoluut ontevreden en geven alle ambtenaren van de rechtbanken of van de onderscheiden betrokken ministeries, die enigszins de situatie in Openluchtopvoeding kennen, toe dat het hier om de slechtste instelling van het land gaat.

" Te weinig subsidies !", zegt Dhr Merecy, "daar ligt de reden".

Naar waar gaat al het geld naartoe ?

Wij kunnen voornamelijk vijf grote afvloeiingskanalen aanduiden:

- § 1. Gelden die afvloeien naar de beheerders en het kaderpersoneel zelf.
- § 2. Allerhande kosten i.v.m. de uitbreidingsdrang van Dhr. Merecy en juffr. Wens.
- § 3. Geldverspilling t.g.v. wanbeheer en slechte organisatie.
- § 4. De personeelspolitiek van de instelling.
- § 5. Allerhande juridische uitgave-posten.

Merk wel op dat we met geen woord reppen over de politiek van aan- en verkoop van gronden, en dit om een dubbele reden: vooreerst omdat daarover reeds een uitgebreid dossier bestaat bij het Hoog Comité van Toezicht t.g.v. de vorige aktie; en vervolgens omdat we op dit ogenblik nog over onvoldoende gegevens beschikken om deze nu reeds te publiceren.

§ 1 : Gelden die afvloeien naar de beheerders.

Bewijzen van duidelijke verduistering van gelden bezitten we niet. Zonder hiermede te willen zeggen dat dit bijgevolg niet gebeurt, willen we hier enkel aantonen hoe de beheerders van de v.z.w. toch op indirecte wijze heel wat financieel voordeel halen uit hun functie.

Juffr. Wens roept wijd en zijd om dat ze uit haar beheersfunctie geen enkel financieel voordeel haalt: zij stort zelfs elke maand haar volledige wedde als docent aan de R.U.G. in de kas van de instelling. Hierdoor verantwoordt zij (volgens haar) dat ze naar believen uit die kas mag putten om haar persoonlijke uitgaven te dekken (o.a. een appartement te Gent).

Ook heeft zij persoonlijk een lening toegestaan aan de instelling voor een bedrag van meer dan 2.000.000F tegen 7,5 % per jaar.

Als enig verantwoordelijke docente van het Orthopedagogisch Laboratorium te Gent, laat zij tevens gelden van de v.z.w. afvloeien naar dit laboratorium.

Zo wordt bv. aan twee personeelsleden van dit laboratorium een bijkomende wedde uitbetaald op last van de v.z.w. Openluchtopvoeding.

Ondanks het feit dat deze personen nooit in de instelling werken, worden zij als effectieve personeelsleden aan Volksgezondheid aangegeven.

Dr. Bijl, neuropsychiater, krijgt een honorarium van ca. 500000F per jaar als full-time geneesheer. In werkelijkheid komt hij slechts éénmaal om de veertien dagen op de instelling.

§ 2 : Allerhande kosten i.v.m. de uitbreidingsdrang van Dhr Merecy en Juffr. Wens.

Dat hier veel geld naar toegaat beseft eenieder die zelf met bouwproblemen zit. De aankoop van gebouwen en gronden voor een instelling wordt door de staat immers niet gesubsidieerd: het bedrag dient door de instelling zelf bij elkaar gezocht te worden. De v.z.w. Openluchtopvoeding, die dagelijks klaagt over geldgebrek, slaagt er nochtans in in maart

1972 een oud kasteel met bijbehorende grond te kopen voor 5 miljoen zonder de kosten.

Amper 2 jaar later koopt zij een ander domein "Ankerhof" met een oud kasteel op voor 16 miljoen F, eveneens zonder kosten van notaris, registratie, hypotheek, enz...

Tesamen dus een bedrag van ca. 25 à 27 miljoen frank.

Onmiddellijk kon de direktie echter 5 miljoen recupereren via toelagen van het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling - Rijksfonds voor Sociale Reclassering van Minder-Valieden.

Op welke wijze ?

De direktie zou in de toekomst een nieuwe werkgelegenheid voor de werknemers van de Beschuttende Werkplaats voorzien op het nieuw aangekochte domein ANKERHOF. Daarom is ~~ze~~ er nu reeds in gelukt 5.000.000F los te krijgen van de staat.

De overige 20.000.000F dient de instelling zelf bij te passen.

Daar de instelling voornamelijk leeft van staatssubsidies, dient dit geld dus afgepingeld van de sommen die het personeel of de kinderen toekomen, aangezien dit de enige bronnen van inkomsten zijn.

Dit alles is des te schandaliger wanneer men bedenkt dat deze kastelen architektonisch totaal onverantwoord zijn als opvoedingscentra, wegens de structuur zelf van de gebouwen, de kwasi-onmogelijkheid om de grote zalen huiselijk in te richten, de veel te massale groepen die er in ondergebracht worden.

Onrustwekkender wordt het nog wanneer men de gevolgen inziet van uitbreiding van een instelling die reeds meer dan 700 kinderen huisvest en die volledig beheerd wordt door een viertal mensen.

Van organisatie is er geen sprake meer, nog minder van opvoeding: het beleid wordt alleen nog chaotischer.

De bedoeling van Dhr Merecy en Juffr. Wens is echter duidelijk: hoe groter de instelling, hoe minder vat de staat op de instelling krijgt: om een instelling van 700 kinderen te sluiten is heel wat politieke moed nodig en heel wat financiële opoffering van de staat.

Naast deze aankoop van oude kastelen, werden dit jaar nog enkele pavil-

joentjes bijgebouwd te Brasschaat zelf: nl. de "Tweelingen" (bestemd voor kleuters), het cafetaria (voor het personeel; hier wordt de inspectie naar toe geleid wanneer ze de refter van de kinderen wil zien), de bibliotheek en de nieuwe huishoudklassen.

Begin 1973 werden de "Hallen" ingehuldigd, bestemd als reserveplaats voor eten en goederen.

De bouwvirus heeft de v.z.w. flink te pakken.

Maar waar komt het geld vandaan dat bij de subsidies dient bijgepast ??

Naast deze kosten voor aankoop van gebouwen en voor nieuwbouw komen die voor de afbetaling van de leningen die afgesloten worden: dit betekent dat elk jaar enorm veel dient afbetaald te worden.

Hiervoor wordt de v.z.w. echter niet gesubsidieerd.

Ook de architectskosten, evenmin begrepen in de subsidies, belopen elk jaar een redelijk hoog bedrag.

N.B.: Naar aanleiding van de succesrijke aankoop van het Ankerhof (althans voor de direktie) werd een braspartij georganiseerd voor alle personen die hier hun steentje hadden toe bijgedragen, alsook voor het kaderpersoneel; in totaal waren dit ongeveer 45 personen.

Dergelijke brasfeestjes zijn geen uitzondering voor de v.z.w. Openluchtvoeding.

Wie betaalt zulke feestjes ?

§ 3 : Het wanbeheer en de slechte organisatie.

Door de spreiding van de instelling over verscheidene gemeenten (Brasschaat, Mariaburg, Kapellen, Gooreind) met centralisatie van het bestuur te Brasschaat, zonder enig zelfbestuur van de afzonderlijke afdelingen, worden jaarlijks honderdduizenden franken verspild wegens gebrek aan organisatie, telefoonkosten en vervoerkosten. Zo bv. wordt alle dagen \pm 150 km afgelegd, enkel en alleen om het voedsel te vervoeren. Om de haverklap dienen personeel of enkele kinderen naar de centrale

instelling te rijden of vervoerd te worden (à 4F per km), uiteraard allemaal niet-gesubsidieerde uitgaven, die gemakkelijk kunnen vermeden worden door verregaande decentralisatie.

Enkele voorbeelden van gebrek aan organisatiezin:

1. Op 21-6-74 stuurt Dhr Blomme een opvoeder van Kapellen naar Brasschaat en terug (28 km à 4F = 112F) om 5 lunchpaketten te gaan halen, d.i. 10 schijfjes saucisse en 5 blokjes smeerkaas (reden: de reserveplaats te Kapellen is helemaal niet georganiseerd).
2. Regelmatig wordt, vergeten, kinderen die hun dagverblijf elders hebben dan in de afdeling waar ze slapen, aldaar te halen.
Een sociaal assistente wordt dan belast met het vervoeren van deze kinderen (à 4F de km). (reden: alweer gebrek aan organisatie).

Honderden gelijkaardige gevallen zouden hier als voorbeeld kunnen volgen. Ook het vervoer van kinderen van de school naar huis en omgekeerd, wordt door de instelling georganiseerd; (men moet zijn klanten toch service bieden) door het inleggen van bussen. Vaak echter rijdt achteraf nog een sociaal assistente naar Luik of Gent om één enkel kind op te halen. Voor beide vormen is er geen subsidiëring en de vergoeding die de ouders hiervoor dienen te betalen is miniem en wordt bovendien meestal nog niet betaald door hen.

Gezond en vers eten kan voor de kinderen niet gekocht worden bij gebrek aan subsidies, maar jaarlijks worden fantastische bedragen besteed aan de public-relations van de instelling.

Zo wordt konstant gewerkt aan het verzorgen van de tuinen, worden heel wat gelden besteed aan het schoolfeest en de tentoonstellingen die het image van de instelling moeten hooghouden; kortom, aan uiterlijk vertoon wordt veel, zelfs heel veel geld gegeven: zo werd dit jaar een poppodium gebouwd voor de prijs van 160.000F. Het betreft hier een betonnen blok, waar tijdens het schoolfeest dansjes op voorgesteld worden.

Verder worden regelmatig onverantwoorde aankopen gedaan. Aankopen van 100.000F of meer gebeuren als juffr. Wens het belieft; de allernoodzakelijkste materialen worden echter niet aangekocht. Zo bv. werd in 1973 een heftruck aangekocht voor een bedrag van 600.000F,

zogezegd om de levensmiddelen te vervoeren. Was deze aankoop grondig overwogen vóór de aankoop, dan zou toen vastgesteld zijn dat deze wegens de bouw van de "Hallen" onbruikbaar was. Nu stelde men dit vast bij de inbruikname. Deze heftruck wordt nu gebruikt om de vuilbakken op te halen.

Even ondoelmatig was de ingebruikname van een kleine traktor van ca. 500.000F. Bemerkt dat het opnieuw gaat om materiaal dat bestemd is om de terreinen (= de public-relations) te onderhouden.

Een grasmachine van ongeveer 100.000F wordt aangekocht om het terrein te onderhouden (public-relations) doch 60 brooddozen (= 3000F) dienen aangekocht in schijven van 5 per veertien dagen.

"De Hallen", reserveplaats voor goederen, werden architectonisch totaal onverantwoord gebouwd. Doelmatig, georganiseerd werk is er kwasi onmogelijk. De installatie zelf laat enorm veel te wensen over: vb. begin juli 1974 wees de thermometer van de diepvriezers + 21° aan: alle voedsel was ontdvoren, doch eens hersteld wordt alles terug ingevroren ... U kunt de gevolgen vermoeden.

Ook de aankopen van kleding of materialen uit bankroeten gebeurt totaal onoverwogen. Stapels kleding, vaak onbruikbare kleding, worden aangekocht en meters hoog opgestapeld, en blijven daar jaren liggen tot ze niet meer kunnen gedragen worden.

Dit jaar kocht juffr. Wens voor ca. 100000F leder aan.

Gevolg: men heeft nu een voorraad voor minstens 2 à 3 jaar.

In de afdelingen zelf ontbreken echter de meest elementaire ontspannings- en knutselmaterialen.

Gebrek aan organisatie, gebrek aan medebeheer van het personeel en voeling van de directie met de leefsituatie van de kinderen en personeel, hebben tot gevolg dat alle paviljoenen en gebouwen van de instelling totaal disfunctioneel en pedagogisch onverantwoord gebouwd werden; dit geldt ook voor de meer recente afdelingen (Ankerhof, Lange Wapper, de Hallen, de Tweelingen).

§ 4 : De personeelspolitiek.

Gezien de onmogelijke werkomstandigheden waarin de meeste personeelsleden moeten werken, het autoritaire optreden van de direktie en al het overige dat in dit dossier aan de kaak gesteld wordt, blijven deze personeelsleden gemiddeld slechts een 5 à 6 maanden in de instelling. Dit betekent dat de laatste 2 jaar een 1.500 personeelsleden op de instelling hebben gewerkt (huidige personeelsbezetting: ca. 280).

Om voortdurend nieuw personeel te ronselen dient zij jaarlijks een bedrag van ongeveer 250.000F aan advertentiekosten te betalen, waarvoor zij uiteraard geen subsidies krijgt. Talrijke personeelsleden worden op staande voet ontslagen, met verbod om nog langer in de instelling te blijven. De instelling dient dan een onmiddellijke vergoeding van 3 maanden of meer loon uit te betalen. Dit betekent voor de direktie een probleem vermits zij van staatswege geen extra-subsidie kan verkrijgen om het loon van een nieuwe opvoeder voor deze 3 maanden te betalen.

Er staan haar dus twee mogelijkheden open: ofwel de kinderen gedurende drie maanden een opvoeder ontzeggen, ofwel zelf met eigen middelen een nieuwe opvoeder aan te nemen voor deze 3 maanden.

Aangezien men na enige tijd de situatie in Vrij en Vrolijk begint door te krijgen, zorgt de direktie ervoor dat een kritisch persoon ofwel op staande voet ontslagen wordt, ofwel op enigerlei wijze aan haar wordt verbonden. (bv. fiktieve lonen, rapporten als chantagemiddel gebruiken, morele druk, ongediplomeerden met hoge lonen, enz...)

Een van de middelen hiertoe is eveneens het geven van premies (lees: zwijggelden), die gemakkelijk 5.000 à 10.000F per maand bedragen.

Door gebrek aan organisatie gebeurt het evneens dat de personeelsleden voorschotten krijgen op hun wedde, die zij nooit terugbetalen of die nooit verrekend worden met de volledige wedde die nadien uitbetaald wordt.

§ 5 : Allerhande juridische onkosten.

De boekhouding van de v.z.w. Openluchtopvoeding gebeurt door 17 boekhouders, die 's avonds na hun normale dagtaak komen werken. Elk van deze

boekhouders behandelt één aspect van de boekhouding, zodat niemand een overzicht over het geheel heeft.

Trouwens het zou veel te gevaarlijk zijn als een in-sider een overzicht hiervan kreeg. Slechts éénmaal heeft de v.z.w. dit toegestaan en dit dossier is mede daardoor tot stand gekomen. Het is begrijpelijk, dat deze boekhouding dan ook talrijke hiaten vertoont.

Daarom heeft juffr. Wens beroep gedaan op een accountantsbureau, om alle aanduidingen van haar gevoel met de staatssubsidies weg te werken uit de boekhouding.

Hiervoor betaalt zij jaarlijks een bedrag van ca. 400.000F ; voor deze post krijgt de v.z.w. uiteraard geen subsidies. Weer moeten deze gelden gerecupereerd worden van de kinderen of het personeel.

Jaarlijks worden er ook een massa rechtsvorderingen ingesteld tegen de v.z.w. Openluchtvoeding wegens overtreding van de sociale wetgeving. Behalve de honoraria voor de advocaten dient zij in de meeste gevallen ook de gerechtskosten, en de sommen tot dewelke zij veroordeeld wordt te betalen. Uiteraard wordt ook deze uitgavepost niet gesubsidieerd.

BESLUIT

Uit dit alles kunnen we voornamelijk volgende konklusies trekken:

- DE INSTELLING IS OPGEVAT ALS EEN BEDRIJF, waar iedereen en alles ingeschakeld wordt om deze instelling leefbaar te houden en zelfs uit te breiden.
- Om haar sterkste argument te kunnen blijven aanhouden; nl. dat zij de enige pluralistisch pedagogische instelling is in België, wordt ALLES IN HET WERK GESTELD OM HET IMAGE VAN DE INSTELLING HOOG TE HOUDEN, wat het ook koste.
- De onderscheiden afdelingen worden ONGEKOORDINEERD BEHEERD door de centrale leiding, die volkomen onbekwaam blijkt te zijn deze functie waar te nemen en waardoor belangrijke bedragen verspild worden ten nadele van de kinderen en het personeel.

HOOFDSTUK IX : BESLUIT EN EERSTE VOORSTEL TOT EEN
ALTERNATIEF BELEID VAN VRIJ EN VROLIJK.

Een besluit trekken en een plausibel alternatief bieden voor de instellingen van v.z.w. Openluchtvoeding is moeilijk.

Voornamelijk als we deze problematiek willen situeren in de heksenketel die onze Belgische jeugdzorg is.

Van bij de aanvang van onze aktie waren onze motieven strikt pedagogisch. Het weze ons daarom toegestaan nog even kort de zwaartepunten van de pedagogische, materiële en hygiënische wantoestanden in Vrij en Vrolijk te syntetiseren:

- te GROTE LEEFGROEPEN op alle leeftijdsniveaus (soms 30 à 40 leerlingen) met schromelijk gebrek aan begeleiding.
Het dag en nacht doen werken van opvoeders verandert aan deze situatie niets... Integendeel !!
- de OPNAME in een instelling voor Bijzondere Jeugdzorg van KLEUTERS EN BABIES, WAARBIJ GEEN ACHTERSTANDEN of symptomen van één of andere stoornis aanwezig zijn.
- het UITSLUITEND VOORZIEN VAN BIJZONDERE ONDERWIJS-VORMEN, ondanks de aanwezigheid van vaak normaal en zelfs meerbegaafde kinderen.
- de AUTORITAIRE EN ANTI-PEDAGOGISCHE ATMOSFEER die maakt dat kinderen aftakelen i.p.v. vooruitgang boeken.
- de SLECHTE EN EENZIJDIGE VOEDING.
- de SMERIGE EN vaak MENSONTERENDE KLEDIJ waarin de kinderen binnen de instelling gehuld zijn.
- de niet ophoudende PARASIETEN - EPIDEMIEEN wegens tekort aan was- en verzorgingsinstallaties of het niet funktioneren ervan.
- het ONNODIG EN LANGDURIG BEHOUD VAN KINDEREN in deze kondities, terwille van de subsidies.

We hebben echter ook willen aantonen dat het eeuwig argument van prof. Dr. Wens ter verklaring van deze toestanden, nl. "het tekort aan sub-

sidiëring", niet opgaat.

Daarvoor verwijzen we nogmaals naar de immense uitbuiting van het personeel en de werknemers van de beschuttende werkplaats, en van de leerlingen van het bijzonder technisch onderwijs, die door de direktie worden aangewend als gratis werkkrachten.

Tevens hopen we er in onze tekst voldoende erop gewezen te hebben hoe de direktie op onrechtmatige wijze staatssubsidiëring bekomt, en hoe zij deze toelagen - allesbehalve ten bate van de kinderen- aanwendt om te voldoen aan haar uitbreidingsdrang.

De aangeklaagde toestanden, die we immoreel en anti-pedagogisch willen noemen, zijn dus zeker niet enkel te wijten aan de zieke Belgische jeugdzorg, maar voor het grootste deel aan de korruptie en het wanbeheer van de direktie.

Vooraleer we toe zijn aan het formuleren van de alternatieven, willen we nog eens duidelijk stellen dat onze aktie niet gericht is tegen de humanistische, noch tegen de socialistische grondslagen van deze instelling; integendeel, door deze aktie willen we een poging doen deze ideeën uit te zuiveren, opdat de oorspronkelijke opvoedingsidealen, die de stichter van deze instelling had, opnieuw zouden kunnen gerealiseerd worden.

Samen met alle mensen met reële pedagogische bekommernissen, en in naam van de duizenden jongeren die vroeger reeds in deze instelling verbleven, en in solidariteit met de ruim 700 jonge mensen die er momenteel opgesloten zijn,

EISEN WIJ :

1. Onmiddellijk ONTSLAG VAN DHR.MERECY EN JUFFR.WENS
2. STOPZETTING VAN ERKENNING EN SUBSIDIERING
3. TIJDELIJKE STAATSOVERNAME ter sanering van de toestand, met nadien,
4. DECENTRALISATIE van alle afdelingen en herziening van de beheersmogelijkheden in de optiek van een COOPERATIEVE ORGANISATIE.

Volgende maatregelen, opgesteld in samenwerking met de sociale opvoeders, vormen uitgangspunten voor een alternatief beleid:

1. De DECENTRALISATIE van de afdelingen moet zowel op pedagogisch als administratief gebied plaats grijpen zodat ze zelfstandig kunnen functioneren.
2. Het BESLISSINGSRECHT inzake beheer en pedagogisch beleid zal bij de voltallige vergadering van het personeel liggen. Het veto-recht van de direktie wordt afgeschaft.
3. Duidelijk omschreven OPNAMEKRITERIA dienen vastgesteld te worden en over de toepassing ervan zal een voortdurende KONTROLE zowel van binnen als van buiten de instelling nodig zijn. Een progressief VERMINDEREN van het aantal leerlingen zal hierdoor mogelijk worden.
4. De SAMENSTELLING VAN DE LEEFGROEPEN mag niet langer op toeval berusten maar op een weloverwogen besluit van een team van het personeel.
5. De GROOTTE VAN DE LEEFGROEPEN zal drastisch moeten beperkt worden, en afhankelijk zijn van de leeftijd en de aard van de stoornis van zijn leden. Een herziening van de bestaande normen dringt zich op.
6. De HERAANPASSING VAN DE GEBOUWEN aan kleinere leefgroepen is een noodzakelijke konsekwentie.
Op regeringsvlak betekent dit een INTREKKING VAN DE ERKENNING VOOR GROTE LEEFRUIMTES. Binnen de instelling betekent dit verbouwingswerken.
7. Het opvoedend personeel moet kunnen genieten van een PERMANENTE HERSCHOLING. Dit zou kunnen gebeuren via bestaande structuren en door het beschikbaar stellen van een budget in de instelling ter bevordering van de interne scholing.
8. Naast het streven naar een optimale begeleiding in de leefgroepen, moet er voor gezorgd worden dat eenieder die in de instelling geplaatst werd, die ONDERWIJSVORM KAN VOLGEN DIE AANGEPAST IS AAN ZIJN MOGELIJKHEDEN.
9. De instelling mag geen eiland vormen. Het contact met ouders en fa-

milieleden moet bevorderd worden en de REINTEGRATIE IN DE MAATSCHAP-PIJ bewerkstelligd.

HOOFDSTUK X : ALTERNATIEF VOOR DE BIJZONDERE JEUGDZORG IN BELGIE.

Er zijn in België twee soorten instellingen:

A. De vrije instellingen

a) de "profiteurs" die erin slagen met de povere subsidies nog winsten te boeken ten nadele van de behandeling van de er verblijvende kinderen. Meestal betreft het hier grote instellingen die een grote opname-capaciteit bezitten.

b) De kleine instellingen die opvoeding en de behandeling van het kind centraal willen stellen en die het moeten doen met een ongeveer gelijkaardige dagprijs als de grote instellingen. Het spreekt vanzelf dat het deze instellingen zijn die op het punt staan bankroet te gaan.

B. De staatsinstellingen

Dit is een heel aparte situatie, waar ondanks de betere subsidiëringstoestand, de toestanden ook niet koek en ei zijn. Meestal betreft het hier ook grote instellingen waar opvoeding uiterst moeilijk zonet onmogelijk is. Ook hier is er een scherp tekort aan personeel.

§ 1 : Voorstellen op wettelijk-subsidiar vlak.

A. Een der belangrijkste vaststellingen is dat de dagprijzen niet voldoen ; we bedoelen dit vnl. voor de kleine instellingen met weinig leerlingen.

Een bijkomende doch gegronde opmerking hierbij is dat dringend dient gezocht naar andere subsidiëringcriteria dan het toekennen van een min of meer vaste forfaitaire dagprijs per kind.

De instellingen moeten de motieven ontnomen worden om zoveel mogelijk leerlingen op te nemen, waardoor het risico van opname van normale kinderen dadelijk zal dalen.

B. Er is dringend behoefte aan:

- a) Maximale opname-normen wat het aantal kinderen betreft (gesteund op pedagogische overwegingen)
- b) Pedagogisch verantwoorde studie van het optimaal aantal kinderen per leefgroep rekening houdend met stoornis en leeftijd.
- c) Bepalen van minimaal en maximaal aantal opvoeders per leefeenheid, gekoppeld aan het bieden van financiële mogelijkheden om deze aan te nemen.

Belangrijke Nota !!

Hier dringt zich een zeer belangrijke WETSAANPASSING op, nl. het subsidiëren van de personeelslasten voor het voorbije werkjaar. Bij het in dienst nemen van nieuw personeel is het niet de instelling die daarvoor moet voorschieten.

Rechtstreekse betaling van de opvoeders door de staat, zou veel mogelijke misbruiken kunnen voorkomen.

C. Verscheidene instellingen worden gesubsidieerd en gecontroleerd door verschillende departementen.

Door het ontbreken van een inter-departementeel controle orgaan, zijn allerlei misbruiken (oa. dubbele subsidiëring) legio.

Het instellen van zo'n overkoepelend controle-orgaan, samen met het bieden van mogelijkheden tot functioneren ervan zal dringend nodig zijn.

Een staatssekretariaat voor jeugdzorg is wenselijk.

§ 2 : Andere Mentaliteit in de Jeugdzorg.

- A. a) Verschuiven van klemtoon van de grote monster-instellingen naar kleinere pedagogisch verantwoorde entiteiten.

Kritische Nota !!

De golf van opkomende gezinstehuizen en zogenaande familiale plaatsingen moet uiterst kritisch op de voet gevolgd worden, want ook hier dreigen wantoestanden.

- b) Men zal er steeds moeten op gericht blijven de kinderen zo lang mogelijk in hun natuurlijk milieu te laten.

Indien het een moeilijke gezinssituatie betreft kan een goede en regelmatige gezinsbegeleiding misschien helpen.

- c) Gekombineerd met a) moet men dringend weg van de langdurige plaatsingen en zich meer oriënteren naar een netwerk van crisis-interventie - centra en begeleiding.

De "hulpverlening onder dwang" zoals we die in vele gevallen nu kennen moet plaats maken voor een spontaan zelf hulp zoeken van een jeugdige in crisis-toestand.

- B. Jeugdrechters hebben dringend nood aan vergaande pedagogische vorming.

In vele gevallen is de status van jeugdrechter momenteel slechts een springplank naar verdere promotie; dit scheidt een breuk in de begeleidingscontinuïteit en de noodzakelijke pedagogische ervaring wordt niet verworven, met alle nefaste gevolgen vandien.

Het concept "rechter" moet dringend vervangen worden door dit van "Pedagoog" (cfr. situatie in U.S.S.R.)

- C. Het aantal - voor het kind in kwestie vaak fatale veroordelingen en plaatsingen kan slechts dalen door een meer tolerantere normstelling en de totale omschakeling van de huidige strafpolitiek.

Zo zouden in dat opzicht bepaalde feiten (bv. sexuele gedragingen, die nu nog het etiket abnormaal dragen, en kleine diefstallen) voor

minderjarigen uit de rechtsfeer kunnen gehaald worden.

- D. Indien een plaatsing onvermijdelijk is dringt zich een regelmatige controle op van de evolutie van het kind.

Het spreekt vanzelf dat de plaatsende instanties hiertoe over voldoende geschoold personeel moeten kunnen beschikken.

Na opname dienen de diagnose-resultaten zo snel mogelijk overgemaakt aan de plaatsende instantie en in samenspraak met deze moet een passend behandelingsplan worden opgesteld.

- E. Last but not least moet het preventief-karakter van een goede jeugdzorg onderlijnd worden.

Dit impliceert o.a.

- a) kansen tot volksopvoeding in de meest brede bevolkingslagen.
- b) samenwerking van alle instanties die op het kind gecentreerd zijn.
- c) vroegtijdige diagnose en observatie.
- d) informatie en adviesverlening tot sterilisatie voor zwaar gestoorde ouders waar erfelijke overdracht vermoed wordt of een vaststaand feit is.
- e) een soepeler wetgeving rondom abortus. Na lektuur van heel dit stuk zal de lezer wel akkoord gaan dat ook sociale en economische factoren motieven voor abortus kunnen zijn.
- f) betere sociale zekerheid voor alleenstaande moeders

§ 3 : De situatie van de opvoeder in België.

Een duidelijk omschreven en erkend statuut met scherp omschreven barrema's, algemeen geldende regelingen betreffende werksituatie, afschaffing van systeem van overuren of degelijke vergoeding ervoor.

Aflijning van vereiste diploma's.

Promotiekansen en bijscholingsmogelijkheden.

Oprichten van gelijkgeschakelde, officieel erkende opleidingscentra en dit op niveau van programma, en afgeleverde diploma's of getuigschriften.

§ 4 : Beschuttende Werkplaatsen voor minder-valieden.

Het terughalen van de Beschuttende Werkplaatsen (B.W.'s) uit de rendabiliteits- en produktiedwang waarin ze de laatste jaren terechtgekomen zijn.

De aard van de hier bedoelde bedrijven zou van die aard moeten zijn dat de gehandicapte zijn eigen tempo kan blijven volgen.

Een gewaarborgd minimum-loon, rekening houdend met het levensvitaal minimum, en de verzekering van een volledig gratis verzorging.

Kansen voor een minimum aan werkingstoelagen van bij de start.

En voornamelijk voor lichtere handicaps: het uitoefenen van overheidsdruk om ze maximaal te integreren in gewone werkplaatsen.

bv. Het bepalen van de percentages tewerkgestelde gehandicapten in gewone werkplaatsen, met uitoefening van controle op de uitvoering hiervan.

Voortdurende herscholings- en reclasseringskansen (in functie van de handicap, of beter van de overblijvende werkcapaciteiten).

Kansen tot medebeheer van de minder-valiede werknemer.

§ 5 : Bezighheidscentra.

Deze centra limiteren tot de zwaarste stoornissen op mentaal en motorisch vlak.

Eveneens het toekennen van een minimum-loon en de verzekering van een volledig gratis verzorging.

Kansen voor een minimum aan werkingstoelagen van bij de start.

Kansen tot medebeheer voor gehandicapten met minimale mentale capaciteiten.

Begeleiding en voorlichting voorzien voor de ouders van zwaar-gestoorde minder-valieden.

Besteden van een grotere aandacht aan het vervoerprobleem van de minder-valieden en het verlenen van subsidies aan mensen die zich daadwerkelijk bezig houden met dit probleem.

§ 6 : Praktische Inlichtingen.

- Nuttige ADRESSEN

- Nationaal administratieadres Werkgroep Bijzondere Jeugdzorg:
Elcker-Ik centrum , Consciencestraat 46 Antwerpen.
Tel. 031/ 39.38.68
- Regionaal Kontaktadres Gent:
Elcker-Ik Gent , Hoogstraat, 9 Gent.
Tel. 091/ 23.50.34
- Het gerechtelijk dossier is in handen van advocaat Tijtgat,
Zonnestraat, 4B Gent.
Tel. 091/ 23.03.70

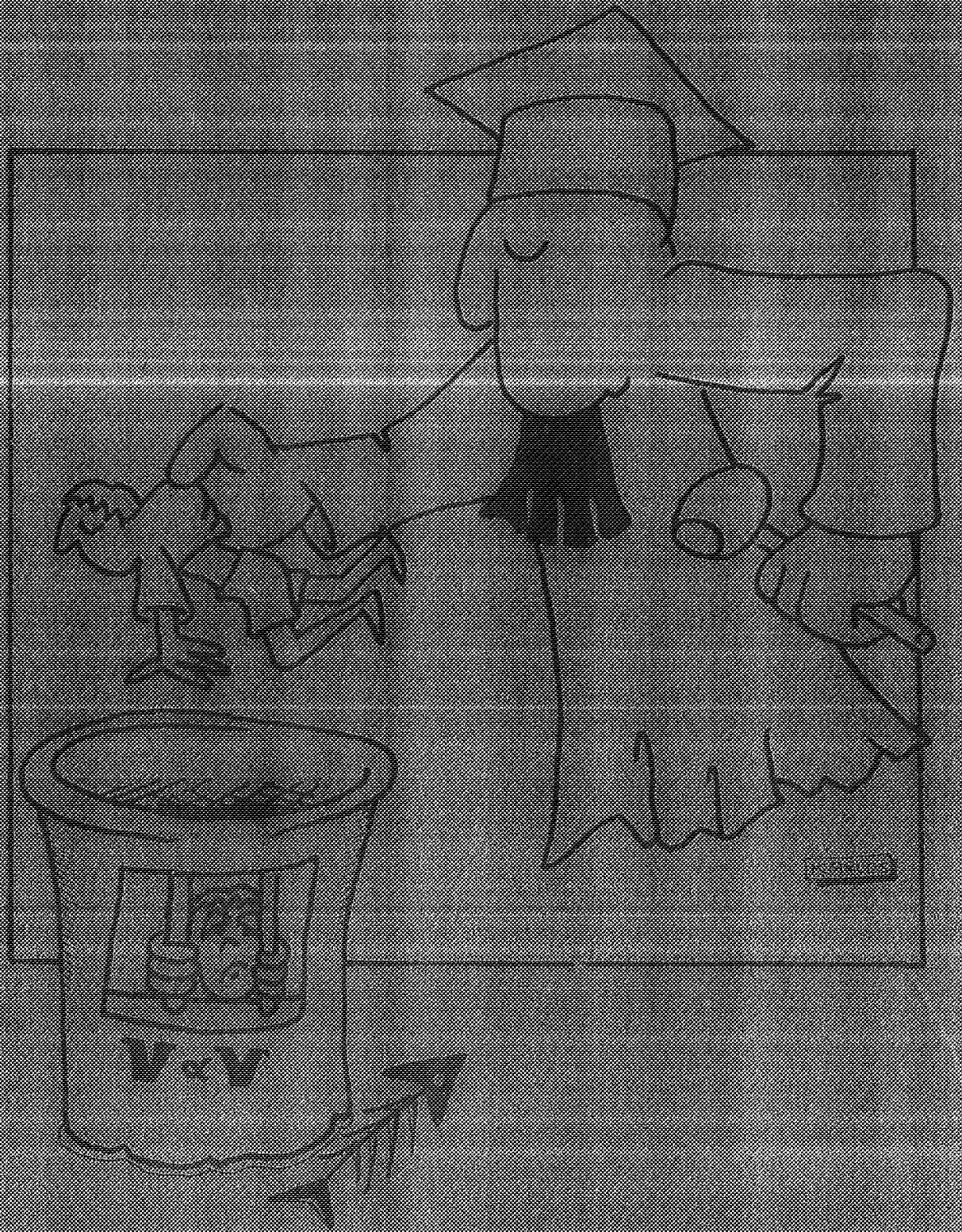
- Perspektieven

- Vormingsdagen voor sociale opvoeders zullen doorgaan om uitwisseling van ervaringen mogelijk te maken en problemen van de jeugdzorg van nabij te bestuderen.
Geïnteresseerden kunnen zich laten inschrijven op het Nationaal kontaktadres.
- Informatieavonden kunnen georganiseerd worden voor groepen of culturele centra, met video-opnamen i.v.m. Vrij en Vrolijk, met discussie vanuit de groep.
Te bevragen bij Ludo Fret- Nationaal-Kontaktadres.

- Voor FINANCIELE STEUN aan de actiegroep Vrij en Vrolijk
 - . storten op Bankrekening nr. 402-9050471-77 Volkshogeschool Elcker-Ik met vermelding "Werkgroep Bijzondere Jeugdzorg".
Bedragen boven 1000F zijn aftrekbaar van de belastingen.
 - . ofwel storten op Bankrekening nr. 402-9062411-86 Aktiekomitee Vrij en Vrolijk.

- Dossier Vrij en Vrolijk te verkrijgen in de "Wrikker",
Consciencestraat, 64 Antwerpen.
Tel. 031/ 30.66.39

Verantwoordelijke Uitgever
Bursens Laurent, Schoolstraat, 262
2700 Sint-Niklaas.

----- end of text -----

This publication is made available in the context of the history of social work project.

See www.historyofsocialwork.org

It is our aim to respect authors' and publishers' copyright. Should you feel we violated those, please do get in touch with us.

Deze publicatie wordt beschikbaar gesteld in het kader van de canon sociaal werk.

Zie www.canonsociaalwerk.eu

Het is onze wens de rechten van auteurs en uitgevers te respecten. Mocht je denken dat we daarin iets fout doen, gelieve ons dan te contacteren.

----- einde van de tekst -----